

NAA 108 C91

Z

ZESTAL LEERREDENEN

OVER

LUKAS XV,

VAN

H. F. GRAVEMEIJER.

DERDE DRUK.

UITGEGEVEN DOOR Dr. E. C. GRAVEMEIJER,
GORINCHEM.

R. BOERMA,
THEOLOGISCHE BOEKHANDEL TE GRONINGEN.
— 1893. —

96

ZESTAL LEERREDENEN

OVER

LUKAS XV,

VAN

BIBLIOTHEEK
NED. HERV. KERK

H. F. GRAVEMEIJER,

DERDE DRUK.

UITGEGEVEN DOOR Dr. E. C. GRAVEMEIJER,
GORINCHEM.

S
108 C 91ⁿ

R. BOERMA,

THEOLOGISCHE BOEKHANDEL TE GRONINGEN.

— 1893. —

.....
Gedrukt bij Gebroeders Hoitsema te Groningen.
.....

J L
BIBLIOTHEEK UNIVERSITEIT UTRECHT

2826 673 6

UIT DE VOORREDE VOOR DEN EERSTEN DRUK.

Men behartige de groote zaak, op welke het voor ons allen aankomt: *redding van het eeuwig verderf, verkrijging van eene eindelooze zaligheid*. De weg daartoe en de grond er van worden hier door den Zaligmaker zelf klaar getoond.

Ik veroorloof mij hierbij eene drievoudige herinnering.

Eerst en vooral bedenke men, dat de zaligheid eene *persoonlijke* aan gelegenheid is en zijn moet, hetwelk hier ook gansch bijzonder uitkomt. Wij worden niet massaal gezaligd. Kerkgeloof bewaart ons voor geen helle, brengt ons in geen hemel: de regtvaardige zal door *zijn* geloof leven. *Ieder* mensch moet, zal hij zalig worden, *zich* als een verlorene leeren kennen en tot bekeering en geloof komen. Het is niet genoeg belijder van 't geloof te zijn, wij moeten geloovige belijders en belijdende geloovigen wezen.

Dies mag *ten tweede* een ieder wél toezien, dat hij bij den strijd onzer dagen niet óf door onverschillig aanschouwen de kroon des levens verbeure, den overwinnaar beloofd, óf ook met al te blijven vragen: wat is waarheid? bij volle tafel verhongere; als moest de zaligmakende waarheid nog eerst gevonden worden! In zake onzer *zaligheid* (en *hiertoe* is ons immers de heilige Schrift gegeven) hebben wij niet alleen waarheid, maar *de* waarheid. Zoo spreken de heilige mannen, die haar het eerst verkondigden, er zelve van, met volle bewustheid dat zij haar hadden en noemen haar bij uitnemendheid en met nadruk *de* waarheid. Zij is voorwerpelijk gegeven en een iegelijk moet trachten tot kennis en beoefening van haar te komen, opdat zij ook onderwerpelijk als *de* waarheid erkend en gesmaakt worde in hare zaligmakende kracht.

Eindelijk *ten derde*: niemand paaije zich met de gedachte, dat hij na den dood nog weder gelegenheid zal hebben om zich te bekeeren en tot geloof in Christus te komen. Zeggen sommigen: „ja toch!” zeggen velen: „wellicht!” — men zie toe of *hun* zeggen meer geloof verdient dan de heilige Schrift, die er niets van leert, die het tegen deel klaar betuigt (*Geloofsleer XXI vr. 5 vergel. XII vr. 30*). — Hoe gewichtig is dus dit leven!

Geve de Heere u, lezer, heil! schenke hij u een open oog, een open hart en doe hij u *de* waarheid verstaan — en *de* waarheid zal u vrijmaken.

ONSTWEDDE, 12 Augustus 1868.

DE SCHRIJVER.

Deze leerredenen, waarvan nu een nieuwen druk (*derde druk*) verschijnt, werden voor 25 jaren op veler verlangen uitgegeven. Zij mochten zich in een gunstig oordeel verheugen van verschillende christelijke bladen.

In Groningerland, vooral het Oldambt; ja in Amsterdam en andere steden, zijn deze leerredenen voor velen ten zegen geweest, gelijk bleek uit de treffende brieven, die mijn onvergetelijke Vader in die dagen ontving.

Maar wat mijn Vader het meest verheugde was, dat zij een diepen indruk teweeg brachten bij een zijner zonen, die door Gods genade zich zelf als de verloren zoon mocht leeren kennen, bij wien het zoover mocht komen, dat hem alles ontviel, waarop hij tot dusver steunde en bouwde. Ja, de barmhartige God, die voor onwaardigen Zijnen Zoon gezonden en overgegeven heeft in het lijden des doods, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe; die Zijnen lieven Zoon zond, om verlorenen te zoeken en zalig te maken: verlorenen door Adams val, al dieper verloren door voortgaande zonden, eeuwig verloren buiten deze tusschenkomst zijner verlossende genade, deed hem ondervinden, dat die verlorenen bij zich zelf, de reeds gezochten en aanvankelijk gevondennen zijn. O, zoo ellendig als hij zich gevoelde bij het ontdekkend licht des Geestes, zoo zalig daarna toen Gods Zoon in hem geopenbaard werd en hij wegzonk als in Zijne machtige armen, om nu niet meer door zich zelf, maar door Christus gerechtvaardigd, geheiligd en ter zaligheid geleid te worden en zoo ruste vond voor zijn hart.

Is het nu niet verklaarbaar, dat hij altoos bijzondere betrekking had op deze leerredenen en zich zeer verblijdde, toen de heer R. Boerma, boekhandelaar te Groningen hem te kennen gaf, dat hij deze leerredenen op nieuw wilde uitgeven? Ja de bede kwam bij hem op: och mochten zij ook nog ten zegen zijn voor mijne dierbare kinderen, die zooveel gedragen werden op de vleugelen des gebeds van hunnen grootvader.

Lezer of lezeres, vergun mij deze mij dierbaar geworden leerredenen u over te geven met deze bede:

O genadige God en Vader, uit wien, door wien en tot wien alle dingen zijn, wil door Uw Geest de oogen verlichten ook van mijne dierbare kinderen die Gij mij gegeven hebt en van al degenen die nog niet zien, dat zij verloren zijn, opdat zij, die meenen, dat ze niets hebben verloren, overtuigd mogen worden van hun verloren staat.

Trek ze voort door Uw woord en Geest tot Uw Zoon, om in Hem gerechtvaardigd en geheiligd, in Hem nieuwe schepselen te worden.

En die dat zijn, zullen ook weten hoe diezelfde vrije genade, waarmee Gij hen zocht, hun voorkwaamt toen zij naar U niet vraagden en hen terecht bracht, hen ook voortdurend bewaren moet, om niet al het ontvangene weer te verliezen. — Doch Uwe genadegiften en roeping zijn onberouwelijk.

Laat ook vooral in deze dagen van druk en buitengewone beproeving Uw volk troost en sterkte vinden in Uw Woord. Maak het zaad Uws Woords vruchtbaar in den akker der harten door Uw Geest. Zoek het verlorene, breng het weggedrevene weer, zet de leden in 't lichaam vast, opdat hetgeen zwak en kreupel is, niet verdraaid (Hebr. 12 : 13), niet ontwricht worde, breng de afgeweken en weder, geef bij den strijd dezer dagen veel genade tot getrouwheid, een rein hart en een vasten geest.

Uw Koninkrijk kome! hier en alom, opdat Gij eenige en Dric-eenige God, Vader, Zoon en H. Geest, gediend en verheerlijkt moogt worden door een toegerust volk. Amen.

GORINCHEM, December 1892.

DR. E. C. GRAVEMEIJER.

LUKAS XV vs. 8—10.

DE VROUW EN HAAR VERLOREN PENNING:

Het werk des Heiligen Geestes omtrent den verloren zondaar.

Genade zij u van den Vader, die zondaars aanneemt, en van den Zoon, die verlorenen zoekt en wederbrengt, en van den Heiligen Geest, die de verdorvenen vernieuwt! Amen.

Aan armen wordt het evangelie verkondigd, ook dat noemt Jezus onder de teekenen van Zijnen tijd in het antwoord, hetwelk Hij aan twee discipelen van den Dooper gaf, Matth. 11 : 5: blinden worden ziende en kreupelen wandelen, melaatschen worden gereinigd en dooven hooren, dooden worden opgewekt en *aan armen wordt het Evangelie verkondigd*.

Die discipelen hielden zich nog immer aan Johannes, in plaats van tot Jezus te gaan. Daarom zond hen de trouwe wegbereider tot Jezus met de vraag, of Hij de beloofde Verlosser was, ten einde zij, door hetgeen zij hoorden en zagen, overtuigd mochten worden dat Hij het was. Toen gaf Jezus hun dat antwoord mede, waarin Hij op Zijne verbazende wonderwerken wees. En in dezelve ure, voor de oogen van deze discipelen, genas Hij er velen van ziekten en kwalen en booze geesten en vele blinden gaf Hij het gezicht, Luk. 7 : 21. Hij was de troost en toevlucht der ellendigen. Men kon het aan Hem zien en hooren dat Hij die was van wien de profeten

hadden gesproken en het is als of Hij met dat antwoord bijzonder heeft willen herinneren hetgeen Jesaja 29 : 18 , 19 had voorspeld , zeggende : te dien dage zullen de dooven hooren de woorden des boeks en de oogen der blinden , zijnde uit de donkerheid en uit de duisternis , zullen zien. En de zachtmoedigen zullen vreugde op vreugde hebben in den Heere en de behoeftigen onder de menschen zullen zich in den Heilige Israëls verheugen.

Aan *armen* wordt het Evangelie verkondigd , aan *armen* naar de *wereld* , aan *armen* in den *geest*.

Ook aan *armen naar de wereld*. Dat was toen iets buitengewoons en viel in het oog. De joodsche meesters , de rabbis , wilden niet te doen hebben met arme en geringe menschen , die voor het onderwijs niet betalen konden : Jezus toont dat Hij niet is een rabbi maar profeet. Doch de oude profeten werden doorgaans tot de koningen en oversten des volks gezonden , maar door dezen wordt aan *armen* het evangelie , de leer der zaligheid verkondigd. Gedenkt hierbij aan hetgeen ook Paulus zegt , 1 Kor. 1 : 28 : het onedele der wereld en het verachte heeft God uitverkoren en hetgeen niets is , opdat Hij hetgeen iets is te niet zou maken , opdat geen vleesch zou roemen voor Hem.

Intusschen de uitwendige armoede is slechts een beeld van die *geestelijke* armoede , voor welke het evangelie der genade bestemd is. Moge iemand naar de wereld rijk of arm zijn , het *evangelie* wordt aan *armen* verkondigd , het is geheel en alleen voor zulken , die arm in den geest geworden zijn. Voor die nog *rijk* in zich zelve zijn , is eerst de *wetprediking* noodig , opdat zij arm worden ; voor de *armen* is het *evangelie* , de boodschap van genade.

Armen — dat zijn degenen die met het kleed van eigen-gerechtigheid zich niet meer kunnen dekken , die hunne zware schuld voor God met schaamte en verlegenheid erkennen , die hongeren en dorsten , die gebrek aan alles hebben en geen

raad weten. Aan dezen wordt het evangelie verkondigd. Ja aan u, armen! De Heere wil u geen lasten opleggen maar uwen druk verlichten en allen last van u nemen; niet wil Hij u met hooge eischen beangstigen maar met Zijne beloften wil Hij uw bezwaard gemoed verkwikken. — Om niet, arme, om niet zult gij alles ontvangen. Goddelijke liefde maakt zondaars zalig: Gods kracht doet alles. Hooren wij het Evangelie!

TEKST: Lukas XV: 8—10.

Of wat vrouw, hebbende tien penningen, indien zij éenen penning verliest, ontsteekt niet eene kaars en keert het huis met bezemen en zoekt naarstiglijk, tot dat zij dien vindt?

En als zij dien gevonden heeft, roept zij de vriendinnen en de geburinnen samen, zeggende: weest blijde met mij, want ik heb de penning gevonden, dien ik verloren had.

Alzoo, zeg Ik ulieden, is er blijdschap voor de Engelen Gods over éenen zondaar, die zich bekeert.

Farizeën en Schriftgeleerden murmureerden dat Jezus zich met tollenaars en zondaren inliet. Hij antwoordde hun eerst met het roerend verhaal van den herder en het verloren schaap. Dat was eene minzame toelichting, dat de schoonste rechtvaardiging van Zijn doen. Daar gaf Hij hun eenen blik in Zijn hart: liefde, zondaarsliefde was het wat Hem zoo drong om zich dergenen aan te nemen die zij verstietten. Zochten zij Hem deswege verachtelijk te maken, zij toonden daardoor, dat zij blind waren voor hunne eigen zonden en geen denkbeeld hadden van die goddelijke liefde, die geen lust heeft in des goddeloozen dood, maar hierin lust heeft dat de goddelooze zich bekeere en leve, geen denkbeeld van die genade,

die zich in de terechtbrenging van de diepstgezonkenen het meest verheerlijkt. — Hij had aan die spijtige spotters gansch anders kunnen antwoorden, zooals Hij bij andere gelegenheden ook heeft gedaan, maar thans was Zijn hart te aangenaam gestemd en te zeer met blijdschap vervuld over deze tollenaars en zondaars die daar allen tot Hem naderden. Daarom gaf Hij hun alleen zulk een antwoord, waardoor zij beschaamd werden. Hij vraagt hun of men niet gewoonlijk met moeite pleegt te zoeken naar hetgeen men heeft verloren. Ziet, wat doet een *herder* niet al om een verloren *schaap*? En, zoo vervolgt Hij nu, wat doet eene *vrouw* al niet om een verloren *penning*? Zou den grooten *God* weinig gelegen liggen aan een verloren *mens*? O, Hem ligt er zooveel aan! Hij wil er alles om doen, de Zoon, de Heilige Geest, de Vader!

De Heilige Geest! deze is het van wiens werk de tekst getuigt: *de H. Geest den verloren zondaar zoekende en terechtbrengende*, afgebeeld in *de gelijkenis van de vrouw en den verloren penning*. Hier komt dus in overweging:

- I. De gelijkenis zelve, haar hoofddoel en hare bijzonderheden.
- II. De verloren zondaar van den H. Geest gezocht en terechtgebracht.
- III. Wat *ons* hiermede gezegd wordt.

I.

1. De gelijkenis zelve. Wij moeten de punten wel in het oog vatten, die hier het meest uitkomen: de vrouw, hare penningen, de verlorene, haar zoeken, haar vinden, hare blijdschap.

Van eene *vrouw* spreekt Jezus, en wel van eene zorgzame huisvrouw, die op hare huishouding behoorlijk acht geeft, die ook geenszins zoo rijk is, dat zij zich uit eenen verloren pen-

ning niets zou maken, maar die zich bezuinigen en haar kapitaaltje met alle vlijt bewaren moet.

Tien *penningen* waren haar gansche schat. Voor *penningen* lezen wij in den grondtekst *drachmen*, waaruit dus nader blijkt, welke penningen of geldstukken het waren die zij had. De drachme was een zilverstuk, eene grieksche munt, doch toenmaals ook bij de Joden in gebruik. Zij bedroeg een vierde gedeelte van een stater, dergelijke Petrus in den mond van den visch vond; twee zulke penningen waren de tempelschatting voor een persoon, weshalve Petrus met eenen stater voor Jezus en hemzelven saam betalen kon (Matth. 17: 27). De drachme had eene waarde van nagenoeg 40 cents, zoodat deze huisvrouw omtrent vier gulden bezat. Van dezen haren schat *verliest* zij éénen penning, ééne drachme. Bij hare geringe bezitting, die zij ook wel door den arbeid harer handen met moeite verkregen heeft, is dat verlies haar verdrietig en smartelijk. Zij kan dien penning niet missen, zij heeft er geen rust van, zij wil, zij moet hem weder hebben.

Zij stelt alles in het werk om hem weertevinden. Zij *ontsteekt eene kaars*, zij steekt hare lamp op, om beter te kunnen zien in de hoeken en duistere plaatsen van het huis, waar de penning mocht verborgen liggen. Daar zij hem niet aanstonds vindt, gebruikt zij nog een ander middel: zij *keert het huis met bezemen*, want de penning is mogelijk onder het stof geraakt. Zoo gaat zij, de lamp in de eene, den bezem in de andere hand lichtende en vegende het huis door; zij laat geen hoek of spleet onaangeraakt en ondoorzocht: zij zoekt *naarstiglijk*, aanhoudend en nauwkeurig, en zij geeft het niet op tot dat zij haren penning vindt.

Eindelijk *vindt* zij hem. En nu is zij zoo *blijde* als had zij een zeer grooten schat gevonden. *En als zij hem gevonden heeft, roept zij de vriendinnen en de geburinnen samen, zeggende: weest blijde met mij, want ik heb den penning gevonden dien ik verloren had.* Hare blijdschap is zoo groot, dat

die zich in de terechtbrenging van de diepstgezonkenen het meest verheerlijkt. — Hij had aan die spijtige spotters gansch anders kunnen antwoorden, zooals Hij bij andere gelegenheden ook heeft gedaan, maar thans was Zijn hart te aangenaam gestemd en te zeer met blijdschap vervuld over deze tollenaars en zondaars die daar allen tot Hem naderden. Daarom gaf Hij hun alleen zulk een antwoord, waardoor zij beschaamd werden. Hij vraagt hun of men niet gewoonlijk met moeite pleegt te zoeken naar hetgeen men heeft verloren. Ziet, wat doet een *herder* niet al om een verloren *schaap*? En, zoo vervolgt Hij nu, wat doet eene *vrouw* al niet om een verloren *penning*? Zou den grooten *God* weinig gelegen liggen aan een verloren *mens*ch? O, Hem ligt er zooveel aan! Hij wil er alles om doen, de Zoon, de Heilige Geest, de Vader!

De Heilige Geest! deze is het van wiens werk de tekst getuigt: *de H. Geest den verloren zondaar zoekende en terechtbrengende*, afgebeeld in *de gelijkenis van de vrouw en den verloren penning*. Hier komt dus in overweging:

- I. De gelijkenis zelve, haar hoofddoel en hare bijzonderheden.
- II. De verloren zondaar van den H. Geest gezocht en terechtgebracht.
- III. Wat *ons* hiermede gezegd wordt.

I.

1. De gelijkenis zelve. Wij moeten de punten wèl in het oog vatten, die hier het meest uitkomen: de vrouw, hare penningen, de verlorene, haar zoeken, haar vinden, hare blijdschap.

Van eene *vrouw* spreekt Jezus, en wel van eene zorgzame huisvrouw, die op hare huishouding behoorlijk acht geeft, die ook geenszins zoo rijk is, dat zij zich uit eenen verloren pen-

ning niets zou maken, maar die zich bezuinigen en haar kapitaaltje met alle vlijt bewaren moet.

Tien *penningen* waren haar gansche schat. Voor *penningen* lezen wij in den grondtekst *drachmen*, waaruit dus nader blijkt, welke penningen of geldstukken het waren die zij had. De drachme was een zilverstuk, eene grieksche munt, doch toenmaals ook bij de Joden in gebruik. Zij bedroeg een vierde gedeelte van een stater, dergelijke Petrus in den mond van den visch vond; twee zulke penningen waren de tempelschatting voor een persoon, weshalve Petrus met eenen stater voor Jezus en hemzelven saam betalen kon (Matth. 17 : 27). De drachme had eene waarde van nagenoeg 40 cents, zoodat deze huisvrouw omtrent vier gulden bezat. Van dezen haren schat *verliest* zij éenen penning, éene drachme. Bij hare geringe bezitting, die zij ook wel door den arbeid harer handen met moeite verkregen heeft, is dat verlies haar verdrietig en smartelijk. Zij kan dien penning niet missen, zij heeft er geen rust van, zij wil, zij moet hem weder hebben.

Zij stelt alles in het werk om hem weertevinden. Zij *ontsteekt eene kaars*, zij steekt hare lamp op, om beter te kunnen zien in de hoeken en duistere plaatsen van het huis, waar de penning mocht verborgen liggen. Daar zij hem niet aanstonds vindt, gebruikt zij nog een ander middel: zij *keert het huis met bezemen*, want de penning is mogelijk onder het stof geraakt. Zoo gaat zij, de lamp in de eene, den bezem in de andere hand lichtende en vegende het huis door; zij laat geen hoek of spleet onaangeraakt en ondoorzocht: zij zoekt *naarstiglijk*, aanhoudend en nauwkeurig, en zij geeft het niet op tot dat zij haren penning vindt.

Eindelijk *vindt* zij hem. En nu is zij zoo *blijde* als had zij een zeer grooten schat gevonden. *En als zij hem gevonden heeft, roept zij de vriendinnen en de geburinnen samen, zeggende: weest blijde met mij, want ik heb den penning gevonden dien ik verloren had.* Hare blijdschap is zoo groot, dat

zij die niet in zich verbergen kan: zij maakt aan hare vriendinnen en geburinnen bekend, welk een geluk haar wedervaren is, die moeten in hare vreugde deelen en feest met haar houden als ware het een geboortefeest.

2. Dat brengt Jezus nu over, daar hij v. 10 spreekt: *alzo, zeg ik ulieden, is er blijdschap voor de engelen Gods over éenen zondaar die zich bekeert.* Hier geeft de Zaligmaker zelf het *hoofddoel* van deze gelijkenis te verstaan, ziende op de farizeesche Schriftgeleerden. Hoe stak de blijdschap dezer vrouw en de vreugde der engelen tegen het murmureren der Farizeëen af! *Alzo hadden ook zij* blijde moeten zijn dat er verloren zondaars gezocht en gered werden en dat Jezus zich het lot der ellendigen aantrok — en ziet, zij *murmureerden* er over dat hij zich een vriend van tollenaars en zondaren toonde, zij hadden geen oog, geen hart voor zijne menschenliefde en zochten die zelfs, zooveel in hen was, tegentewerken. Hunne liefdeloosheid, die zij daar aan den dag legden, hun boosaardig bestaan wilde hij hun onder het oog brengen, opdat zij zich schamen en zich zelven als zondaars kennen zouden. Met dat oogmerk maakt hij deze *sluitreden* van het mindere tot het meerdere, van het aardsche tot het hemelsche: is niet eene *huisvrouw* al blijde, wanneer zij, niet veel geld hebbende, één *stuk gelds* verliest en dat wedervindt? Moest *gij* u dan niet verblijden, wanneer er een verloren zondaar, een *mensch*, terechtgebracht wordt? Meent *gij*, dat aan zulke zondaars, die *gij* veracht, zoo min gelegen is? Ik zeg ulieden, blijdschap ontstaat er zelfs *voor de engelen Gods over éenen zondaar*, die zich bekeert! blijdschap ook wanneer 't maar één is, grooter blijdschap wanneer 't meer zijn, welk eene blijdschap dan, wanneer *al* de tollenaars en zondaars naderen!"

3. Zoo is dan het hoofddoel van dit zinnebeeldig voorstel kenbaar. Intusschen, wij hebben ook nog de *bijzonderheden* te overwegen, waardoor deze gelijkenis zich van de voorgaande onderscheidt: want de Heer Jezus zal toch wel niet tweemaal

onmiddelijk achter elkander één en hetzelfde hebben gezegd.

Het is waar, deze twee gelijkenissen komen hierin overeen, dat in beide het *zoeken* naar het verlorene het sterkst uitkomt, terwijl in de derde de wederaanneming van den boetvaardige een hoofdpunt is. In de beide eerste gelijkenissen wordt het uitvoerigst geschetst de zoekende liefde des verliezers, in de laatste de gesteldheid en werkzaamheid van den verlorene zelf; in de beide eerste was tweemaal *genoemd* de zondaar die zich bekeert, de derde *schildert* de bekeering, hoe zij toegaat. In de beide eerste is het verlorene geheel lijdelijk, in de derde, waar niet meer alleen zinnebeeldig maar rechtstreeks van den *mensch* gesproken wordt, komt deze zelf werkende voor, hoewel zijn wederkeer ook slechts het gevolg en de uitwerking is van de liefde die hem zocht. Die overeenkomst dezer twee gelijkenissen en haar gemeenschappelijk onderscheid van de derde in dit hoofdstuk is bij Lukas ook aangeduid: want de beide eerste volgen onmiddellijk op elkander in onafgebroken rede, als in éénen adem gesproken, maar waar de Evangelist tot de derde overgaat (v. 11) schrijft hij er voor: *en Hij zeide*, tot een teken, dat er intusschen eene pauze was ingetreden en dat Jezus nu op nieuw aanhief.

Bij deze overeenkomst der twee eerste gelijkenissen zijn er echter ook bijzonderheden, die al de drie onderscheiden, zoo wel ten aanzien van het verlorene als van den zoekenden. Namelijk de zondige mensch wordt uit drierlei oogpunt beschouwd, in drierlei toestand voorgesteld: *eerst* als een *onwetende*, die dwaas en onbedachtzaam omdooft, onder het beeld van een afgezworven, dwalend schaap; dan in ergeren staat, diepgezonken, verlaagd, *gevoelloos* en hard, als een in het stof liggende, met aarde bedekte, levenlooze penning; eindelijk komt de *schuld* aan den dag, de mensch wordt geteekend als de eigen oorzaak van al zijne ellende, als een van zijnen vader met weten en willen weggelooopen kind. — En wat de afwisselende personen betreft, door wie het verlorene wordt ge-

zocht of aangenomen, zoo ligt daarin kennelijk eene aanduiding van de Goddelijke drieënhed, zooals die omtrent den zondaar tot zijne terechtbrenging onderscheidelijk werkzaam is. Namelijk de herder, in de *eerste* gelijkenis, is de *Zoon*; in de *derde* wordt de *Vader* uitdrukkelijk en met name genoemd: hierdoor worden wij er als van zelf toe geleid om onder de vrouw, in deze tweede gelijkenis, den *Heiligen Geest* te verstaan. De verloren zondaar, die in volslagen onmacht, bewegeeloos en dood in het stof ligt en onnut is geworden, wordt gezocht, gevonden en gereinigd door den Heiligen Geest.

De vrouw is dan niet de christelijke *kerk*, gelijk *Luther* wilde, maar 't is de Heilige Geest die wel in wezen één is met den Vader en den Zoon, maar toch als persoon van beiden onderscheiden. Dat de H. Geest hier onder het beeld eener vrouw wordt voorgesteld, dit kan ons, op het gebied der Heilige Schrift, niet bevreemden en het heeft zijnen goeden grond. Want aan den H. Geest is het baren eigen, het voortbrengen van leven, het werk der vernieuwing. Dat doet hij in de natuur, van de schepping aan, toen hij leven barende op de wateren zweefde (Gen. 1 : 2) en jaarlijks bij de vernieuwing van het gelaat des aardrijks (Ps. 104 : 30). En hij is de werker van alle geestelijk leven, naar Christus woord: hetgeen uit den geest geboren is, dat is geest (Joh. 3 : 6).

De vrouw, die den H. G. verbeeldt, is huisvrouw, huismoe-der: zoo is hier dan bedoeld de Geest als werkende in het huis Gods op aarde, lichtende, vegende, zoekende.

De vrouw zoekt naar den eenen penning, dien zij verloren heeft van de tien. Wat in de vorige gelijkenis de *negenen-negentig schapen* waren, dat zijn hier de *negen penningen*: *rechtvaardigen* naar hun *eigen* gevoelen en *uitwendig* voorkomen, *gezonden* die den medicijnmeester niet van noode hebben, die geen verloren geraakte zondaars zijn, maar goed en wèl op hunne plaats zijn gebleven. Deze *negen* gaat Jezus hier voorbij, van dezen zwijgt Hij, om ze daarna in de derde gelijkenis

onder het leelijke beeld van den ouden zoon des te kenbaarder te doen uitkomen; hier spreekt Hij alleen van den éenen zondaar die zich bekeert, van den éenen verloren penning, dien de vrouw met veel moeite zocht.

Hoe veel den drieëenigen God aan een eenige in zonden verlorene menschenziel gelegen is, ziet, vrienden, met welken nadruk verkondigt Jezus dat hier in deze gelijkenissen, hoe levendig schildert Hij het! Ten sterkste betuigt Hij dat in geheel dit voorstel, opklimmender wijze, met al meerder klem. Zelfs de *getallen* en de *voorwerpen*, die Hij noemt, drukken het uit. Eerst *honderd*: wat men honderdvoudig heeft, daarvan kan men nog al ligter één missen: nu *tien*: daar drukt het verlies van één al zwaarder; maar hoe veel harder valt het, wanneer men van *twee* één verliest! En ziet de voorwerpen aan: eerst een verloren *dier*, dan wel een verloren *geldstuk*, maar eindelijk een verloren *kind*, een zoon!

Nadat wij de gelijkenis zelve, haar hoofddoel en hare bijzonderheden hebben nagegaan, laat ons

II

beschouwen den verloren zondaar en zijne teregtbrenging, hier afgebeeld.

1. Een *verloren penning*, een verloren geldstuk, in het stof liggende, met aarde bedekt — treffende afbeelding van den *verloren zondaar*! Wij menschen zijn geld uit de munte Gods. Gelijk keizers en vorsten op het geld, dat zij munten, hun *beeld en opschrift* stellen (Matth. 22 : 20), zoo heeft God in het begin den mensch met zijn beeld, naar zijne gelijkenis geschapen. Maar verdwenen zijn de trekken van Gods heerlijk beeld, die ware Godskennis, gerechtigheid en heiligheid, waarin het beeld Gods in *nauweren* zin bestond. Intusschen is de mensch ook na den zondenval een beelddrager Gods in *ruimeren* zin en wij mogen nog met Paulus zeggen: wij zijn

Gods geslacht (Hand. 17 : 29), van wege dien hoogen aanleg en al die hoedanigheden en gaven, waardoor de redelijke mensch zich boven het redelooze vee onderscheidt. Ook heeft de mensch nog dezelfde waardij als vóór den val: want ook de diepstgezonkene heeft een onsterfelijke ziel, met geen wereld te betalen.

Dus is de mensch in den staat der zonde gelijk als de verloren penning, als zoodanig een penning, waarvan beeld en opschrift deels verteerd zijn door den roest, deels afgeloopen door de voeten die hem hebben vertreden. Hij mag nog zijne waardij hebben, maar wat nut hij, zoolang de vrouw hem niet weder heeft? Hij is wat men noemt een dood kapitaal. Hij is nog wel een penning gebleven en, wanneer een muntkenner hem te zien krijgt, zoo zal die, ofschoon het oorspronkelijke beeld en opschrift er niet meer aan is, hem evenwel aanstonds nog voor een penning erkennen; maar als goede, gangbare rijksmunt kan hij niet meer gelden, of hij moet gezuiverd, ja wel omgesmolten worden. Ook de mensch is na den val nog mensch gebleven, maar het beeld Gods missende kan hij in het koninkrijk Gods niet ingaan, hij geldt daar niet, hij is onnut geworden (Rom. 3 : 12), hij deugt niet voor het Godsrijk, of hij moet uit den Geest herboren, moet door den Heiligen Geest vernieuwd worden naar het evenbeeld desgenen die hem geschapen heeft.

2. In korte trekken schildert Jezus hier het werk des Heiligen Geestes, die den verloren zondaar teregtbrengt en herstelt. De vernieuwing van den bedorven mensch was wel altijd van den aanvang af het werk des H. Geestes, maar onder de bedeeeling des Nieuwen Verbonds zou dit regt openbaar worden. Gelijk de Zoon Gods zelf in de dagen Zijns vleesches gedurende Zijn zichtbaar verblijf in Israël als een herder het verloren schaap opzocht, zoo zou na Zijne te huiskomst, na Zijne hemelvaart (waarvan Hij in het 6de vers een wenk gaf) de H. Geest als Zijn plaatsbekleeder, wonende in

het geestelijke huis Zijner gemeente op aarde, met evenge-
lijke zorg en onvermoeide liefde werkzaam zijn om het ver-
lorene terecht te brengen.

Deze werkzaamheid is, dat hij licht, het huis keert, naar-
stiglijk zoekt.

Eerst ontsteekt hij het licht, de kaars des woords, den kande-
laar des evangelies en hij gaat daarmee lichten vooral door
middel van de prediking in het openbaar, maar ook door
iedere getuigenis van de waarheid in het afgezonderde. Nadat
de opperste herder predikende en roepende in het huis Israëls
had omgelicht en naar zijn hemelhuis was wedergekeerd, zette
deze zijn werk voort in den Heiligen Geest. De Heilige Geest
stak den kandelaar op, door dat hij eerst de Apostelen deed
opstaan, hen met kennis en wijsheid vervulde en hen in al
de waarheid leidde, van toen af als hij onder het teeken van
vuurtongen op hen nederdaalde in het huis waar zij zaten.
Hij steekt voortgaande dien kandelaar op overal waar hij heils-
gezanten en getuigen verwekt en hen bekwaam maakt, om
voor anderen tot een licht te wezen. Door deze werktuigen
licht de Heilige Geest zelf, gelijk Christus van hem heeft ge-
sproken: *die gekomen zijnde zal de wereld overtuigen van zonde*
en van gerechtigheid en van oordeel (Joh. 16 : 8), *om te zeggen*
tot de gebondenen: gaat uit! tot hen die in duisternis zijn: komt
te voorschijn! (Jes. 49 : 9). — De H. Geest ontsteekt ook licht
in de ziel en ontdekt den verloren zondaar aan zich zelven,
zoodat deze gewaar wordt, in welk een diepte van ellenden
hij ligt. Daar komt alles aan den dag, dan wordt het zon-
denvuil openbaar, bij dat licht erkent de mensch wat hij door
de zonde geworden is, hoe besmet, bedorven, mismaaft,
onmachtig. Hij verliest zich zelven, het eigen leven. Maar dat
licht doet hem ook Jezus kennen en in Hem vindt hij redding
en waarachtig leven.

Ten tweede de vrouw keert het huis met bezemen. Hierbij
mogen wij denken aan al die instellingen en middelen, bij

het predikambt gevoegd, door welke de Heilige Geest in de kerk mede tot ontdekking en terechtbrenging van het verlorene werkt, vooral het oefenen van opzicht en tucht, niet alleen ter bewaring van orde, maar ook om het reine en het onreine te scheiden, een toezien en onderzoeken als het ware tot in alle hoeken en gaten, teneinde niets, wat verborgen schuilt, onbeacht en onaangeraakt blijve. Ook oordeelen en strafgerichten, tuchtroeden in Gods hand, dienen daartoe om het huis te vegen. En in 't gemeen is dit keeren van het huis met bezemen alle ontdekkende beweging en roering, die de Geest Gods verwekt om de tot daartoe verborgen en verlorenen, die tot het eeuwige leven geordineerd zijn, te raken en aan 't licht te brengen. — Waar de Geest komt vegen, begint het te stuiven, in de kerk en ook in het hart. Het vuil raakt daar los, maar om den penning niet langer te bedekken.

Want dit is het doel en hiertoe moet alles medewerken, dat de verlorene gevonden worde. Daarom wordt *ten derde* het *zoeken* nog bijzonder vermeld als de eigenlijke hoofdzaak bij al deze verrichtingen: al lichtende en vegende zoekt de vrouw, hare gedachten zijn er op bepaald, haar oog is gescherpt, hare opmerkzaamheid ingespannen. Het is haar om het verlorene te doen: zij zoekt naarstiglijk totdat zij haren zilverling vindt. Zoo werkt de Geest Gods voort, totdat de verloren zondaar is gevonden: bekeerd, terechtgebracht, gereinigd, vernieuwd en toegedaan tot de gemeente die zalig wordt.

De vrouw is verblijd als zij haren penning heeft gevonden: zij roept de vriendinnen en de geburinnen samen, zeggende: weest blijde met mij, want ik heb den penning gevonden, dien ik verloren had. — Van den herder werd (v. 6) gezegd dat hij te huis kwam; van de vrouw niet, zij woont in het huis. De Heilige Geest heeft een huis, waarin hij woont en werkt, met eene afdeeling boven, dat is de gemeente in den hemel, waar geen zoeken meer noodig is, en een gedeelte

beneden, dat is de kerk op aarde, een groot huis (2 Tim 2: 20), waar de bediening des woords is en de H. Geest werkt, waar gezocht en gevonden wordt, waar de vorming voor het hogere geschiedt. — De herder riep de vrienden en geburen samen, hier daarentegen zijn het de vriendinnen en geburinnen die geroepen worden; doch dit maakt geen verschil, het is alleen om de gepastheid in dit voorstel omdat de handelende persoon als eene vrouw wordt vertoond. Dat er de *engelen* door te verstaan zijn is uit vs. 10 gewis, waar Jezus spreekt: alzoo, zeg ik ulieden, is er *blijdschap voor de engelen Gods* over éénen zondaar die zich bekeert. De engelen hebben hun verblijf in den hemel, doch zij krijgen ook te zien en te hooren wat er tot Gods eer op aarde gebeurt. Hoe dat toegaat, kan geen mensch zeggen. Maar er gaat zeker veel meer in het heelal om dan wij menschen denken. Dit weten wij, de engelen hebben hunne opwachting voor Gods troon en worden van daar af en toe uitgezonden op aarde ten dienst dergenen, die de zaligheid beërven zullen. Er is dus eene nauwe gemeenschap tusschen de aarde en den hemel, hetwelk ook Paulus Hebr. 12: 22 den geloovigen zoo nadrukkelijk herinnert, zeggende: maar gij zijt gekomen tot den berg Sion en de stad des levenden Gods, tot het hemelsche Jeruzalem en de vele duizenden der engelen. En geeft niet dezelfde Apostel 1 Kor. 11: 10 te kennen dat bij de godsdienstige vergaderingen der Christenen engelen tegenwoordig zijn, waar hij leert dat de vrouw zich zedig moet gedragen *om der engelen wil?* Dat was ook reeds aangeduid door de cherubim in Israëls heiligdom. En hier zegt ons de Zoon Gods, die alle engelen aanbidden, dat zij zich verblijden over de redding van één verlorene. Ja het is iedermaal eene *blijdschap* voor de engelen Gods, wanneer een zondaar zich bekeert; in de onzichtbare wereld der geesten wordt een *vreugdefeest* gevierd, wanneer in eens zondaars hart Christus eene gestalte verkrijgt even als zij eens vreugde bedreven bij Zijne verschijning in de menschheid. Zij

hebben gejuicht, deze onsterfelijke kinderen Gods, bij de vorming der woeste en ledige aarde, zij juichen nog meer bij de herschepping van het door de zonde verwoeste schepsel, want in één wedergeboren zondaar op aarde zien zij meer heerlijkheid van God dan in geheel de wereld zijns aardrijks.

III.

Wat wordt ons nu met het voorgestelde gezegd? Het is eene getuigenis van onze *ellendigheid* en eene waarschuwing voor verharding in de zonde. Het behelst de aanbieding van eene *alles werkende genade*. Het geeft *dankstof* en *bemoediging*.

1. Toehoorders moet ons niet ten diepste treffen dat droevig en vernederend, maar waarachtig beeld, hetwelk de Heer Jezus ons hier voorhoudt van onze *ellendigheid*? De goddelijke waarheid rukt ons de vjgebladeren af, en stelt al de heerlijkheid, waaronder de ellende van Adams kinderen zich verbergt, in hare nietigheid ten toon. O ziet toch, in welk een naren toestand de mensch verkeert, zoolang hij onbekeerd is: een verloren penning, in een duisteren hoek in het stof liggende en met vuiligheid overdekt, ziet daar een beeld van de verachtelijke laagheid, waarin de mensch, dat eens zoo heerlijk en nog zoo kostbaar schepsel, door de zonde geraakt. — Schaap en penning beide verloren! Kan het verdwaalde schaap nog blaten, kan dat zijn leed en gevaar nog voelen, de penning voelt niets. Ziet wat er eindelijk van den zondaar wordt die in de zonde voortgaat: hij wordt als de penning, zoo gevoelloos en *hard*, liggende in het vuil der zonde. Zoo gaat het van kwaad tot erger, van de *onwetendheid* en *dwaasheid* des dwalenden *schaaps*, hetwelk 't beter meende te krijgen wanneer het wegliep, tot de *ongevoeligheid* des *pennings* die onder het stof ligt, maar ook tot al dieper ellende, gelijk Jeremia van de Joden klaagt: die lekkernijen aten, versmachten nu op de straten; die in karmozijn opge-

trokken zijn, omhelzen den drek (Klaagd. 4: 5). Dien schrikkelijken voortgang in den ellendigen staat der zonde stelt ook Paulus ons ter waarschuwing voor oogen, waar hij de heidenen afteekent als *wandelende*, gelijk het dwalend schaap, *in de ijdelheid huns gemoeds, Verduisterd in het verstand, vervreemd zijnde van het leven Gods, door de onwetendheid die in hen is, door de verharding huns harten, Welke, ongevoelig, als de penning, geworden zijnde, zich zelven hebben overgegeven tot ontuchtigheid, om alle onreinigheid gieriglijk te bedrijven* (Ef. 4: 17—19). Daarom, gelijk de Heilige Geest zegt: heden, indien gij Zijne stem hoort, zoo *verhardt uwe harten niet!* Maar vermaant elkander te allen dage, zoolang als het heden genaamd wordt, opdat niet iemand uit u *verhard worde door de verleiding der zonde!* (Hebr. 3.) — Hebt gij u nog om geen bekeering bekommerd en het altijd uitgesteld, och zondaar, sterveling! denk toch eens na, wat zal dan uw einde zijn? Acht tocht uw gevaar niet gering, maar bid God, dat Hij u oogen geve om het te zien, dat Hij u een hart geve om het te gevoelen. Haast u, haast u, 't is nog een tijd van genade. Gij zijt op weg naar de eeuwigheid. Ras kan het gedaan zijn. Dit vluchtige, kortstondige leven is te gewichtig om lichtzinnig te wezen en om het aan den dienst eener wereld toe te wijden, die met al hare begeerlijkheid voorbijgaat en die met al hare penningen, met al haar zilver en goud geene ziel kan lossen. O verlaat, verlaat den breeden weg, die met iederen stap, welken gij er op doet, al gevaarlijker wordt en in verschrikking en wanhoop eindigt. Gaat gij er op voort, ach dan is er blijdschap in de helle voor de verworpenen geesten van den afgrond. Maar wanneer een zondaar zich bekeert, is er blijdschap voor de engelen Gods in den hemel.

2. Zegt gij verlegen: hoe kom ik er toe? Bij de menschen is het onmogelijk, maar bij God zijn alle dingen mogelijk. En 't is ook noodig, dat gij dit erkent. Jezus

leert het in deze gelijkenis ook zeer nadrukkelijk. Want wat vermag de verloren penning? niets! Wat de aan zich zelven overgelaten mensch? ook niets, al verwacht hij alles van zijne eigen kracht, gelijk de Chaldeër bij den profeet, houdende deze zijne kracht voor zijnen god (Hab. 1 : 11). Maar ziet gij dit in, hoe bedorven, hoe onmachtig gij zijt, gewis dat is u reeds van God gegeven. Waar het zonden-vuil erkent wordt, daar is zeker reeds licht, daar is eene roering van den Geest. Versaag niet! houd moed! Immers in dit voorstel van den Heiland is tegelijk voor verlegenen behelsd de troostrijke *aanbieding van eene alleswerkende genade*. De penning doet niets, alles wordt aan hem gedaan. Gedenkt, de Heere is een God, die wel *zeer hoog woont*, maar ook *zeer laag ziet*, *Die den geringe uit het stof opricht en den nooddruftige uit den drek verhoogt* (Ps. 113 : 7. Zie op tot Hem, roep Hem aan in uwe nooden. Hij hoort uwe stem, uwe smeking. Hebben banden des doods u omvangen en angsten der helle u getroffen, zucht gij in benauwdheid, in droefenis, laat niet af den naam des Heeren aan te roepen met de bede: och Heere! bevrijd mijne ziel! De Heere is genadig en rechtvaardig en onze God is ontfermende (Ps. 116). De hemelsche Vader zal den Heiligen Geest geven dengenen die Hem bidden. Want er is een Voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, de rechtvaardige. En Hij is eene verzoening voor onze zonden. Dezen heeft God door Zijne rechterhand verhoogd tot een Vorst en Zaligmaker, om Israël te geven bekeering en vergeving der zonden (Hand 5 : 31). Die gave wil Hij ook u geven, arme, treurende! De almachtige Geest, die van den Vader door den Zoon uitgaat, kan en wil in u werken wat u onmogelijk is; Hij kan het heerlijke beeld Gods in u weer oprichten; hoe bedorven gij ook zijt, Hij kan u maken tot een nieuw schepsel, geschapen in Jezus Christus tot goede werken. — Komt gij u zelf te onwaardig, te gering, te nietig voor,

om zulks ooit voor u te durven verwachten? O gedenk dan aan hetgeen Jezus heeft gezegd van het schaap en van den penning. Hoeveel gaat een *mensch* een *schaap* te boven? (Matth. 12 : 12). En wat deed de *herder* er niet om? Wat weegt een *penning* tegen een mensch? maar welk belang stelde de *vrouw* er in! Gij, die nog niets dan dood en verderf voor uwe oogen ziet, wees verzekerd, gij kunt zoo vurig niet haken naar de zaligheid als de Drieënige God gewillig is om ze u te schenken.

3. Is het echter voor u zelven kennelijk dat gij tot de gevondennen behoort, kunt gij in de bewegingen en uitgangen van uw hart, in uwe keuze, in geheel uw bestaan opmerken, dat het werk van Gods Geest waarlijk in u is begonnen, erkent dan ook *dankbaar* de dingen die u geschonken zijn en laat hetgeen de Heere tot hiertoe aan u gedaan heeft, u *bemoedigen* voor de toekomst.

Ziet gedurig eens weer om op die diepe ellendigheid en dat hachelijk gevaar waaruit gij, wedergeborenen tot eene levende hope, door Gods genade gered zijt, opdat gij uw onverdiend voorrecht en uwe tegenwoordige veiligheid des te hooger leert waardeeren. Zijt gij niet als de penning van onder het stof opgezocht en tot het licht gebracht? Was er dan een tijd, waar gij, tot besef van uwen staat gekomen, klagen moest: ik ben gezonken in grondeloozen modder (Ps. 69 : 3), welk eene *dankstof*, wanneer gij nu moogt zeggen: ik heb den Heere lang verwacht en Hij heeft Zich tot mij geneigd en mijn geroep gehoord. En Hij heeft mij uit eenen ruischenden kuil, uit modderig slijk opgehaald en heeft mijne voeten op eene rotsteen gesteld, Hij heeft mijne gangen vastgemaakt (Ps. 40 : 2, 3). Weest dankbaar! Hebt Hem lief, die u het eerst heeft liefgehad. Bedenkt, wat Jezus tot uwe redding heeft gedaan. Weest erkentelijk voor den trouwen arbeid van den Geest der genade, zonder Wien gij onbekeerd zoudt gebleven zijn, die tot u wilde afdalen in het vuile stof om u

te zoeken, om u te zuiveren, om u met des rechten keizers beeld en opschrift weer te versieren en u alzoo tot den hemelschen schat der verlostte zielen toe te voegen.

En zoudt gij niet *gemoedigd* mogen zijn voor het toekomende? Hij die een goed werk in u begonnen heeft, zal dat ook vol-eindigen tot op den dag van Jezus Christus. Al moet gij veel *tegenstand* verduren, de Heere is met u, Hij zal u bewaren. Wanneer de wereld spot, lastert, woedt, het bevreemde u niet, zij heeft dat altijd gedaan. Die dat doen bezondigen zich en zij mogen toezien dat over henlieden niet kome het-geen gezegd is in de profeten: ziet, gij verachters en verwondert u en verdwijnt, want Ik werk een werk in uwe dagen, een werk 't welk gij niet zult gelooven, zoo het u iemand verhaalt (Hand. 13 : 41). Maar gij die gevonden en in hope zalig geworden zijt, troost u hiermede, dat het vaste fundament Gods staat hebbende dezen zegel: de Heere kent degenen die de Zijne zijn; maar dan ook: een iegelijk die den naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid. De Heere zal Zijn werk niet verloochenen en welke beroeringen en omkeeringen er ook ontstaan, de gevondene penningen gaan niet weer verloren en die het zegel des levenden Gods dragen, worden bewaard. — Laat u ook niet ontmoedigen bij de dagelijksche ondervinding van uwe *onvolmaaktheid*, bij de smartelijke gewaarwording dat er nog zooveel overblijfselen van de verdorven natuur in u woelen, bij de droevige ervaring dat al wat gij doet nog zoo onrein en met zonde besmet is. Het blijft een strijd op aarde. Daarom kan hier ook geen volmaakte en bestendige blijdschap worden genoten. Maar eens zal uwe vreugde volkomen worden, wanneer gij uit dit tranendal wordt overgebracht naar den zaligen hemel. Ja er komt een staat van heerlijkheid, waar aan al de verlostten geen vlek of rimpel meer zijn zal, waar het beeld Gods in volle reinheid zal blinken. En is er nu blijdschap voor de engelen Gods over *éenen* zondaar die *zich bekeert*, welk eene

blijdschap zal dat voor hen zijn, wanneer *al* de bekeerden *verheerlijkt* daar staan! Dan zal hun lied met dat der verlossenden zich paren en uit hun aller mond zal de stemme opgaan: de lof en de heerlijkheid en de wijsheid en de dankzegging en de eer en de kracht en de sterkte zij onzen God in alle eeuwigheid. Amen.

'k Ben alles, God! door Uw genade,
 Wat heb ik dat ik niet ontving?
 Och dat ik altijd dan te rade
 Met mijn gebrek en rijkdom ging:
 Dan was mij Uw genade, o God!
 Genoeg, ook in het bitterst lot.

(J. F. SCHIMSHEIMER.)

Ps. 25 : 2, 4.

„ 103 : 2, 4.

„ 72 : 11.

Gelezen : Efez. 4 : 10—24.

De verloren zoon van den vader weggetogen:

DE MENSCH VAN GOD AFGEVALLEN.

Uit de diepte des lijdens roept de godvruchtige dichter van den 130 *Psalm* tot zijnen God en zegt *vs. 3*: *Zoo gij, Heere, de ongerechtigheden gade slaat, Heere, wie zal bestaan? Ziet daar belijdenis van schuld. Zoo moet het. Geen beklag als ware het lijden onverdiend, maar van harte toegestemd dat al het lijden verdiende straf is en dat, wierde alle zonde naar recht gestraft, geen mensch zou kunnen bestaan. Wie om redding uit zijn nooden smeekt, moet met schuldbelijdenis komen, moet bekennen dat hij met al de kinderen van Adam strafwaardig is. Wij hebben te doen met een heilig, alwetend en almachtig God. Slaat Hij de ongerechtigheden gade, roept Hij ons ter verantwoording, wil Hij met ons rekenen en rechten, wie zal voor Hem bestaan? Niemand. Wie moet daar niet als een schuldige vol van angst en bange verwachting neerzinken? En openbaart Hij zijnen toorn, komt Hij met straf, wie moet daaronder niet vergaan? Dan is het gelijk als Mozes met Israël onder de oordeelen Gods betuigen moest: wij vergaan door Uwen toorn en door Uwe grimmigheid worden wij verschrikt. Gij stelt onze ongerechtigheden voor U, onze heimelijke zonden in het licht Uws aanschijns. (Ps. 90: 7, 8.) Wie kan zijne zonden tellen? en wie recht beseffen wat kwaad er in iedere zonde ligt?*

Toch leeft zoo menig mensch in de grootste zorgeloosheid

voort als had hij niet zoo veel te vreezen, als kon hij wel voor God bestaan. Waarom? Hij ziet niet in dat de Wet Gods geestelijk is, hij verstaat niet wat er al van hem gevorderd wordt en eigenlievend acht hij al wat hij doet hoog en zijne verkeerdheden en overtredingen acht hij gering. Maar komen de oordeelen Gods over hem, dan kan hij niet bestaan, dan moet hij ondervinden wat de profeet zegt van degenen die op zich zelve vertrouwen: hunne webben deugen niet tot kleederen en zij kunnen zich zelve niet dekken met hunne werken. (Jes. 59: 6.)

De *eigengerechtigheid* is de grootste hinderpaal voor de bekeering. Tegen haar heeft de genade altijd te strijden gehad. Hoe meer zij zich voordeed, des te nadrukkelijker werd er van de zonde getuigd. Vooral door den Heere Jezus zelf in de dagen Zijner profetische bediening. Want in de blinde en hoogmoedige *Farizeë*n trad de eigengerechtigheid het stoutst en met de grootste onbeschaamdheid op. Daartegen sprak met nadruk de Amen, de trouwe en waarachtige Getuige. Gaat maar Zijne redenen na, altijd is Hij er op uit om den mensch eerst tot *schuldbesef* te brengen, tot het gevoel van zondaar te zijn. Daarom stelde Hij het beeld van den zondigen mensch zoo duidelijk voor en toonde den mensch in zijne ware gedaante. Ook hier.

TEKST: Lukas XV: 11—13.

En Hij zeide: een zeker mensch had twee zonen.

En de jongste van hen zeide tot den vader: vader, geef mij het deel des goeds dat mij toekomt. En hij deelde hun het goed.

En niet vele dagen daarna de jongste zoon alles bijeenvergaderd hebbende is weggereisd in een vergelegen land en heeft aldaar zijn goed doorgebracht, levende overdadiglijk.

De drie gelijkenissen, waaruit dit overheerlijke Hoofdstuk bestaat, zijn *tegen de Farizeën* gericht, die murmureerden, dat Jezus *tollenaars en zondaars* ontving. Hij beschaamt hunne enghartigheid en hun liefdeloozen trots door hun in krachtige trekken de ruime *liefde* Gods af te malen, de groote, alle menschelijke gedachten te bovengaande ontfermende liefde des *Drieënigen* omtrent verloren zondaars.

Eerst, in de gelijkenis van *herder en schaap* treedt ons kennelijk voor oogen het beeld van den *Zoon Gods*, van Jezus zelve, die het verlorene zoekt en zalig maakt. In de *tweede* van de vrouw en den penning, wordt het werk des *Heiligen Geestes* afgeschetst. In deze *derde* openbaart zich de *Vader*. Hier toont Jezus ons den *aanvang* en oorsprong van 's menschen ellendigheid en den verschrikkelijken *voortgang* der zonde; hier beschrijft Hij het werk der *bekeering* inwendig en uitwendig, daar Hij ons voor oogen stelt, wat er bij de bekeering in het hart des zondaars omgaat en hoe hij in bestaan en gedrag verandert; hier wordt de *liefde des Vaders* met eene levendigheid en kracht geschilderd die het hart moet breken — waartegen in den *ouderen zoon* het beeld van den *gevoelloozen Farizeër* treurig afsteekt, die tegen vader en broeder murmureert.

In het tafereel van den verloren zoon ligt iets onuitsprekelijk boeiends. Al heeft men het honderdmaal gelezen, men leest, men hoort het altijd weer als nieuw. Het roert, het verplettert, het beurt op. Geen wonder: het is een uitvloeisel van de opperste Wijsheid en het is uit het leven genomen, zoodanig dat het bijkans geen gelijkenis maar werkelijkheid is wat ons hier voor oogen treedt. Ieder bekeerde ziet in dezen klaren spiegel zijn eigen beeld en er wordt ook geen zondaar zalig of de weg van den verloren zoon wordt zijn weg.

Wij bepalen ons bij den tekst en beschouwen het *leven in de zonde* zoo als het *begint* en *voortgaat*.

- I. Het *beeld*: een zoon van zijn vader gescheiden en zijn goed doorbrengende.
- II. De *zaak*: de mensch van God gescheiden, niet minder een doorbrenger.

I.

1. Er was eens een *huisvader* die twee zonen had, met wie hij op zijn landgoed leefde. Hij was rijk, hij bezat uitgestrekte gronden en in zijn huis ontbrak het niet aan eenig ding. Hij was goed jegens zijne kinderen, alle liefde bewees hij hun en zij hadden waarlijk geen reden om onvergenoegd te zijn. Met geen zorgen behoeften zij zich te kwellen, al wat zij billijker wijze maar wenschen konden vonden zij volop in het rijke vaderlijke huis. Zoo sleten zij gelukkige dagen.

a. Maar een duistere wolk kwam op dit vredige huis aantrekken: er zou een droevige scheuring ontstaan. Den *jongsten zoon* begon het bij zijn vader te vervelen: hij maakte zich allerhande plannen, bij hem rees het voornemen op, het vaderlijke huis te verlaten en buitenslands te gaan. Toen eindelijk dat besluit bij hem rijp geworden was, trad hij tot zijnen vader en zeide: *vader, geef mij het deel des goeds dat mij toekomt.*

Wat begeerde hij, tot *hoever* strekte zijn *eisch* zich uit? Sommigen verstaan het dus, dat hij niet geheel zijn erfdeel vraagde maar alleen een *uitzet*, zooveel als noodig was om in gevestigden staat te treden. Daarmede wilde hij gaan reizen, dat zou dan zeggen naar oostersche wijze koophandel drijven en zijn fortuin maken. — Maar aan handel en winst dacht deze jongeling wel weinig en zijn eisch was zoo gescheiden en betamelijk niet. Dat blijkt ook uit het beloop des verhaals. Immers had hij maar een *gedeelte* van 't geen hij *erven* kon ontvangen en dus het overige bij zijnen vader laten berusten, dan ware hij, toen hij verarmde en gebrek leed,

nog niet gansch arm geweest en hij zou veel eerder en vrijmoediger naar zijns vaders huis zijn gekeerd. En de tekst zegt het uitdrukkelijk, de grondtekst althans, naar welken hij spreekt niet: geef mij een deel van het *mij toekomstende goed*, maar: geef mij het *mij toekomstende deel* van het goed.

Of zou men voor den eisch van dezen zoon nog wat meerderen grond kunnen bijbrengen door te veronderstellen dat de moeder was gestorven en dat de jongste zoon, nu tot zijne jaren gekomen, zijn deel van het moederlijke vermogen wilde ontvangen? Ook dat mogen wij niet aannemen. Want zulke scheiding van vaderlijk en moederlijk goed had bij de ouden geheel niet plaats: de man was heer van alles.

De eisch van dezen zoon was stout: hij begeerde geheel zijn erfdeel, Want *het goed* is het vermogen zijns vaders; daarvan vraagt hij dat *deel* dat hem toekomt, eigenlijk het *op hem vallende* deel, dus zooveel als hij eens na zijns vaders dood zou kunnen krijgen.

Onbescheiden eisch! Hoe kwam hij toch daartoe? had hij het niet goed bij zijnen vader? kon hij het wel ergens in de wereld beter hebben? Ach nog eer dat stoute woord over zijne lippen ging, had hij in zijn hart het vaderlijke huis reeds verlaten en deze snoode taal was slechts de uitbraak van het kwaad dat zich in zijn binnenste had gevestigd. Hij zegt nog: *vader!* maar de kinderzin was in hem uitgedoofd. Booze bedenkingen waren in zijn hart opgekomen: hij was *innerlijk* al van zijnen vader vervreemd, de liefde van zijnen vader was hem hoe langer zoo meer onverschillig geworden. De vader is hem zoo lief niet meer als 's vaders geld, hij kan den tijd niet afwachten dat zijn vader sterft en hij zijn erfdeel in handen krijgt en naar eigen zin en lust daarover beschikken kan. — Het vaderlijke huis is hem veel te nauw; altijd zoo onder het oog, opzicht en gezag des vaders te staan, dat verdriet hem, de tegenwoordigheid des vaders wordt hem lastig. Hij wil de wereld in. Dwaze jongeling! *Vrij* wil

hij zijn, hij wil zijn eigen heer en meester wezen. Of hij zijnen vader verdriet veroorzaakt, zich zijn ongenoegen verwekt, verstoring maakt in het huis, den vader zijnen dienst onttrekt, het goed vermindert — dat alles kreunt hem al minder, over dat alles kan hij allengs heen. Hij wil zijn eigen zijn, wat hij is en wat hij heeft, wil hij voor zich zelven wezen, voor zich zelven hebben. Wonderschoone dagen spiegelt hij zich voor, hij denkt dat hij gelukkig zal zijn, wanneer hij van alle banden ontslagen geheel naar eigen zin kan handelen. Dan kan hij zoo menig genoegen smaken dat hem nu ontzegd is, dan alle vermakelijkheden bijwonen waarvan hij bij zijnen vader niets heeft. En hij heeft wel gehoord, hoe schoon, hoe vroolijk het elders in de wereld is en een of ander kwaadstoker heeft hem wel allerhande moois voorgespiegeld en veel kwaad ingeblazen en tot hem gezegd: „wat hebt gij zoo van 't leven?” — Ach ziet, wat zwarte *ondankbaarheid* — al de weldaden, die hij dagelijks geniet, zijn ze niet van zijnen vader? maar hij acht ze voor niets. En welke *aanmatiging* van den zoon die zoo tegen zijnen vader durft optreden en den vadersnaam nog wel op de lippen voert maar tot wien de vader wel mocht zeggen, ben ik een vader, waar is mijne eer? ben ik een heer, waar is mijne vreeze? welk een vermetelheid van den jongeling, die tot zijnen vader gaat spreken: geef mij *van uw vermogen* het deel dat *mij toekomt*! — als of hem *iets* toekwam, als of hij er een *recht* op had, als of de vader over zijn goed niet vrij kon beschikken, ook, wanneer hij wilde, ten nadeele van den ontaarden zoon! Langen tijd mocht hij niet wagen den vader zoo aanspreken, „ik durf het niet zeggen” zal hij menigmaal bij zich zelven gedacht hebben. Maar eindelijk was het denkbeeld, waarmee hij omging, hem zoo eigen en zoo machtig geworden dat hij er mee uitkwam, te meer omdat hij daarbij dacht: „mijn vader is goedig, hij weigert het mij niet.”

b. Met welk een oog mag de *vader* dezen zoon aangezien

hebben, toen die dat verlangen uitsprak! Zijn lievend hart werd aangegrepen van droefheid en smart. Hij zag de booze bittere bron waaruit het voortkwam, hij voorzag de nare, schrikkelijke gevolgen die het hebben zou. Maar weigert hij? zegt hij: „kind, dat doe ik niet?” dreigt hij? spreekt hij verbolgen: „gij ondankbare, zij ontevredene, wat hebt gij voor? wacht, ik zal u dat afleeren?” Neen. Hij waarschuwt hem wel, hij vermaant, hij smeekt hem om van zijn voornemen af te staan — maar te vergeefs. Want het was niet maar een oogenblikkelijke lust die hem aangreep, niet slechts een vluchtige ter kwader ure bij hem opgekomen gedachte, maar het was reeds geheel zijn ingewortelde zin en wil en alles stond bij hem vast besloten. Daarom weigert de vader niet: hij wil hem niet dwingen bij hem te blijven, want hij wil vader over zijne kinderen wezen, geen tyran, vrijwillige gehoorzaamheid wil hij en niet eene gedwongene.

Hij dan *deelde hun het goed*. De *oudste* zoon bekwam naar het recht der eerstgeboorte het vaste goed, de eigenlijke vaderlijke erve — zoodat na de deeling al wat de vader had hem behoorde, gelijk de vader daarna (vs. 31) tot hem zeide: *al het mijne is uwe* — doch niet om het nu al aanstonds zelf te aanvaarden en vrij daarover te beschikken, maar om het te hebben onder het voortdurend beheer van zijnen vader. Aan den *jongsten* zoon werd zijn deel uitbetaald.

2. Hooren wij verder. Jezus verhaalt van hem vs. 13: *En niet vele dagen daarna is de jongste zoon, alles bijeenvergaderd hebbende, weggereisd in een vergelegen land en heeft aldaar zijn goed doorgebracht, levende overdadiglijk.*

a. De jongeling had nu dan wat hij erven kon. Bezint hij zich nog? Neen, hij maakt haast om weg te komen. Hij pakt alles in wat nu het zijne was, zijn geld, zijne kleinoodiën en kostbaarheden, zijne kleederen, geheel zijn lijfstoebehooren. Binnen weinige dagen is hij gereed. En nu *trekt hij weg*, niet treurig, maar vroolijk. Anders valt het een welgeaard kind

zoo zwaar, van de ouderlijke woning te scheiden: daar wordt het hart zoo vol, daar blijven de oogen niet droog; dat laatste woord „vader! moeder!” o het wil er haast niet uit; het is als of men het leven verliet en in den dood ging. Maar deze jongeling is ongevoelig. Hooghartig en koud zegt hij zijnen vader vaarwel, die in zijn binnenste verscheurd van smart met een oog vol van het diepste leedgevoel hem teeder aanziet en liefdevol en ernstig hem nog ten afscheid vermaant en waarschuwt. „Kind, spreekt hij, gij wilt nu eenmaal gaan, ik wil u niet dwingen te blijven, maar gij bedriegt u, gij zult het ondervinden, het gaat niet goed; wellicht zult gij zelf eens anders gevoelen; nu ga dan heen — ik blijf aan u gedenken — —.”

b. De zoon is dan weggetogen uit het vaderlijke huis. Hij reist al voort. Hij blijft niet in een naburig land, neen, hij trekt *verre weg* van het vaderhuis. Nu kan hij dan in zijne eigen wegen wandelen, nu is hij dan *vrij* waarnaar hij zoo heeft verlangd. Hij is zijn *eigen heer*, hij kan nu doen en laten wat hij wil. Hij heeft zijnen vader niet meer voor de oogen, hij behoeft diens lessen niet meer te hooren. Hij behoeft niet meer ter kerk te gaan, hij behoeft niet meer te lezen, niet meer te bidden. Hij kan vloeken, drinken, spelen, tieren — geen lastige vermaner zegt hem er iets van. — Maar is zijn hart voldaan? heeft hij nu dan werkelijk bereikt wat hij als zoo schoon en begeerlijk zich voorstelde? —

Nadat hij al verscheiden landen is doorgereisd en behoorlijk heeft omgezien in de wijde wereld, gaat hij — zeker op handigen raad van gelijkgezinden — zich in eene groote stad vestigen, waar weelde en wellust heerschen, om daar nu eens recht het leven te genieten en zich naar hartenlust te vermaken. Daar leeft hij nu alle dagen vroolijk en prachtig. Hij is rijk en hij is kwistig. Dat brengt hem ras eenen drom van vrienden toe. Hij stort zich in den stroom van al de wereldsche begeerlijkheden. Hij voert eene staatsie als of er

aan zijn vermogen geen uitputten was. Hij neemt gretig deel aan al de zinstreelende vermakelijkheden der stad; waar iets is, hij is er bij en al voortgetrokken door zijn eigen lusten en door het voorbeeld zijner godvergeten makkers geeft hij zich hoe langer zoo meer over aan eene ongebonden, woeste leefwijze. — Hij geeft al uit — en beurt niet in. En zoo duurt het niet lang, of zijn geld is verdwenen, zijn vermogen verspilld, zijn goed doorgebracht. *Doorgebracht*, zegt het verhaal, eigenlijk *verstrooid*: jammerlijk tegendeel van het vroegere, evenzoo eigenmachtige *bijeenvergaderen* van al het zijne: nu verstrooide hij het, hij gaf het al uit — voor niets! het was als in de winden gegooid — het vloog naar alle kanten weg. Wat had hij er van?

Wanneer naderhand (vs. 30) zijn oudere broeder van hem zegt tot zijn vader: hij heeft uw goed met hoeren doorgebracht, zoo kon men wel daartegen inbrengen dat deze broeder daar iets heeft beweerd waarvoor hem het bewijs ontbrak en dat hij naar zijnen nijdigen aard de zaak heeft overdreven. Maar Jezus zelf geeft den verkwister hier geen beter getuigenis: hij heeft aldaar zijn goed doorgebracht *levende overdadiglijk*: overdadig, naar den eigenlijken zin des woords *heilloos*, zich zelven verdervende, eene uitdrukking, die allerhande onmatigheid en losbandigheid te kennen geeft; om het met woorden van Paulus te zeggen: hij heeft geleefd *in brasserijen en dronkenschappen, in slaapkamers en ontuchtigheden* (Rom. 13: 13). Hij leidde een liederlijk leven.

Ongelukkig jong mensch! Nadat hij eenmaal de banden afgeworpen en zijne voeten gezet heeft op den weg der zondaren, ijlt hij al voort op de gladde baan. Het kwaad is hem geene verzoeking, het is zijne keus. Aan zijn vader denkt hij niet meer, de vermaningen, uit diens mond gehoord, zijn vergeten, dood en oordeel en eeuwigheid komen hem niet in gedachten, het geweten moet zwijgen, het wordt als met een brandijzer toegeschroeid. Tot nadenken komt hij niet, daar-

voor zorgt de duivel, wiens hij is, wien hij ook dient. — Losse lieden, lichtmissen zijn zijn gezelschap. Hij geeft gelagen, hij woont gelagen bij. Zijn huis is het gedurig tooneel van schaterend gejubel, dat bij de nachtelijke slempmalen wild en woest weergalmt. Wellustige deernen hangen zich als adders om hem, hoeren spannen hem in hare strikken en azen op zijn leven en zijn goed. En zoo gaat hij voort en brengt zijne kostbare dagen onzinnig door en verkwist zijn vermogen, brassende, zwelgende, onder heilloos, zieldoodend en zinverdoovend vermaak — tot dat de laatste penning is uitgegeven, het laatste kleinood verkocht, — tot dat hij al zijn goed heeft *doorgebracht*!

II.

1. Tot zoover gaan wij ditmaal, tot zoover stelt de tekst ons de geschiedenis van den verloren zoon voor oogen. En hier sluit ook in den loop dezes verdwaalden het *eerste perk*. Hier staan wij stil en vragen: wat is de zin en bedoeling van dit voorstel? wat is de *zaak*, die de Heiland in deze gelijkenis afbeeldt?

Een zeker mensch had twee zonen. Die mensch is God. Maar wie zijn de twee zonen? Hier moeten wij herinneren, dat degenen dwalen en met geheel de gelijkenis in de war geraken die meenen dat de *oudste* zoon de *ware kinderen Gods*, de wezenlijk rechtvaardigen verbeeldt; de *teekening* van dien oudsten zoon (v. 25 v.v.) leert het tegendeel. Wat dan?

a. Door de twee zonen beeldt Jezus die *twee partijen* af, die hij daar voor zich had en tot welke hij sprak, namelijk door den oudsten zoon de *Farizeën*, de uitwendig en schijnbaar rechtvaardigen, door den jongsten zoon de *tollenaars* en *zondaars*. Hierop doelt dit leerbeeld in de eerste plaats. Doch het ziet nog wijder.

b. In ruimeren zin ziet het op *Jood* en *heiden*: in den

oudsten zoon is het *jodendom*, in den jongsten het *heidendom* afgebeeld. Want gelijkerwijs binnen het joodsche volk de Fari-zeën zich zelve onderscheiden boven de tollenaars en bij uitnemendheid genaamde zondaars, zoo onderscheidde zich wederom het joodsche volk in het geheel boven de heidenen die in afgoderij en in alle onreinigheid verzonken waren en die God wandelen liet in hunne wegen.

c. Eindelijk in nog ruimeren zin, in nog wijderen omvang is het waar wat dit zinnebeeldig verhaal afschetst; de *oudste zoon* is het beeld van al die menschen, tot welk volk ook behoorende, die uitwendig zedig leven en schijnbaar den wil Gods doen, de *verloren zoon* het beeld van hen die alle banden verbreken en ook in het openbaar als zondaars uitkomen.

Merken wij nu niet, Vrienden, de uitnemende wijsheid en doordringende kracht van Jezus rede? Zien wij niet hoe hij nederslaat den hoogmoed der zelfgerechten, den ijdelen waan der trotsche zielen? hoe hij alles onder de zonde besluit opdat niets overblijve dan genade? Let slechts op! Eerst *stelt hij die twee gelijk in voorrecht en bezit als kinderen van éénen vader in eenzelfde huis*: dat was al tegen de inbeelding van hen, die *zich* boven de zondaars verhieven. En dan stelt hij wederom beiden gelijk als *zondaars*, hoe verschillend ook in bestaan en houding. De Heer Jezus leert ons hier hetzelfde wat zijn Apostel Paulus heeft uitgesproken: *er is geen onderscheid: Want zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods* (Rom. 3: 22, 23). Want stelt Jezus den „zondaar” wel in al de boosheid en schandelijkheid zijner zonde voor, hij doet ook den schijnbaar rechtvaardige (v. 25 v.v.) uitkomen als een bedekt erg zondaar en brengt zijne boosheid aan den dag. En zoo staan dan beiden ook hierin gelijk dat zij beiden zondaars zijn. — Maar hierop volgt een groot verschil tusschen deze twee en wie wordt daar de meerdere? de *zondaar*! De zondaar bekeert zich, van den zelfgerechte wordt geen bekeering vermeld! *Tollenaren en zondaren bekeeren*

zich, *Farizeën* blijven onbekeerd! — *Heidenen* bekeeren zich, *Joden* blijven verhard. — En overal in de menschheid het gedurige, het gewone verschijnsel: grove, uitspattende zondaars worden nog bekeerd en gaan in, uiterlijk deugdzaam die op zich zelven vertrouwen, gaan zelven niet in en hinderen anderen!

Uit het aangetoonde doel dezer gelijkenis gaat ons nu ook hierover een licht op, waarom de Zaligmaker juist den *jongsten* zoon als verloren zondaar voorstelt en de zelfgerechten door den *oudsten* afbeeldt. Het is geenzins om de verdwaling des verlorenen halverwege te *ontschuldigen* wegens zijne *jongheid*, want ook de oudere was immers in zijnen tijd *jong geweest*; maar het is omdat de eigengerechte *Farizeën* zich den *voorrang* bij God boven anderen, als het ware den rang van *eerstgeborenen* aanmatigden. Dies *voegde* het dat *die* zoon, door wien de *zelfgerechten* zouden afgebeeld worden, de *eerstgeborene*, de oudste was en dat de verlorene en verachte zondaren door den tweeden, jongeren zoon werden afgeschetst.

2. Er is dan niet één rechtvaardige: de schijnbaar niet verlorene is toch een verlorene en de verloren zoon is het waarachtig beeld van *ieder* zondig mensch.

De *mensch* een *verloren zoon*! Een *zoon*, maar — een *verlorene*! Ziet daar *hoogheid* en *val*!

a. Wij zijn Gods geslacht. *Adam* wordt in de geslachtslijst bij Lukas (3: 38) de zoon van God genoemd. Geschapen naar Gods beeld blonk de mensch in heerlijkheid uit boven al de schepselen der aarde. De Almachtige was niet alleen zijn schepper, maar in alles had Hij zich als zijn vader bewezen. Met uitnemende gaven had Hij hem uitgerust, met weldaden had Hij hem overladen, al den rijkdom Zijner liefde had Hij voor hem ontsloten, aan geen goed liet Hij het hem gebreken, al de volheid der aarde had Hij hem geschonken, over alle schepselen hem de heerschappij gegeven, doch niet om *eigenmachtig* daarmee te handelen en om er als met een

roof van God mee af te gaan, maar om het als een leengoed tot Zijne eer te gebruiken. De mensch was Gods bevoorrechte zoon, opdat hij God zijnen Schepper recht kennen, Hem van harte liefhebben en met Hem in de eeuwige zaligheid leven zou om Hem te loven en te prijzen.

Hoe goed had het de verloren zoon, toen hij nog was in het ouderlijke huis! Hoe goed had het de mensch, toen hij nog woonde in het *paradijs*! Was hij daar niet als een kind bij zijnen vader? Daar leefde hij in gemeenschap met God, in gestadigen omgang met hem, rein van hart, heerlijk van lichaam, een wonder van Gods alvermogen, wijsheid en liefde. Daar had hij alles in overvloed, — een koningszoon van den rijksten en liefdevolsten vader op het ruimst verzorgd.

b. Maar hoe zijt gij gevallen, o morgenster, gij zoon des dageraads!

Beschouwt den zoon in de gelijkenis. Hij legt den grond tot al zijne navolgende ellende door dat hij *vrij* en onafhankelijk zijn wil en met zijn goed gaat reizen — al wijder van het vaderlijke huis af. Ziet daar des menschen *val*! De mensch wilde wezen gelijk God, vrij en onafhankelijk. Begoocheld door het woord des verzoekers, betooverd door de voorgespiegelde heerlijkheid, verscheurde hij den band van gehoorzaamheid, doorbrak hij dat eenige perk, hetwelk de wijze en goede Vader hem had gesteld. Hij wilde heerlijk en gelukkig zijn *buiten* God, hij begon iets te zoeken langs *eigen* weg, een *eigenwil* vestigde zich in hem tegenover den *wil van God*: hij *scheidde zich* van God af, hij werd zijn eigen. En ziet, daar hebben wij den grond en oorsprong van alle menschenlijke ellende.

c. In *Adam* hebben wij allen gezondigd. *Zijn* afval van God was de val der *menschheid*. En die afval wordt al voortgezet, in het algemeen en persoonlijk. In het algemeen: de *menschheid* streeft naar *onafhankelijkheid*, haar natuurlijke strekking en loop is *van God af*. De *geschiedenis* bewijst

het. En waar de Heere tusschenbeide kwam met zijne *oordeelen* of met zijne *genade*, telkens weer *nieuwe* afwijking, — verwijdering, telkens weer een ondankbaar *wegloopen* met Gods goed en gaven! — En evenzoo gaat het *persoonlijk*. Immer op nieuw scheidt zich de mensch van dien God, die hem gemaakt heeft en Adams nakomelingen zondigen voort in de gelijkheid der overtreding van Adam. Het *kind* groeit op en ach de *innerlijke* vervreemdheid van God, van Adam overgeërfd, openbaart en voleindigt zich weldra door geheele *verwijdering*, waar de hartveranderende genade niet tusschenbeide komt. Het wordt kennelijk dat de mensch bij al zijn natuurlijk leven geestelijk dood is. *Groot* geworden vraagt hij alles voor zich en beschouwt het als zijn eigen, schoon hij al wat hij bezit van God heeft — lichaam, ziel, leven, bekwaamheden, tijd — hij handelt er *eigenmachtig* mede; hij vergadert alles bijeen en reist er mede weg naar een vergelegen land. Dat vergelegen land is de *wereld* met hare begeerlijkheden, waar men naar het vleesch leeft en aan God niet denkt. Dat is de weg der zonde. De zondige mensch is naar den geest *verreisd*, wijd weggetogen van Hem, in wiens gemeenschap hij zou leven, in wiens dienst en verheerlijking hij zijnen lust hebben moest. — En wat is in die vervreemdheid van God des zondaars *werk*? Van den verloren zoon lezen wij: hij *heeft aldaar zijn goed doorgebracht levende overdadiglijk*. Zoo is het ook letterlijk al met menig *jongeling* gegaan, die vóór zijn tijd heer wilde wezen en zich te vroeg aan de ouderlijke tucht onttrok, maar weldra een prooi der verleiding werd en met brassen, spel, ontucht en allerhande losbandigheid zijn geld en goed verkwistte. — Maar hier wordt over het geheel de van God vervreemde zondaar als een *verkwister* geschetst, die zijn goed door een overdadig leven en met hoeren doorbrengt. En is het in waarheid wel anders? Is de *mensch*, die *zonder God in de wereld* leeft, geen *doorbrenger*? Hij *verkwist* Gods goed en

gaven, omdat hij God niet in erkentenis houdt en Hem niet verheerlijkt of dankt. Zijn verborgen leven, zijn hart is onrein en woest gelijk bij den verloren zoon, al komt het ook niet tot zulke teugellooze daden. Hij boeleert met de wereld en met hetgeen in de wereld is. Daarvoor leeft hij met lichaam en ziel, daaraan offert hij zich zelve op en verkwist den kostbaren eenigen tijd van genade, die, eenmaal afgeloopen, niet wederom gegeven wordt. En eer men 't verwacht, soms vroeg, komt de dood en met den dood het oordeel! Vreeselijke gedachte! schrikkelijker lot dat degenen wacht die onbekeerd heengaan, na een verbeuzeld leven!

Denkt daaraan, *jongelieden!* en ziet wel toe wat gij doet en op welken weg gij wandelt. Hoort wat de wijze Prediker (11 : 9) zegt: verblijd u, o jongeling, in uwe jeugd en laat uw hart zich vermaken in de dagen uwer jongelingschap en wandel in de wegen uws harten en in de aanschouwing uwer oogen; *maar weet, dat God om al deze dingen u zal doen komen voor het gericht.* Kinderen, jongelingen, jongedochters, och verspilt toch uwen schoonsten tijd niet in den dienst der zonde. Gedenkt aan uwen Schepper in de dagen uwer jeugd, zoekt *Jezus*, opdat gij *door hem* moogt worden *kinderen* van God. — En *allen*, spiegelt u in den verloren zoon, die het waarachtig beeld is van den zondaar in zijne zorgeeloosheid. Toehoorder! zijt gij nog *onbekeerd*, zie dan aan dien *verkwister* wat gij voor God zijt en op welk een gevaarlijken weg gij wandelt. Gij moet bekeerd worden. En dat lijdt geen uitstel. De dood wenkt ieder uur. En de bijl ligt ook alreede aan den wortel der boomen; alle boom dan, die geen goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen. Bekeer u, gij afgekeerde, spreekt de Heere, zoo zal ik mijnen toorn op u niet doen vallen: want Ik ben goedertieren, spreekt de Heere, Ik zal den toorn niet in eeuwigheid behouden. Alleen ken uwe ongerechtigheid, dat gij tegen den Heere uwen God hebt over-

treten en uwe wegen verstrooid hebt tot de vreemden — maar zijt mijner stem niet gehoorzaam geweest, spreekt de Heere. Bekeert u, gij afkeerige kinderen! spreekt de Heere. Ja wat de Heere tot het zondige Israël sprak, dat wordt ook u nog toegeroepen: gij nu hebt met vele boeleerders gehoereerd, keer nogthans weder tot mij, spreekt de Heere (Jer. 3). Hoe zwaar uwe zonden zijn, gij kunt er staat op maken, er is vergiffenis bij God te verkrijgen, op grond van Christus voldoening, op Christus voorspraak; hij wil u, wanneer gij met berouw tot hem komt, liefderijk aannemen en al uwe afkeerigen genezen.

Of is het voorgestelde beeld van den verdwaalden zoon eene afteekening van hetgeen gij *vroeger* waart en nu zoo niet meer zijt? Mag tot u gezegd worden: dit *waart* gij, sommigen, maar gij zijt afgewasschen, maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd in den naam van den Heere Jezus en door den Geest onzes Gods? o zoo *dankt* Hem voor zijne groote genade. Maar wandelt ook *voorzigtiglijk*. Indien iemand meent te staan, die zie toe dat hij niet valle. Bedenkt, geheiligden, de wortelen van alle kwaad liggen nog in des harten diepe gronden. Waakt vooral tegen den zoo diep gewortelden *eigenzin* en *eigenwil*. Gewent u bij alles wat gij voorneemt op te zien tot uwen Vader die in hemelen is en in kinderlijke *afhankelijkheid* voor Hem te wandelen. Hoe ongelukkig ging het den zoon, toen die zich aan zijns vaders wil onttrok en zijn eigen zin opvolgde! Steunt niet op *eigen kracht*. Hoe ras bezweek de zoon voor de verleiding, daar hij meende zijn eigen heer te kunnen zijn! Wat hebt gij noodiger, kinderen Gods, dan 's Vaders bestendige leiding en bewaring? Hoe meer gij dat erkent en daarom bidt, des te minder zult gij afzwerven. Weest tevreden met uw lot, met uw stand, weg en gaven. Tracht niet naar hooge dingen. Zijt vergenoegd met het tegenwoordige. De Heere heeft gezegd: Ik zal u niet begeven en Ik

zal u niet verlaten. En waar hebt gij 't beter dan bij uwen Vader? Wat kan hooger genoeg baren dan in kindelijke onderwerping en gehoorzaamheid Zijnen wil te doen? Want de wereld gaat voorbij met al hare begeerlijkheid, maar die den wil Gods doet, blijft in der eeuwigheid. Amen.

De mensch is met of zonder God :
 Een kind des lichts of kind des Boozen.
 De ziel heeft altijd òf 't gebod
 Of d' eigenwil tot heer gekozen.

Mijn ziel ! beproef u hoe gij staat.
 En vraag (geen rust is hier gedooglijk)
 Of gij naar hel of hemel gaat,
 Want weet: geen derde weg is mogelijk.

(J. F. SCHIMSHEIMER.)

Ps. 119 : 3 , 5.

„ 73 : 13 , 14.

„ 25 : 10.

Voorgelezen: Psalm 14.

DE VERLOREN ZOON GEBREK LIJDENDE:

DE ZONDAAR ELLENDIG.

Daarom, zie, ik zal uwen weg met doornen betuinen en ik zal eenen heiningmuur maken, dat zij hare paden niet zal vinden. Zoo spreekt de Heere Hosea 2 : 5 tot en van de overspelige vrouw, Israëls gemeente. Zij ging hare eigene wegen, zij liep hare boelen na: zij had den levenden God, haar Maker en haar man, verlaten en diende afgoden. Zij zeide: ik zal mijne boelen nagaan, die mij mijn brood en mijn water, mijne wol en mijn vlas, mijne olie en mijnen drank geven. Daar spreekt de Heere, haar echte man, die op Sinaï het trouwverbond met haar gesloten had, tot haar: ik zal 't u beletten, ik zal uwen weg met doornen betuinen, dat gij tot uwe boelen niet gaan kunt; en, terwijl hij zich als het ware keert en het aangezicht van haar afwendt, zegt hij van haar: ik zal eenen heiningmuur maken, dat zij hare paden niet zal vinden. En waardoor wilde hij haar de wegen tot hare boelen stremmen? Hij wilde den zegen en voorspoed wegnemen, dien men niet aan Hem maar aan de afgoden toeschreef en tot afgoderij misbruikte, opdat men in den nemer den vroegeren geveer erkende, en hij wilde haar van alle zijden „zoo benauwen, dat zij dit hoereren wel zou laten aanstaan” ¹⁾, dat zij zeggen zou: ik zal heengaan en keeren weder tot mijnen vorigen man, want toen was mij beter dan nu.

¹⁾ Kantt.

Zoo handelt de rechtvaardige en barmhartige God met volken en personen. Naar zijne rechtvaardigheid straft hij het afzwerven en maakt de zonde bitter. En zijne liefde gebruikt dit als een middel, om afgedwaalden terecht te brengen. Waar geen vermaning meer baat, waar alle woorden vruchteloos zijn, komt hij eindelijk met doornen van verdrukking en met een muur van tegenheden. Hij betuint den weg met doornen en muurt tegen den zondaar op, zoodat hij niet meer voort kan en al zijn arbeid te vergeefs is. En bij zijne hulpeloosheid wordt hij gewaar, dat hij zelf door zijn moedwillige afwijking al deze ellende heeft veroorzaakt. Hem blijft niets overig dan zich op *genade* overtegeven aan een God die roept: keert weder, gij afkeerigen, ik zal uwe afkeeringen genezen! — Dezen weg zien wij ook afgeschetst in den verloren zoon.

TEKST : Lukas XV : 14—16.

En als hij het al verteerd had, werd er een groote hongersnood in dat land en hij begon gebrek te lijden.

En hij ging heen en voegde zich bij een van de burgers deszelfen lands en die zond hem op zijn land, om zwijnen te weiden.

En hij begeerde zijnen buik te vullen met den draf, dien de zwijnen aten en niemand gaf hem (dien).

Wat de wijze Salomo zegt Spreuk. 23 : 21 : *een zuiper en vraat zal arm worden en de sluimering doet verscheurde klederen dragen* — dat zien wij bevestigd in dezen dwazen zoon, wiens weg en lot ons in dit zinnebeeldig verhaal wordt voorgesteld. Het treurig begin en de hollende voortgang der zonde staat geteekend in hetgeen onzen tekst voorafgaat. Daar trad de zondaar op als een eigenzinnig, hoogmoedig en ondankbaar verlater van zijnen vader en als een zinneloos doorbrenger van al zijn goed in een overdadig leven. Snelle

afloop der wateren , nadat eenmaal de dam was doorbroken!

Nu zullen wij den verkwister tot de uiterste armoeds zien vervallen , in zoo hooge mate , dat hij niet eens kan krijgen zooveel als hem noodig is om zijnen honger te stillen. Bij de overweging hiervan moeten wij wederom in het oog houden dat Jezus bij den verloren zoon wel allereerst doelt op de tollenaars en zondaren in tegenstelling van de Farizeëen en voorts op de heidenen tegenover de Joden , maar dan in het gemeen op alle zondaars in tegenstelling van uitwendig rechtvaardigen.

In onzen tekst nu is afgebeeld de *diepe ellendigheid* , waarin de van God vervreemde zondaar door de wellusten des vleesch es vervalt. Ziet dan den *ellendestaat*

I. Van den verloren zoon.

II. Van iederen zondaar.

I.

Op de moedwillige verlating van het vaderlijke huis en de heillooze verkwisting kon niets dan ellende volgen. Deze jammerstaat van den verlorene doet zich voor in een toenemend *gebrek* , een verachtelijk *dienen* en volslagen *hulpeloosheid*.

1. Klimmend *gebrek*: v. 14: *en als hij het al verteerd had, werd er een groote hongersnood in dat land en hij begon gebrek te lijden.*

a. *Alles verteerd!* Verwijderd van zijn vader zette de ontaarde zoon, zoo lang hij kon, zijn zondig leven voort in dat land, naar hetwelk hij met zijn goed was heengetogen. Dat vreemde, vergelegen land was hem helaas geen vreemd land, zoolang hij er in hoovaardij en weelde zijn vleesch kon verzorgen; dat land der wereld had hij zich als tot een ander vaderland gekozen en hij vond zich daar maar al te zeer te huis, zoolang hij zijne lusten kon voldoen. Hij braste

al voort. Ook toen hij wel reeds moest opmerken dat zijn voorraad minder werd, stelde hij geen perk aan zijne verkwisting en veranderde zijne leefwijs niet. Te diep was het kwaad bij hem geworteld, te machtig was hem de bruisende stroom van wellusten, in welken hij zich had gestort en die hem al wijder wegvoerde; ook was zijn hoogmoed te groot dan dat hij van den eenmaal genomen koers met manmoedig besluit en vaste keus ras kon afbuigen en een nederiger, matiger en bescheidener leeftrant beginnen. Gelukkig, wie nog ter tijds zich beraadt en met beslistheid spreekt: ik wil niet langer zoo! Maar deze wellusteling hield vol in zijne vaart zoolang als de weg hem niet werd gesloten. Hij moest voor en na al schulden maken. Maar zijne helpers hielden hem in het oog en pasten op hunnen tijd. Eindelijk vielen de schuldeischers als gieren op hem aan en sloegen de hand aan al wat hij nog had — en hij was arm. Alles verteerd!

b. En als hij alles verteerd had, *werd er een groote hongersnood* en hij begon gebrek te lijden. Overdaad en onmatigheid baren gebrek, achter de weelde en verkwisting wandelt de armoede aan en volgt haar op den voet. Voornamelijk wanneer er ongunstige tijden invallen en alle leefmiddelen duur en schaarsch worden, dan is er bij slechte huishouding des te eerder en meerder nood, terwijl men bij zuinig overleg en wijze spaarzaamheid nog wel wat wijder komt. Ook is gebrek veel drukkender voor hem, die in lediggang en weelde leefde en aan al de begeerten zijns vleesches ruimschoots voedsel gaf dan die de matigheid betrachtte en zelfbeheersching oefende, te zwaarder drukkende, hoe plotselijker het invalt en hoe wijder het zich uitbreidt. Nu ontstond er in dat land, waar de ondeugende zo on zich ophield, *een groote hongersnood*. Opmerkelijk zamentreffen van de verarming dezès verkwisters en den algemeenen nood des lands. Dat was niet bij geval. Wij kunnen het ons zoo voorstellen, dat er onvruchtbare tijden over dat land waren aangebroken, waar de

hemel als koper, de aarde als ijzer was en de Heere zijne hand sloot, alzoo dat men zaaide maar niet inbracht en de schuren ledig bleven. Dan klimmen ras de prijzen der voedingsmiddelen, dan is er weldra prangende nood. Hoe verschrikkelijk was het in Egypte en in de landen rondom, toen de door Jozef voorspelde onvruchtbare jaren waren aangekomen: er was geen brood in het gansche land: want de honger was zeer zwaar, zoodat het land van Egypte en het land Kanaän raasden van wege dien honger (Gen. 47: 13). Maar in den tekst wordt de hongersnood ook duidelijk in verband gebracht met de verkwisting van den in het land gekomen doorbrenger. Want het is: *als hij alles verteerd had*, werd daar een groote *hongersnood* in datzelfde land, zoodat deze hongersnood hier voorkomt als een gevolg van dat die doorbrenger alles had verteerd. Door de zaak zoo voortestellen wil Jezus te kennen geven, dat wij bij dezen hongersnood niet zoozeer aan de andere inwoners des lands zullen denken, hoe die ook daarvan hadden te lijden en hoe die zich en elkander er nog doorhielpen, maar bepaaldelijk aan dezen doorbrenger, hoe deze, tengevolge van zijne brasserij en verkwisting, dien hongersnood ondervond en gebrek begon te lijden en, als dwaas en zinneloos verkwister bekend, veracht en gehaat, van alle hulp ontbloot moest staan. En hij had immers ook in groote mate daartoe bijgedragen. Hoe veel had hij verslonden door zijne onophoudelijke overdadige brasserijen met zijne talrijke gezelschappen! De wijsheid, zegt Salomo (Pred. 9: 18), is beter dan de krijgswapenen; maar een eenig zondaar verderft veel goeds.

c. Genoeg, zijn toestand werd ellendig: *hij begon gebrek te lijden*. Treurige wissel in zijn lot! Smartelijke neerstorting uit de hoogte van geluk in akelige diepte van jammer! Vroeger overdaad, nu nijpende armoede. Wist hij te voren haast niet wat hij eten wilde, waren hem de uitgezochtste lekkernijen niet lekker genoeg, nu had hij geen brood. Wist

hij vroeger bijkans niet hoe hij zich wilde kleeden, was het schitterendste pronkgewaad hem niet sierlijk genoeg, nu kon hij heengaan in het ras verslijtende, laatste, eenige deksel zijns lichaams, hem van al zijnen voorraad overgebleven. Baart het een groot verschil, vrienden, wanneer wij een schoonen, weligen vruchtboom in bloeimaand aanschouwen, prijkende in al zijne pracht en daarna dienzelfden boom in barren winter zien, met stronkige takken, ontbladerd, kaal en naakt: niet minder stak deze verarmde rijke af bij hetgeen hij eertijds was, nu van al die heerlijkheid beroofd, die hij vroeger ten toon spreidde. En is het een verbazende wissel, wanneer een kostbaar en trotsch gebouw, rijk versierd en schitterende van luister, door de vlammen wordt verwoest en niets overlaat dan brokken van gehavende muren, aangebrande houten en halfverkoolde binten: zoo ontzaggeijk was ook de omkeer in den staat van dezen rijken brasser: geheel zijn geluksgebouw lag in puin.

Had zijn rijkdom en zijne kwistigheid hem vrienden toegevoerd, zij verdwenen toen hij verarmde. Al die brooddranken makers, die in zijne goede dagen lustig met hem hadden geleefd, bekreunden zich om hem niet, nu zijne tafel niet meer voor hen werd aangericht. En tot welken vermeenden vriend hij zich wendde, hij klopte aan doovemans deur: geen oog dat medelijden had, geene hand die hem hulpe bood, geen hart dat in die wereldstad voor hem klopte, — diepe verachting veelmeer, smaad, blijken van verontwaardiging en bitterheid tegen dezen mateloozen verkwister. Wat hij nooit gevoeld had, dat proefde hij nu: armoede, met al dat drukkende, vernederende en pijnigende, dat daaraan is verknocht, te ondragelijker, naar mate de vroegere welstand grooter en de weelde teuggelloozer was geweest. Ontzettend verschil tusschen nu en vroeger! En toch, hij *begon* nu nog maar gebrek te lijden, 't zou daarna nog anders komen.

2. Het gebrek bracht hem in lage *dienstbaarheid*. — Daar

stond hij, arm, verlaten, hongerig. Wat zal hij? In de stad kan hij niet blijven. Schaamte en nood drijven hem uit. Maar waarheen dan? *Hij ging heen*, zegt Jezus v. 15, *en voegde zich bij een van de burgers deszelfs lands en die zond hem op zijn land om zwijnen te weiden.*

Zouden wij mogen denken, vrienden, dat onze opperste Leermeester dezen stap des ongelukkigen als eene *prijswaardige* daad wil voorstellen, als een *loffelijk* voorbeeld van een verlegene, die, door harde stormen van onspoed neergeworpen uit de hoogte van welvaart, moedig de handen aan 't werk slaat om in zijne nooddruft te voorzien, die met zelfverloochening zijn drukkend lot draagt, zich met oprechte verootmoediging in de omstandigheden voegt en zich ook het vernederendste werk laat welgevallen met stille buiging onder de hand der Allerhoogsten en kinderlijk vertrouwen op Gods hulp? Neen, het is niet alzoo. Veelmeer het is een beeld van die verdwaasden, die, na door eigen schuld ellendig te zijn geworden, nog onbuigzaam voortgaan op hunne *eigene wegen* en zich niet bekeeren, die, hoe meer zij geslagen worden, des afvals slechts des te meer maken maar zich daardoor dan ook in al dieper jammeren storten. Wederkeer tot den Vader, dat was het eenige redmiddel, dat de eenige weg van behoud voor dezen en voor iederen ellendige. Maar denkt hij daaraan? Doet hij eene poging om tot zijnen vader terug te komen?

a. *Hij ging heen* — maar niet tot zijnen vader. Dit was nog een geheel ander gaan dan v. 18 en 20 van hem vermeld wordt. Nog sprak hij niet tot zich zelven: ik zal *tot mijnen vader* gaan. Neen, met *dit* heengaan zette hij nog zijne verwijdering van den vader voort; dit was nog een werk en blijk van zijnen eigenzin. Even als in zijn geluk, zoo ging hij nu na het aanbreken van de kwade dagen zijn eigen wegen: hij wilde zich zelf helpen. Maar had hij begonnen gebrek te lijden, door deze bedriegelijke eigen hulp zou

hij vroeger bijkans niet hoe hij zich wilde kleeden, was het schitterendste pronkgewaad hem niet sierlijk genoeg, nu kon hij heengaan in het ras verslijtende, laatste, eenige deksel zijns lichaams, hem van al zijnen voorraad overgebleven. Baart het een groot verschil, vrienden, wanneer wij een schoonen, weligen vruchtboom in bloeimaand aanschouwen, prijkende in al zijne pracht en daarna dienzelfden boom in barren winter zien, met stronkige takken, ontbladerd, kaal en naakt: niet minder stak deze verarmde rijke af bij hetgeen hij eertijds was, nu van al die heerlijkheid beroofd, die hij vroeger ten toon spreidde. En is het een verbazende wissel, wanneer een kostbaar en trotsch gebouw, rijk versierd en schitterende van luister, door de vlammen wordt verwoest en niets overlaat dan brokken van gehavende muren, aangebrande houten en halfverkoolde binten: zoo ontzaggelijk was ook de omkeer in den staat van dezen rijken brasser: geheel zijn geluksgebouw lag in puin.

Had zijn rijkdom en zijne kwistigheid hem vrienden toegevoerd, zij verdwenen toen hij verarmde. Al die brooddranken makkers, die in zijne goede dagen lustig met hem hadden geleeft, bekreunden zich om hem niet, nu zijne tafel niet meer voor hen werd aangericht. En tot welken vermeenden vriend hij zich wendde, hij klopte aan doovemans deur: geen oog dat medelijden had, geene hand die hem hulpe bood, geen hart dat in die wereldstad voor hem klopte, — diepe verachting veelmeer, smaad, blijken van verontwaardiging en bitterheid tegen dezen mateloozen verkwister. Wat hij nooit gevoeld had, dat proefde hij nu: armoede, met al dat drukkende, vernederende en pijnigende, dat daaraan is verknocht, te ondragelijker, naar mate de vroegere welstand grooter en de weelde teuggelloozer was geweest. Ontzettend verschil tusschen nu en vroeger! En toch, hij *begon* nu nog maar gebrek te lijden, 't zou daarna nog anders komen.

2. Het gebrek bracht hem in lage *dienstbaarheid*. — Daar

stond hij, arm, verlaten, hongerig. Wat zal hij? In de stad kan hij niet blijven. Schaamte en nood drijven hem uit. Maar waarheen dan? *Hij ging heen*, zegt Jezus v. 15, en voegde zich bij een van de burgers deszelfs lands en die zond hem op zijn land om zwijnen te weiden.

Zouden wij mogen denken, vrienden, dat onze opperste Leermeester dezen stap des ongelukkigen als eene *prijswaardige* daad wil voorstellen, als een *loffelijk* voorbeeld van een verlegene, die, door harde stormen van onspoed neergeworpen uit de hoogte van welvaart, moedig de handen aan 't werk slaat om in zijne nooddrift te voorzien, die met zelfverloochening zijn drukkend lot draagt, zich met oprechte verootmoediging in de omstandigheden voegt en zich ook het vernederendste werk laat welgevallen met stille buiging onder de hand der Allerhoogsten en kinderlijk vertrouwen op Gods hulp? Neen, het is niet alzoo. Veelmeer het is een beeld van die verdwaasden, die, na door eigen schuld ellendig te zijn geworden, nog onbuigzaam voortgaan op hunne *eigene wegen* en zich niet bekeeren, die, hoe meer zij geslagen worden, des afvals slechts des te meer maken maar zich daardoor dan ook in al dieper jammeren storten. Wederkeer tot den Vader, dat was het eenige redmiddel, dat de eenige weg van behoud voor dezen en voor iederen ellendige. Maar denkt hij daaraan? Doet hij eene poging om tot zijnen vader terug te komen?

a. *Hij ging heen* — maar niet tot zijnen vader. Dit was nog een geheel ander gaan dan v. 18 en 20 van hem vermeld wordt. Nog sprak hij niet tot zich zelven: ik zal *tot mijnen vader* gaan. Neen, met *dit* heengaan zette hij nog zijne verwijdering van den vader voort; dit was nog een werk en blijk van zijnen eigenzin. Even als in zijn geluk, zoo ging hij nu na het aanbreken van de kwade dagen zijn eigen wegen: hij wilde zich zelf helpen. Maar had hij begonnen gebrek te lijden, door deze bedriegelijke eigen hulp zou

hij in het uiterst gebrek geraken. — Uitwendig was het nu geheel anders met hem dan te voren. Het wilde en woeste leven van vroeger had een einde; de dartelheid, losbandigheid en goddeloosheid van dien tijd, toen hij zich in weelde baadde, waren geweken: maar dat had alleen zijne verarming gedaan, hij was er toe gedwongen door dat hij niets meer bezat. Zijn hart was nog niet veranderd. Hij denkt nog niet aan zijnen vader, hij wil nog geen schuld belijden, hij bekent nog niet dat hij gezondigd en dwaas gehandeld heeft. Geen spoor van dat alles. Integendeel hij gaat nog dieper in gemeenschap met de zondaren, hij begeeft zich in eene nieuwe nog nauwere verbintenis met de lieden dezer wereld: hij voegt zich *bij een van de burgers deszelven lands* — om dezen te dienen, om voor luttel loons te verrichten wat die hem maar in dezen tijd van nood wil te doen geven. Zoo verre is hem nog de gedachte van terugtekeeren tot zijnen vader en met belijdenis van zijne schuld diens ontferming interoeopen, dat hij liever elk ander middel aangrijpt, om zijn armzalig leven te onderhouden. Zijn hart was nog geheel vervreemd van zijnen vader. Het beeld van zijn vader stond in hem nog geheel achter zijn eigen *ik* en, hoezeer zijn uitwendige toestand ook anders was dan te voren, hij was er niet door verbeterd, hij leefde ook nu nog zich zelven, even eigenzinnig als toen hij tot zijnen vader sprak: geef mij het deel des goeds, dat mij toekomt. — Hij dan *voegde zich bij* of, naar de beteekenis van het grondwoord, hij *hing zich aan* een van de burgers deszelven lands. Alzoo in eene nieuwe, nog nadere gemeenschap trad hij met de ingezetenen van dat land, met de ingeburgerde zondaars. Doch geheel anders dan te voren. Vroeger, toen hij rijk was, hing hij zich aan hen om met hen te dartelen en te brassen; nu hij arm was, werd dit aanhangen aan hen een afhangen van hen. Hij, die zoo van vrijheid en onafhankelijkheid had gedroomd, werd een slaaf op de jammerlijkste wijs. Dat had hij er van dat hij zijnen vader verliet.

b. Ziet tot welk een lagen staat de verloren zoon afdaalt. Deze burger, bij wien hij zich vervoegde aan wien hij zich hing, zich overgaf, *zond hem op zijne lande, om zwijnen te weiden.*

Die man, die ingezetene in het vergelegen, heidensche land der zonde was weinig aangedaan door het gezicht van den ongelukkige die zich bij hem aandiende. De barmhartigheden der goddeloozen zijn wreed (Spr. 12: 10). — De aangekomene heeft met bevende stem gevraagd of er niet eenig werk voor hem is. Maar de dure tijd laat al geen overbodige werklieden toe. En deze vreemde jongeling vertoont weinig wat hem aanbeveelt. Dat zonderlinge voorkomen — als van een verloopenen jonker, dat welkige lichaam, die teere handen tot arbeid min geschikt — zeker dat alles kon hem bij dien landburger al bezwaarlijk ingang verschaffen. Waartoe zal men hem gebruiken? Hij wordt dan ook eerst wel afgewezen en moet het harde woord hooren: „voor u is hier geen plaats, er zijn al leegloopers genoeg.” Maar de nood dringt. De arme spreekt smeekingen: „neem mij toch aan in uwen dienst, anders moet ik omkomen!” — „Wel nu,” spreekt de landheer, „hoed dan mijne zwijnen.” — Gereedelijk grijpt de jongeling dit middel aan om zich zelf te helpen: hij verhuurt zich als zwijnenhoeder! Zijn loon wordt niet eens genoemd: voor een niet noemenswaardig loon moet hij het verachtelijkste werk verrichten. — Treffender kon Jezus, tot Joden sprekende, den ellendigen en verachten staat van den diepgezonken verkwister niet schilderen dan door hem als een arm zwijnenhoeder af te schetsen, daar de Joden van de onreine zwijnen den diepsten afkeer hadden en zelfs het hoeden van zwijnen voor hun volk ongeoorloofd achtten.

De rijke zoon is nu zwijnenhoeder. Waartoe kan de mensch niet komen! tot welk een diep verval kan de rijke en aanzienlijke geraken, niet slechts door wederwaardigheden maar ook, gelijk deze, door wangedrag! — Dag aan dag moet hij

met de talrijke kudde omtrekken en in hitte en koude, in goed weer en noodweer de onreine, eigenzinnige, onhandelbare, woeste beesten hoeden. De kleederen, die zijn lichaam nog dekten, zijn door wind en weer ras verflenst. Zijne levenskracht verteert, want die heer, dien hij dient, geeft hem niet eens genoeg te eten.

3. Volslagen *hulpeloosheid*! De Heere Jezus zegt van hem v. 16: *En hij begeerde zijnen buik te vullen met den draf dien de zwijnen aten en niemand gaf hem.*

In plaats van *drاف* staat in den grondtekst een woord dat eene soort van peulvruchten beteekent, groeiend aan zekere boomen, die bijzonder in Syrië en Palestina in groote menigte gevonden worden, bij de natuurkundigen bekend onder den naam St. Jansbroodboom; die peulen placht men als voeder voor het vee te gebruiken, bijzonder voor de zwijnen, waar die gehouden werden en in tijden van grooten nood werden zij ook van arme menschen gegeten. — Met dat beestenvoeder, met dien draf dien de zwijnen aten, begeerde deze zoon van edelen huize zijnen ledigen, hongerigen buik te vullen en niemand gaf hem iets ¹⁾. Namelijk des daags moest hij op het veld de zwijnen hoeden en daar hij van zijnen harden heer niet zat te eten kreeg, zoo had hij, wanneer des avonds de zwijnen in den stal kwamen en hun gewoon voeder ontvingen, grooten lust om met dat voeder zijnen honger te stillen — en niemand gaf hem iets. Zoo was hij dan van alle hulp verstoken en moest het nijpendst gebrek lijden. Hij vermagerde van honger. Want behalve het sober deel, dat hem ten loon van zijnen strengen heer werd toegemeten,

¹⁾ Prof. G. B. Winer, Bibl. Realwoerterb. onder „Johannisbrodbaum:” „St. Jansbroodpeulen zijn hier niet als eene voor den mensch ongenietbare zaak genoemd, maar het treurige lot des verdwaalden bestaat hierin, dat hij ze begeert om *zat* te worden, en terwijl de zwijnen daarmede gevoederd worden, ze toch niet bekomen kan, omdat namelijk in den duren tijd de huisheer er spaarzaam mee omgaat.”

kon hij niets bekomen: niemand gaf hem iets: want wie nog iets geven kon, wilde het niet, omdat hij een deugniet, een overgegeven doorbrenger en de eigen oorzaak van zijn gebrek was. — Als een zwijn had hij geleefd, nu was hij bij de zwijnen en werd nog minder dan een zwijn geacht. Hoe ongelukkig! In het vaderlijke huis had hij overvloed, nu kan hij niet eens zooveel verdienen als noodig is om zich zat te eten. Vroeger ging hij prachtig gekleed, nu hangen slechts armzalige vodden om zijn lichaam. Voorheen leefde hij in het genot van de ruimste weldaden, nu kwijnt hij in honger en kommer. Vroeger in aanzien en eere, nu een verachte slaaf. En wat hij ook aangrijpt, om zich nog staande te houden, 't is vruchteloos, 't zijn rietstaven die zijne hand doorboren.

II.

Zoo zijn wij dan in onze beschouwing den verloren zoon gevolgd op zijnen weg en hebben gadeslagen, hoe de zonde hem ongelukkig maakte. Zien wij dit tafereel nu nog eenmaal aan en gaan wij aandachtig na, wat de Heere Jezus met deze beeldspraak ons wil zeggen, zoo moeten wij daarin erkennen eene levendige doch waarachtige schilderij van de diepe *ellende* waarin de verlaten van God *iedereen zondaar* stort, een jammerstaat, welks bitterheid elk mensch, die met den verloren zoon zich bekeert, ook eerst in eenige mate ondervindt.

1. De zonde heeft *gebrek* ten gevolg. Ziet het aanstonds in den eersten zondaar. Nadat Adam zijne vrijheid misbruikt had, moest hij het paradijs en dezelfs heerlijkheid missen. In plaats van zijn vroegeren overvloed had hij van toen af met gebrek en nood te worstelen. En hoe arm was zijne ziel geworden, dervende nu de heerlijkheid Gods! — De kinderen volgen den vader. Wat de mensch nu nog heeft, al zondigende brengt hij het door en moet dan gebrek lijden. Lichaamskrachten en zielsvermogens, zij worden ijdelijk ver-

spild door hem die ze aan de zonde wijdt en daarmede zijnen Schepper niet eert en ten laatste zijn zij verbruikt en de zondaar is arm. De kostbare tijd, de schoone gelegenheden en goede middelen door den goeden God tot bereiking van 's levens doel gegeven, hoe worden zij verkwist! de talenten begraven, ja vernield! en al de gaven van den liefdevollen Vader, die zijne zon doet opgaan over goeden en kwaden en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen, worden in snoode godvergetenheid tot een voedsel der lusten misbruikt. — Maar het goed dat de mensch bederft is niet zijn eigen. Met recht zeide de oudste broeder tot den vader: hij heeft *uw* goed doorgebracht. Het behoort den Heere toe en die zal eenmaal een iegelijk tot verantwoording roepen en zeggen: geef rekenschap van uw rentmeesterschap! — Bij het najagen van zingenot en vleeschelijk vermaak denkt de zondaar aan geen einde; inmiddels loopt de tijd schielijk af en het verschrikkelijke einde komt, dat menigeen te laat de oogen opent. — Het aardsche goed vergaat en alle genot dat men er van heeft, neemt, vooral bij overdadig gebruikt, haast een einde. Voor een ieder die alleen in de wereld zijn deel zoekt, komt de tijd om gebrek te lijden en wel het gevoeligst en scherpst voor degenen die ook uitwendig in grove zonden en buitensporigheden verzonken waren. Wie ook niet verarmt, verliest toch mettertijd het genot van hetgeen hem te voren streelde en de ziel, de onsterfelijke ziel, voor welke niet gezorgd is, begint dan gebrek te lijden en moet de ontzettende leegte voelen, die door het gemis van geestelijk goed bij het ophouden der wereldvreugd veroorzaakt wordt. En dat is nog maar een *begin* der smarten: wat zal het *namaals* zijn! Op een leven zonder God in de wereld doorgebracht kan niets anders volgen dan dat verschrikkelijke lot, hetwelk de Heere Jezus ons voorstelt van den rijken man in de helle, die nu alles miste en in de pijn was, die vergeefs riep om verkoeling van zijne brandende tong en jammerde: ik lijde smarten in deze vlam!

O denk er toch aan, sterveling en tracht naar betere dingen, met de zaligheid gevoegd. De wereld laat het hart, waarin God de eeuwe gelegd heeft, altijd onvoldaan en wie zijn deel in haar zoekt, moet eenmaal, ongelukkig wanneer te laat, ondervinden dat hij zich jammerlijk bedrogen heeft. Het ware, zielverzadigende levensbrood is niet voorhanden in het land der zonde. Verzadiging voor uwe ziel vindt gij alleen in God en gij kunt God tot uw deel niet verkrijgen dan door en in Christus. Deze is het brood dat uit den hemel is nedergedaald, om der wereld het leven te geven. Bezit gij dat, dan zijt gij waarlijk rijk en dan wordt gij eens, wanneer gij deze arme wereld verlaat, nog rijker.

2. Het leven zonder God in de wereld is een staat van lage *dienstbaarheid*. Wie God verlaat, stort zich niet alleen in gebrek, maar maakt zich ook *dienstbaar aan schepselen*. Lage dienstbaarheid! die zich op *allerhande gebied* in *allerhande wijze* vertoont. Wie van geen goddelijke *openbaring* weten wil, wie Gods woord verwerpt, die wordt een slaaf van *menschenleer* en nu aan dezen dan aan een anderen *naam*, die juist gezag heeft, dienstbaar. Wie het juk van Gods *geboden* afwerpt, wordt een slaaf zijner *lusten*, dienstbaar aan de vleeschelijke en wereldsche begeerlijkheden. Het leven in de zonde is eene dienstbaarheid, den mensch onwaardig, ont-eerend en schandelijk. Heeft de Heere Jezus dat niet met grooten nadruk betuigd, toen hij tot de Joden, die zich be-roemden vrije menschen te zijn, plechtig sprak: voorwaar, voorwaar zeg ik u: een iegelijk die de zonde doet, is een dienstknecht der zonde? (Joh. 8: 34). En waarschuwt niet de Apostel Petrus voor opgeblazen ijdelheid-sprekers, die vrijheid beloven, terwijl zij zelve dienstknechten zijn der verdorvenheid? want van wien iemand overwonnen is, dien is hij ook tot een dienstknecht gemaakt (2 Petr. 2: 19).

Een ieder mensch is voor zijne bekeering in zulk eenen staat van dienstbaarheid: want toen gij dienstknechten der

zonde waart, zoo waart gij vrij van de gerechtigheid, spreekt Paulus tot de bekeerden (Rom. 6: 20). Maar, dieper op den grond gezien, wie is het wel, dien men dan dient? Men dient den duivel: want deze is de vader der leugen, de god dezer eeuw, de overste dezer wereld. Die de zonde doet, is uit den duivel, want de duivel zondigt van den beginne (1 Joh. 3: 8). En al de burgers in het land der godverzaking, die zich daarin al recht vastgezet hebben, zijn 't niet werktuigen van den boozen geest, die hen bezielt en hen geheel beheerst? Die booze regeert in stad en land, hij heeft zich ingeburgerd in deze aardsche wereld. De mensch, God verlatende, begaf zich in zijnen dienst. En immer nog verhuren leugenaars en goddeloozen zich aan hem en verbinden zich, om voor een armzalig loon zijnen wil te doen en alles te verrichten wat hem behaagt.

De Booze is een hard heer. Welk werk legt hij zijn onderhoorigen op? zwijnen weiden! dat zegt in het algemeen laag en onwaardig werk. Hij wil dat men alleen zorg voor de dierlijke behoeften, voor het lichaam, voor bevrediging van de zinnelijke lusten en begeerlijkheden. Zijn voorschrift is: werk niet om de spijs die blijft tot in het eeuwige leven, maar werk alleen om de spijs die vergaat! Maar hoe diep ook gezonken, hoe zeer ook tot de dieren verlaagd, is en blijft toch de mensch meer dan dier; er liggen hooger behoeften in hem, die zich nooit geheel onderdrukken laten. Wie ook zoo diep is gedaald, dat hij slechts bevrediging zoekt voor zijn dierlijk deel, voor zijnen buik, moet toch daarbij den prikkel der onuitroeibare hooger behoeften voelen en gewaar worden, dat hij zich in eenen staat bevindt strijdig tegen zijn eigen wezen, verslaafd en dienstbaar aan hetgeen waarvan hij vrij zijn moest. De draf dezer wereld moge den buik vullen, de onsterfelijke ziel wordt er niet van verzadigd.

3. En ziet eindelijk die *verlatenheid* in den dag der benauwdheid, die volslagen *hulpeloosheid*, waarin de dienaar

der zonde zich ten laatste brengt. De verloren zoon vond in zijn gebrek en nood niemand die hem iets gaf. Wie God verlaat wordt met verlatenheid gestraft. Voor een ieder die Hem blijft verlaten en in zijne afkeering volhardt, komt de tijd, in welken hij dat moet ondervinden. Hij mag dan roepen tot zijne medezondaren, zij geven hem geen troost, tot de afgoden die hij heeft gediend, zij zijn er niet. De wereld biedt geen hulp. Satan spot met zijne prooi. Ach de zonde maakt den mensch ongelukkig, rampzalig.

Sterveling, verspil uw tijd en krachten niet aan hetgeen u eens begeeft! Hooger goed wordt u aangeboden. Een genadig God roept u toe: *waarom weegt gijlieden geld uit voor hetgeen geen brood is en uwen arbeid voor hetgeen niet verزدigen kan? Hoort aandachtelijk naar Mij*, spreekt de Heere, *en eet het goede en laat uwe ziel in vettigheid zich verlustigen. Neigt uw oor en komt tot Mij, hoort en uwe ziel zal leven: want Ik zal met u een eeuwig verbond maken en u geven de gewisse weldadigheden van David* (Jes. 55: 2, 3). Hiertoe heeft God zijnen Zoon gezonden, hiertoe heeft de Zoon het vaderlijke huis verlaten en is arm geworden, daar Hij rijk was, om arme zondaren rijk te maken; heeft de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen, om voor ellendige slaven vrijheid te verwerven; is verzonken geweest in een staat van de volslagenste verlatenheid en hulpeloosheid, opdat, die tot Hem komen, nimmermeer verlaten zouden worden. Wendt u naar Hem toe. Te vergeefs zoekt gij uw heil bij menschen; daar blijft gij ongeholpen even als de verloren zoon, toen die in voortgezette dwaasheid zich bij een van de burgeren des lands voegde. Maar wendt u tot dezen Heer; die is machtig om te verlossen en Hij is gewillig en trouw. Hij zegt: die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen. Tot Jezus moet gij komen, door den Zoon komt gij tot den Vader en tot al de volheid van het vaderlijke huis.

Kent gij dien weg? O zult gij u dan niet verblijden over

uwe aanvankelijke verlossing uit die ellendigheid, waarin gij door de zonde verzonken waart?

Is de vervreemdheid van God een staat van *zielsgebrek*, dankt Hem voor zijne genade, dat Hij u het ware *levensbrood* geschonken en u dit geleerd heeft: de mensch zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle woord dat door den mond Gods uitgaat (Matth. 4: 4). Dankt Hem, dat Hij aan u niet doet wat Hij eens door den profeet Amos dreigde: ziet de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik eenen honger in het land zal zenden, niet eenen honger naar brood, noch dorst naar water, maar om te hooren de woorden des Heeren. En zij zullen zwerven van zee tot zee en van het noorden tot het oosten: zij zullen omloopen om het woord des Heeren te zoeken maar zullen het niet vinden (Am. 8: 11, 12). Veelmeer: nabij u is het woord, in uwen mond en in uw hart. Dit is het woord des geloofs, hetwelk wij prediken (Rom. 10: 8). Is de Bijbel niet een geestelijke spijskamer? Gaat er dan ook gedurig toe, zoekt er dagelijks voedsel uit voor uwe ziel!

Is de zonde een staat van *dienstbaarheid*, hoort dan wat de Heere Jezus spreekt tot degenen die in hem gelooven: *indien gijlieden in mijn woord blijft, zoo zijt gij waarlijk mijne discipelen. En zult de waarheid verstaan en de waarheid zal u vrijmaken. Indien dan de Zoon, die de waarheid is, u zal vrijgemaakt hebben, zoo zult gij waarlijk vrij zijn.* Zoekt dan al meer van de zonde vrij en Gode dienstbaar te worden, opdat gij uwe vrucht hebt tot heiligmaking en het einde het eeuwige leven.

Is eindelijk de zonde- en werelddienst een staat van ongenoegen en *onvoldaanheid*, van *verlatenheid* en troosteloosheid, zoo trekt dan uwe begeerten al meer af van die dingen, die u niet verzadigen kunnen, van die wereld, die met al haren draf wel den buik kan vullen maar de ziel niet kan voeden. Houdt u aan den Heere, den God uws heils. Die zal u niet

begeven noch verlaten. Dat is een gansch ander Heer dan die wereldheer, bij wien de verloren zoon zich in dienst begaf. Onder zijne leiding staande moogt gij juichen: de Heere is mijn herder, mij zal niets ontbreken. Hij doet mij nederliggen in grazige weiden, Hij voert mij zachtken aan zeer stille wateren. Hij verkwikt mijne ziel. — Die verre van hem zijn, zullen vergaan, Hij roeit uit allen die van hem afhoereren. Maar is onze lust in Hem, is het ons genoeg, onze zaligheid, nabij God te wezen, dan mogen wij onversaagd aan de toekomst denken en, op Hem vertrouwende, zeggen: al bezwijkt ook eens mijn vleesch en mijn hart, in honger en kommer, in tegenspoed en lijden, in ziekte en dood, zoo is God de rotssteen mijns harten en mijn deel in eeuwigheid. Amen.

(Wie mensch is, wie christen :) voor hem leeft een God,
Meedoogend, ontfermend, genadig.

In alles voorziet Hij en regelt het lot;

Voor ons is Hij niet dan weldadig.

Hij wreekt, ja, het booze, Hij straft en beproeft,
Maar weet wat ons harte ter zuivering behoeft:

Zijn straf is eens Vaders kastijden;

Zijn plagen zijn redding, genezing voor 't hart,
En 't einde van 't doorstaan der duldzame smart

Is eeuwig-gezaligd verblijden.

(BILDERDIJK.)

Ps. 25 : 3, 5.

— 33 : 10, 11.

— 25 : 7.

Gelezen : Spreuk. 13 : 11—25.

uwe aanvankelijke verlossing uit die ellendigheid, waarin gij door de zonde verzonken waart?

Is de vervreemdheid van God een staat van *zielsgebrek*, dankt Hem voor zijne genade, dat Hij u het ware *levensbrood* geschonken en u dit geleerd heeft: de mensch zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle woord dat door den mond Gods uitgaat (Matth. 4: 4). Dankt Hem, dat Hij aan u niet doet wat Hij eens door den profeet Amos dreigde: ziet de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik eenen honger in het land zal zenden, niet eenen honger naar brood, noch dorst naar water, maar om te hooren de woorden des Heeren. En zij zullen zwerven van zee tot zee en van het noorden tot het oosten: zij zullen omloopen om het woord des Heeren te zoeken maar zullen het niet vinden (Am. 8: 11, 12). Veelmeer: nabij u is het woord, in uwen mond en in uw hart. Dit is het woord des geloofs, hetwelk wij prediken (Rom. 10: 8). Is de Bijbel niet een geestelijke spijskamer? Gaat er dan ook gedurig toe, zoekt er dagelijks voedsel uit voor uwe ziel!

Is de zonde een staat van *dienstbaarheid*, hoort dan wat de Heere Jezus spreekt tot degenen die in hem gelooven: *indien gijlieden in mijn woord blijft, zoo zijt gij waarlijk mijne discipelen. En zult de waarheid verstaan en de waarheid zal u vrijmaken. Indien dan de Zoon, die de waarheid is, u zal vrijgemaakt hebben, zoo zult gij waarlijk vrij zijn. Zoekt dan al meer van de zonde vrij en Gode dienstbaar te worden, opdat gij uwe vrucht hebt tot heiligmaking en het einde het eeuwige leven.*

Is eindelijk de zonde- en werelddienst een staat van ongenoegen en *onvoldaanheid*, van *verlatenheid* en troosteloosheid, zoo trekt dan uwe begeerten al meer af van die dingen, die u niet verzadigen kunnen, van die wereld, die met al haren draf wel den buik kan vullen maar de ziel niet kan voeden. Houdt u aan den Heere, den God uws heils. Die zal u niet

begeven noch verlaten. Dat is een gansch ander Heer dan die wereldheer, bij wien de verloren zoon zich in dienst begaf. Onder zijne leiding staande moogt gij juichen: de Heere is mijn herder, mij zal niets ontbreken. Hij doet mij nederliggen in grazige weiden, Hij voert mij zachtken aan zeer stille wateren. Hij verkwikt mijne ziel. — Die verre van hem zijn, zullen vergaan, Hij roeit uit allen die van hem afhoereren. Maar is onze lust in Hem, is het ons genoeg, onze zaligheid, nabij God te wezen, dan mogen wij onversaagd aan de toekomst denken en, op Hem vertrouwende, zeggen: al bezwijkt ook eens mijn vleesch en mijn hart, in honger en kommer, in tegenspoed en lijden, in ziekte en dood, zoo is God de rotssteen mijns harten en mijn deel in eeuwigheid. Amen.

(Wie mensch is, wie christen :) voor hem leeft een God,
Meedoogend, ontfermend, genadig.

In alles voorziet Hij en regelt het lot;

Voor ons is Hij niet dan weldadig.

Hij wreekt, ja, het booze, Hij straft en beproeft,

Maar weet wat ons harte ter zuivering behoeft:

Zijn straf is eens Vaders kastijden;

Zijn plagen zijn redding, genezing voor 't hart,

En 't einde van 't doorstaan der duldzame smart

Is eeuwig-gezaligd verblijden.

(BILDERDIJK.)

Ps. 25 : 3 , 5.

— 33 : 10 , 11.

— 25 : 7.

Gelezen : Spreuk. 13 : 11—25.

LUKAS XV : 17—20a.

De verloren zoon tot den vader wederkeerende:

DES ZONDAARS BEKEERING TOT GOD.

Gij dan bekeer u tot uwen God! Zoo vermaant de profeet Hosea (12 : 7) het diepgezonken volk, het afvallige Israël en hij roept het ook Juda toe, want de Heere had ook eenen twist met Juda. Het rijk der tien stammen was onder dien koning, onder wiens regeering de profeet Hosea was geboren, onder den tweeden Jerobeam, den zoon van Joas, nog weer tot een hoogen trap van macht en luister opgeklommen. Doch bij dezen kortstondigen bloei waren de zonden des volks nog meerder geworden. De straf volgde: er brak een akelig tijdperk aan van verwarring, regeeringloosheid, revolutiën en allerlei gruwelen, waardoor ten laatste het volk gebracht werd in de handen van den koning van Assyrië. Tot dat volk, hetwelk de profeet op zoo gevaarlijken weg zag afzakken, richt hij de vermaning, om zich nog te bekeeren: *bekeer u!* keer om! Het is de Heere, tot wien de dwalenden worden teruggeroepen: de Heere, in wiens hand de adem is van al wat leeft en de geest van alle vleesch des menschen, de Heere, wiens roepstem men niet ongestraft versmaadt, tegen wien men niet dan tot zijn eigen verderf spreken kan: *wijk van ons, aan de kennis van uwe wegen hebben wij geen lust.* Het is de Heere, Jehovah, de Verbondsgod, die zich met dezen naam aan Jakobs zaad had bekend gemaakt. Daarom wordt hij ook hun God genoemd: *bekeer u tot uwen God.* In de verbondsbetrekking tusschen God en dat volk — hoe-

zeer door het afgodische volk schandelijk verzaakt, maar toch niet vernietigd, lag voor Israël evenals nu voor christelijke volken een krachtige en aandoenlijke drangreden tot bekeering. *Heere is zijn gedenknaam: gij dan bekeer u tot uwen God!* — Bekeering is noodig voor ieder mensch: want allen zijn afgeweken. — Wat is bekeering en hoe geschiedt zij? Laat ons hooren!

TEKST: Lukas XV: 17—20a.

En tot zich zelven gekomen zijnde, zeide hij: hoe vele huurlingen mijns vaders hebben overvloed van brood en ik verga van honger!

Ik zal opstaan en tot mijnen vader gaan en ik zal tot hem zeggen; vader! ik heb gezondigd tegen den hemel en voor u;

En ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden maak mij als éenen van uwe huurlingen.

En opstaande ging hij naar zijnen vader.

Hier keert zich het blad in de geschiedenis van den verloren zoon. Hier wordt het helder. Nadat het eerst recht duister is geworden, begint het licht doortebreken. Waar de verloren zondaar zich als verloren erkent, is hij gevonden. Daartoe moet het komen bij iederen zondaar die behouden zal worden. Langs dezen weg, die hier zoo treffend geteekend staat, ontrooft de Sterkere den sterke zijne vaten.

Hier hooren wij uit Jezus mond, wat eene waarachtige bekeering is. De verlorene komt tot inkeer, tot nadenken, tot vol besef van zijnen jammerstaat; hij vat het voornemen om tot zijnen vader wedertekeeren, een voornemen niet zoo als er duizende in de lucht vervliegen, maar hij brengt het ook ten uitvoer door werkelijke verlating van het vreemde land en wederkeering tot den vader.

Geve de Heere God ons opene oogen bij de beschouwing van dit tafereel! Hem love de ziel, die hier mag opmerken wat bij haar zelve is omgegaan. En mochten er nog velen bewogen worden om den verloren zoon in de bekeering te volgen, om optestaan en tot den Vader te gaan! — Van de *bekeering* handelen wij. Laat ons bepeinzen:

- I. Wat er in den verloren zoon omging.
- II. Wat tot eene waarachtige bekeering behoort.

I.

1. De bekeering vangt van binnen aan en openbaart zich daarop ook naar buiten. O! hoe veel gaat er eerst in het binnenste om, eer uitwendig de beslissende stap tot omkeer van den dwaalweg gedaan wordt! Het eerste begin van de verandering dezes goddeloozen bestond hierin dat hij tot zich zelve kwam.

Opmerkelijk gezegd: *hij is tot zich zelve gekomen*.

a. Dat toont ons, hoe verkeerd het met hem had gestaan, dat zegt ons: hij was tot daartoe *buiten zich zelve* geweest.

De zondige mensch is bij zich zelve niet te huis: hij is al reizende, hij zweeft en zwerft buiten zich om, is met zijne gedachten en begeerten op duizenderlei dingen buiten zich bepaald en zoekt zijn geluk en genoegen in aardsche zaken en betrekkingen, terwijl toch *in hem zelve*, in zijn eigen binnenste de bronwel moet geopend worden van zalig leven en van waar genot. Onafhankelijk van de zichtbare, vergankelijke dingen, niet beheerscht van uitwendige, wisselende omstandigheden, moet *inwendig* het geluk gevestigd en de boom geplant zijn, welks bladeren niet afvallen. Zoolang er inwendig geen vastigheid, geen eenheid is verkregen, is de mensch als een schip zonder stuur, als een steen in den slinger: hij wordt gedreven waarheen wind en

golven willen, hij wordt gezwaaid en geworpen naar het believen van een ieder die hem in handen krijgt. Daarom is de bede zoo noodig: *vereenig* mijn hart tot de vreeze Uws naams (Ps. 86: 11). Zoolang de mensch zijn geluk buiten zich zelven zoekt, blijft hij ongelukkig. Niet dat hij de zaligheid *uit* zich zelven kan halen, gelijk de spin haar weefsel uit zich zelve haalt, neen, hij moet alles van God ontvangen, maar *inwendig*, *in* zich zelven, moet hij deze zaligheid verkrijgen, bezitten, genieten. De ziel, die rusteloos omzwerft buiten zich in de veelheid der dingen, moet dan eerst tot zich zelve komen. In dezen zin kwam ook de verloren zoon tot zich zelven.

b. Daarmede wordt dan tegelijk dit gezegd: hij begon zich te *bezinnen*. Hij had zinneloos gehandeld, onzinnig, dolzinnig in de jaren van voorspoed; ook sedert zijn ongeluk was hij nog niet tot nadenken gekomen: nu kwam hij tot verstand, tot bewustheid van zich zelven, tot besef van zijnen waren toestand. In leugen en zelfbedrog was hij verstrikt geweest en alles had zich in een valsch licht aan hem vertoond: de strik brak, de begoocheling week en de waarheid trad hem voor 't gezicht. Trotsch en wrevelig had hij zich, zoolang hij kon, tegen alles verzet en zijn hart tegen de slagen verhard; onder het nijpend gebrek na een wellustig leven was hij in een staat van gevoelloosheid verzonken, en ware de hand, die hem aangreep en hem schudde, hem niet te sterk geworden, hij zou omgekomen zijn in zijne jammeren. Hij werd wakker als uit een diepen slaap, hij werd nuchter als uit een langdurige bedwelming. Hij kreeg het gevaar te zien, waarin hij verkeerde. Toen was zijne redding zeker: want nu was hij waarlijk een verlorene, en die dat zijn, worden gered.

c. Gedrukt van den last zijns jammers zat de arme zwijnenhoeder peinzende met neergebogen hoofd op het veld. De grommende zwijnen, die in de aarde wroeten, de lompen, die aan zijn lichaam hangen, de honger, die hem foltert,

alles, alles getuigt van zijne diepe ellendigheid. Daar rijst in zijn verstompten geest eindelijk weer het beeld van zijnen vader op, als een lichtstraal in duisteren nacht, en de gedachte aan het vaderlijke huis wordt in hem levendig. Hij vergelijkt zijne tegenwoordige ellendigheid met zijn vroegeren heerlijken stand en de tegenstelling tusschen hetgeen hij eens was en nu is verplettert hem. Zijn toestand wordt hem ondragelijk; hij kan het daar niet langer uithouden, de wateren komen hem aan de lippen, de nood is op het hoogste geklommen en met eenen schreeuw barst hij uit: *hoe vele huurlingen mijns vaders hebben overvloed van brood en ik verga van honger!*

Het is al aanstonds een goed teeken, dat hij zich niet beklagt over het gemis van die zinvermaken en dat wereldgenot, waarin hij in zijn zondig leven zich had gebaad; neen, hij ziet dit nu wel in, dat heeft hem toen toch ook niet waarlijk voldaan en hij verlangt dat niet weer terug. Zijne gedachten gaan wijder. Aan den vader denkt hij en aan het vaderlijke huis. Hij stelt zich voor hoe het daar is. Daar, denkt hij, lijdt er geen één gebrek, daar is alles in volheid. Daar is die goede vader met zijn milde handen en vriendelijke oogen en deelt onbekrompen uit aan allen die tot zijn huis behooren. En ik heb moedwillig dat geluk verbeurd. Ach, hoe dwaas heb ik gehandeld, dat ik van mijnen vader ben weggegaan. Rampzalige daad, die ik begaan heb! Hoe jammerlijk heb ik mij bedrogen, hoe snood ben ik misleid! De geringste daglooner heeft het daar onvergelijkbaar beter dan ik hier. Hoe velen zijn bij mijn vader in dienst en hebben het ruim, worden rijkelijk geloond, hebben overvloed van brood — en ik heb hier niet eens het allernoodigste, ik, die daar als kind, als zoon wezen kon, ik nu in den verachtelijken dienst bij dezen harden burger in dit vreemde land, ik verga hier van honger.

2. *Ik verga van honger!* — dat was als een noodkreet,

welken de afgematte ellendeling slaakte. Maar een oog van erbarmen was op hem gevestigd, een verborgen hand der liefde hield hem vast, dat hij niet in wanhoop verzonk. Het was nu met hem tot het alleruiterste gekomen, zoo kon het niet lang meer met hem duren. Hij was thans reeds als een *doode*. Maar ziet, het is als of in dezen zelfden oogenblik een *levensvonk* in hem wordt aangeblazen en een dal Achor (Hos. 2 : 14) opent zich in deze benauwdheid voor hem tot eene deur der hope. Er komt iets *nieuws* in hem op, een beter beginsel roert zich in hem. Want pas is de doffe kreet: „ik verga van honger” over het veld verklonken of hij spreekt: *ik zal opstaan en tot mijnen vader gaan en ik zal tot hem zeggen: vader, ik heb gezondigd tegen den hemel en voor u. En ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden, maak mij als éenen van uwe huurlingen.*

a. *Ik zal opstaan en tot mijnen vader gaan.* Het wordt hem *gegeven* dit te willen, dit te zeggen. Hij wordt er toe gedrongen en hij voelt zich er toe bekrachtigd. Er komt iets in hem, wat zijne matte ziel opheft en dit voornemen bij hem verwekt. Want hij was dood door de misdaden en de zonden en hoe zal een doode opstaan, tenzij door het woord der almacht geroepen en met levenskracht doordrongen? Deze wil nu opstaan en tot den vader gaan. Hij wil, hij moet. Wie tot zich zelven gekomen is, kan het bij zich zelven niet uithouden: hij moet opstaan, het drijft hem voort, hij moet tot God terug, van wien hij door de zonde was gescheiden en buiten wien hij geen rust meer vinden kan.

De verloren zoon wil tot zijnen vader gaan. Ziet, welk een *omkeer* in hem. Hij wil nu het tegengestelde van hetgeen hij vroeger wilde. Toen was zijn wil, wegtgaan van den vader, nu wil hij tot hem gaan. Zijn zondige eigenwil was verbroken, een nieuwe, betere wil was in hem geboren. Gelukkige omkeer! Gezegende ure, waar in de verslagene ziel kracht komt en het neerhangende hoofd zich opricht met

dit woord: ik zal opstaan en tot mijnen vader gaan. Verblijdende gedachte, heilrijk voornemen, dadelijk af te keeren van het hellenpad, terstond te treden op den hemelweg! De wijdverdwaalde wil nu niet langer blijven in deze rampzalige verwijdering van zijnen vader. Hij wil den onbarmhartigen burger, dien hij de zwijnen hoedt, niet langer dienen. En al wilde hem iemand in het vreemde land nu ook schatten schenken, om daarvan weer vroolijk en prachtig te leven, hij zou het ten eenenmale verachten. Tot zijnen vader wil hij, tot zijnen vader trekt het hem. Bij dien moet hij wezen, in diens liefdevolle gemeenschap ligt zijn geluk, zijne zaligheid. Dat staat bij hem vast.

b. Maar zal hij, die het zoo slecht gemaakt heeft, den vader onder de oogen durven komen? Hij weet, de goede vader heeft de gerechtigheid lief en haat de goddeloosheid. Daarvoor kent hij hem. Hoe zal hij dan ingang vinden? Zal hij met verontschuldigen komen? peinst hij er op, wat hij al tot zijne verschooning zal kunnen inbrengen? de dwaasheid en lichtzinnigheid, aan de jeugd eigen? den invloed van slechte voorbeelden? de kracht der verleiding? zelfs wel de toegevendheid van zijnen vader, die hem gaan liet? Of zal hij gelijk Adam zijne overtredingen bedekken en door eigenliefde zijne misdaad verbergen (Job 31 : 33)? alsof hij niets onbehoorlijks had gedaan en alleen door den hongersnood in dat vergelegen land zoo arm en ongelukkig was geworden? Neen, met leugens wil hij voor zijnen vader niet komen: ik zal tot hem zeggen, spreekt hij bij zich zelve: *vader ik heb gezondigd tegen den hemel en voor u!*

Ik heb gezondigd! Nu wil hij het bekennen, het moet er uit, het hart is hem vol, de schuld drukt, perst hem: hij ziet, hij voelt, hij wil 't belijden, hoe slecht, hoe afschuwelijk hij gehandeld heeft. Hij telt zijne zonden niet op, hij noemt ze niet bij name, maar zij staan hem als geschreven voor oogen, ja geheel zijn leven komt hem nu als ééne groote on-

afgebroken zonde voor. Hij heeft niets intebrengen, om zich vrij te pleiten, hij geeft het geheel op, hij veroordeelt zich zelf, hij zelf is de oorzaak van al zijne ellende, hij wijt ze aan niemand dan aan zich zelven.

Vader, ik heb gezondigd *tegen den hemel en voor u!* — In de gelijkenis is de vader een mensch; voor hem had de ongehoorzame zoon niet alleen gezondigd, maar ook *tegen den hemel*, dat zegt dus: *tegen God*. Jezus doet hem echter niet zeggen tegen *God*, maar tegen *den hemel*, omdat de vader in de gelijkenis God zelven verbeeldt.

De zoon heeft gezondigd tegen den hemel en voor zijnen vader — alzoo gezondigd tegen God en menschen, niet alleen tegen menschen, maar tegen den hoogen God! Och dat alle *kinderen* dit bedachten! De zoon en de dochter, die tegen den vader, tegen de moeder aangaan, die zich tegen hunne ouders bezondigen, zondigen tegen den hemel en hoonen God zelven in het aangezicht. En het kwaad dat zij doen, die hun vader en moeder niet eeren, schreit ten hemel. Noemt men sommige zonden bij uitnemendheid hemelschreiende zonden, naar het gezegde der ouden: Ten hemel schreeuwt 't vergoten bloed en Sodoms zonde, Ten hemel der verdrukten leed, de nood der weeuw en 't ingehouden loon — ook het verdriet, dat ontaalde kinderen hunnen ouders aandoen, schreit ten hemel en roept de wrake van den hemel af. En *iedere* zonde is eene beleediging en terging van den God des hemels. Wel kan de mensch, die worm, die made, den grooten, in zich zelf volzaligen God door ongehoorzaamheid zoo min onttrekken als door goed te doen Hem toebrengen, naar het woord van Elihu: Bemerkt den hemel en zie en aanschouw de bovenste wolken, zij zijn hooger dan gij. Indien gij zondigt, wat bedrijft gij tegen Hem? indien uwe overtredingen menigvuldig zijn, wat doet gij Hem? Indien gij rechtvaardig zijt, wat geeft gij Hem? of wat ontvangt Hij uit uwe hand? (Job 35 : 5—7). Maar op den zondaar zelven komt de schade, hij

verbeurt er den hemel door naar het onwrikbare recht Gods, hij stelt zich, zooveel in hem is, tegen den hemel en houdt zich er van uitgesloten. De zondaar, die zich zelven leert kennen, weet dan ook dat hij tegen den hemel heeft gezondigd door dat Hij tegen den Vader zondigde, die in de hemelen is. En zoo staat de berouwhebbende, wederkeerende, schuldbelijdende mensch daar als zondaar voor den Vader der geesten en voor al de hemellingen en hij bekent: „ik ben een zondaar, een verbreker van uwe orde, ik ben schuldig en moet mij schamen voor U en Uw gansche huis!”

De verloren zoon erkent en belijdt, dat hij al de voorrechten van het huis en al de weldaden des vaders verbeurd heeft. De gedachte aan 's vaders goedheid en zijnen ondank, de smaad welken hij geheel het vaderlijke huis heeft aangedaan, maar bovenal dat hij zijnen vader, voor wien hij nu hoogachting en liefde begint te voelen, zoo grievend heeft gekrenkt, dit verscheurt hem het hart. Maar hij wil, hij moet naar hem terug. Hij wil belijdenis doen van zijne overtredingen, hij wil hem om eenige gunst smeeken — de geringste is hem genoeg: hij wil zeggen, indien hij het maar zeggen kan: *ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden, maak mij als éenen van uwe huurlingen.*

Die vriendelijke ontvangst, die hem (vs. 20) van den vader te beurt valt, kan hij zich nu nog niet voorstellen. Zoo groote, voorkomende liefde verwacht hij niet. Hij acht het voor recht en billijk, wanneer de vader geheel niet meer van hem weten wil en hij als een deugniet bij de deur zal worden afgewezen. Daarom komt het bij hem niet op te willen zeggen: „ik heb wel alles verbeurd, maar — ik heb berouw — neem mij nog weer genadig als uw zoon, als uw kind aan!” Neen, maar hij wil zeggen: *maak mij als éenen van uwe huurlingen.*”

Dit zal voor hem reeds eene groote weldaad zijn, wanneer de vader hem maar onder de geringste werklieden opneemt en hij maar als dienstknecht bij hem mag arbeiden; met den

laagsten , moeilijksten post wil hij zich gaarne vergenoegen. Hierbij ligt nog wel een wortel van werkgerechtigheid te gronde , als of hij zich vervolgens door trouwen arbeid de liefde des vaders nog zal kunnen waardig maken , terwijl deze gedachte hem bij zijne aankomst wordt ontnomen door die blijken van liefde , waarmede de vader hem vóórkomt , waardoor het openbaar wordt dat de vader hem het eerst heeft liefgehad , zoodat hij bij de ontmoeting er niet toe komt , om deze woorden „maak mij als éénen van uwe huurlingen” uittespreken. Maar het *voornemen* , om zijnen vader nederig te dienen , blijft toch in zijn hart ; slechts wordt het door de ondervinding der overvloedige genade gezuiverd. En zoo is het en moet het zijn bij iederen zondaar die zich bekeert. Hij is van zijne schuld , van zijne geheele onwaardigheid en ook van zijne onbekwaamheid om iets bijzonders te verrichten , ten diepste overtuigd en hij zal zich verblijden , wanneer hij maar in Gods huis en rijk wordt opgenomen en daarin mag verkeer en , al moet hij er de allergeinste plaats bekleeden , al ware hij er slechts een dorpelwachter. Geen plaats , geen dienst is hem te nederig : want hij is niets in zijne oogen en toch heeft hij waarlijk de begeerte , om op een of ander wijze ter dienst en verheerlijking van God werkzaam te wezen en nuttig voor zijn evenmensch te worden ; niet als of hij daardoor goed kon maken wat hij vroeger verzuimd en misdaan heeft , maar omdat er nu waarlijk een wil en lust in hem is om God te dienen.

3. De verloren zoon staat vast in zijn voornemen : hij wil zich opmaken en tot zijnen vader wederkeeren. Hij gaat den weg van Kaïn niet op , die wanhoopte zonder waar berouw ; hij doet niet als Saul en als Judas : hij slaat niet van vertwijfeling de handen aan zich zelve. En wat is het , dat hem tot zulk een schrikkelijk einde niet doet komen ? Dit , dat met het voornemen om wedertekeeren ook aanstonds in hem een vonkje van *geloof* ontwaakte , een verborgen vertrouwen

dat hij, met berouw en schuldbelijdenis aankomende, niet geheel zou worden verstooten. Dat verborgen vertrouwen blijkt ook hieruit, dat hij in zijne alleenspraak herhaaldelijk den naam „vader” gebruikt. En dat was zijn behoud: want had hij geheel niets van zulk een vertrouwen gehad, hij ware niet teruggekeerd, hij ware „in de zonde blijven liggen” en in zijnen druk vergaan.

Op den wil volgt de *daad*: en opstaande ging hij naar zijnen vader. Het is niet genoeg te *willen* omkeeren, het *doen* moet er bijkomen. God ziet wel het *hart* aan, in het hart moet eerst de bekeering geschieden en zonder bekeering des harten is de bekeering des levens slechts schijn; maar wie waarlijk anders van *harte* wordt, drukt het ook uit, betoont en bezegelt het ook met de *daad*. Waar God het willen geeft, daar geeft hij ook volbrengen.

De verloren zoon staat op en gaat op weg naar 't vaderland. Jaren zijn er verlopen, sinds hij het verliet. Hoe geheel anders is het nu met hem dan toen! Vol was hij weggetogen, ledig zal hij wederkeeren. — Zal hij den weg vinden? Zal hij de reis kunnen volbrengen? Zal hij ooit bij zijn vader aankomen? Zal hij, uitgeteerd van honger en kommer, niet onderweg bezwijken? Een heirleger van afschrikkende bedenkingen mag hem nog wel in dezen oogenblik bestormen, maar hij vermant zich, hij breekt door, hij overwint, hij denkt: kom ik om, zoo kom ik om, hij wil, hij moet voort; zoo ellendig, zoo afzichtelijk als hij is, wil hij heen; hij staat op en gaat op weg naar zijnen vader. — Hij draalt niet, hij wil niet wachten totdat hij zich eerst beter kleeden en opschikken kan; hoe zal hij dat ook? Zijn nood lijdt geen uitstel. Hij verlaat de *zwijnen* — dezen zullen door middel van anderen, die in dienst van den burger zijn, wel terechtkomem; hij verlaat dien *burger*, tot wiens dienst hij zich niet langer verbonden acht; hij verlaat het *land* der zonde en der smart, dat hem een tranendal geworden is, hij richt zijne schreden naar

dat land, waarheen een onweerstaanbare drang hem voortdrijft en als getrokken en gedragen van hooger kracht, bij al zijne zwakheid, reist hij voort, tot dat hij eindelijk ter plaats waar hij rusten kan, aankomt. — Is deze niet een vuurbrand uit het vuur gerukt?

II.

Dit gedeelte van de gelijkenis van den verloren zoon, dat wij thans hebben beschouwd, is bij uitnemendheid belangrijk. Hier staat de ladder der *bekeering* met al hare sporten klaar voor onze oogen geteekend, die ook alle moeten worden betreden, hoezeer het bij den eenen schielijker, bij den anderen langzamer gaat. Hier zegt ons de Heere Jezus zelf, wat eene waarachtige bekeering is en hoe zij geschiedt. Wel komt dit het meest kenbaar uit bij zulken, die woest en losbandig in grove zonden leefden, maar in het wezen der zaak wordt het toch van allen ondervonden, die in het huis des Vaders komen. Immers alle menschen zijn zondaars en door de zonde van God vervreemd. Wat is noodig? inkeer, inzicht, vast voornemen, schuldbekentenis, omkeer.

1. *Inkeer*. Hoe verschillend ook de leidingen Gods zijn mogen, dat is toch de *aanvang* van ieder ware *bekeering*, dat de zondige mensch tot *inkeer*, tot zich zelve komt. Dit was bij den verloren zoon het eerste dat hij tot zich zelve kwam. — Kent gij dat, toehoorder? is dat bij u geschied? Hebt gij met u zelve te doen gekregen? o dan zult gij ook verder gebracht worden. Of zijt gij u zelve nog als een vreemde? wel overal te huis, maar bij u zelve niet? Dan moet het geheel anders worden: want gij moet *eerst tot uzelf* komen, eer gij tot God, tot den Vader, komen kunt. Hoe ver zijn die dan nog van den weg des heils, die al het mogelijke doen, om zich maar te verstrooien! Och sta stil, sterveling! Ernstige stemmen roepen u tot inkeer: de vluch-

tigheid van den tijd, de vergankelijkheid en ijdelheid der ondermaansche dingen, de oordeelen Gods, die er op aarde zijn, het ruischen der roeden van verre of nabij, waarmede de hand des Allerhoogsten gedurig het menschedom slaat, het woord Gods, dat u gepredikt wordt, dat u vermaant, waarschuwt, tot de zaligheid uitnoodigt — alles roept u toe: sta toch stil, o mensch! laat u niet langer wegsleepen door den stroom der wereld, kom eens tot uzelf, bezin u, denk eens na! wat zijt gij? waarheen gaat gij? wat hebt gij te verwachten! wat zou uw lot wel zijn, wanneer gij heden, morgen werd weggenomen? denk eens na!

2. Wie tot inkeer komt, krijgt ook een *inzicht* in zijnen toestand en ziet daar het *tweede* wat noodig is: de zondaar moet *inzien* en erkennen, *hoe ellendig* hij door de zonde is geworden. Zoo was het bij den verloren zoon: hoe vele *huurlingen* mijns vaders, riep hij uit, hebben *overvloed van brood en ik verga van honger!*

Huurlingen — dit beteekent iets. Maar wat wordt er door afgebeeld?

a. Zou Jezus daarmede *bekeerde* zondaars bedoelen? Neen, dat kan niet: want de bekeerden zijn *kinderen* Gods, en *huurlingen des vaders* is hier gezegd juist in *tegenstelling* tegen zonen of kinderen. Daarom moet het zoodanigen beteekenen die *minder* zijn dan zonen: want anders zou de verloren zoon er weinig mede zeggen wanneer hij spreekt: *die* hebben het beter dan *ik*.

b. Dies denken wij eer aan zedige, doch slechts wet-
tisch Goddienende menschen. De verkwister, die al zijn goed heeft doorgebracht, die door een liederlijk leven ook zijne tijdelijke welvaart heeft verwoest, zijn lichaam bedorven, zijne krachten verspild, zijne gezondheid ondermijnd, maar nu tot inkeer is gekomen en ten volle voelt, hoe ongelukkig hij is, moet wel zeggen: „hoe velen, die geen ware kinderen Gods zijn, maar om des voordeels wil zich ordelijk

en betamelijk gedragen en God den Heere slechts om loon slaafachtig dienen, genieten tijdelijk geluk -- en ik, een zoon uit 's vaders huis, moet wegens mijne buitensporigheden van honger omkomen." Intusschen ook dezen zijn toch van eenerlei oorsprong en afstamming met den verlorene en alle menschen zonder onderscheid zijn van nature kinderen des toorns.

c. Daarom moeten wij nog wel dieper afdalen en zeggen: wat voor den verloren zoon in de gelijkenis de huurlingen zijn, dat zijn voor den overtuigden zondaar in zijne bevinding de lagere wezens, de redelooze schepselen -- geheel naar het diep gevoel van ellendigheid, hetwelk hem, die tot zich zelve gekomen is, dreigt te overmannen: „ik ben ongelukkiger dan de redelooze schepselen! de dieren des velds, deze zwijnen zelfs, en de vogelen des hemels, die de hun gestelde orde *moeten* bewaren, die met noodzakelijkheid, door ingeschapen drift, hunne diensten in de natuur doen -- want zij allen zijn Gods knechten (Ps. 119 : 91) -- hebben overvloed van spijs, zijn wél verzorgd en vroolijk daar hunnen aard -- en ik, een mensch van Gods geslacht, verga van honger!" Zegt, bekeerden, is het wel vreemd, dat, wien de oogen opengaan over hetgeen hij is en over hetgeen hem wacht, in de overmate van zijne ellendigheid het redelooze dier gelukkiger acht dan zich?

Ik verga van honger! Schrikkelijke toestand, wanneer het met den arme zoo ver gekomen is, dat hij van honger sterven moet! En dat wordt in geestelijken zin het lot van allen die hun heil buiten God zoeken. De wereld laat hare dienaren verhongeren. Gij moogt rijk zijn of arm, in wetenschappen geoeffend of ongeleerd, nooit zult gij bij de wereld bevrediging vinden voor verstand, hart en geweten. Draf is het wat zij geeft, ook het beste wat zij biedt. Bij het vroolijkst en prachtigst leven, bij de keurigste maaltijden, bij allen overvloed van goed en genot in deze wereld blijft de ziel, de onsterfe-

lijke ziel ledig. Is de wereld nog uw één en al, waarlijk gij zijt in gevaar van honger te vergaan. Alleen het brood des levens uit 's Vaders huis, alleen het manna dat verborgen is, verzadigt. Dat is Jezus, in wien naar het welbehagen des Vaders al de volheid woont. O begeer, zoek dat ware en duurzame goed, sterveling! Het wordt u nog aangeboden. Geef nu gehoor, opdat gij niet, nog langer door den schijn bedrogen, in eindeloos en onherstelbaar gebrek verzinkt!

Ik verga van honger! Hiertoe moet het komen, anders blijft men nog bij den zwijnendraf zitten. Zoo lang de voorraad van eigen kracht, wijsheid en gerechtigheid nog niet is opgeteerd, heeft men geen behoefte aan Jezus. Men moet eerst honger voelen. Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden. Wél hem, die hiertoe gebracht wordt, dat hij moet uitroepen: ik verga! Want dan komt het tot beslissing, tot eene goede keus, tot een vast besluit.

3. En dit is het *derde* in de bekeering, een *voornemen* als bij den verloren zoon: *ik zal opstaan en tot mijnen vader gaan*. Men moet uitgaan uit het vreemde, vergelegen land, waarheen men verdwaald is. Dat land is overal in de wereld. Het is de wereld zelve, in zoover zij van God vervreemd is, de wereld als het gebied des Satans in tegenstelling tegen het rijk van God. En dit voornemen is de ernstige, welberaden en onwrikbare wil, om de dienst der zonde te verlaten en God te zoeken. Het is niet genoeg, *tot zich zelve* gekomen te zijn; men moet dan ook *tot God* komen.

4. Maar hoe? Met *schuldbelijdenis*, en ziet daar een *vierde* stuk, dat niet ontbreken mag. Schuldbelijdenis! *vader, ik heb gezondigd tegen den hemel en voor u!* Zoo doet de verloren zoon al belijdenis bij zich zelve, zoo wil hij het voor den vader doen, oprecht, ongeveinsd, openhartig. Het valt zwaar, schuld te bekennen. Wat al uitvluchten worden er gezocht, welke dekmantelen, hoeveel plooiingen! Maar daarbij

heeft men toch geen vrede, het geweten blijft ons aanklagen, het hart blijft als gesnoerd en geperst. Bij oprechte bekentenis is het alsof er een last wegvalt. Leest slechts den 32 psalm. — Ik heb *gezondigd!* Niet slechts de gevolgen der zonde, de rampen en ellenden, moeten bejammerd, de zonde zelfe moet betreurd en verfoeid worden. Onder het gewicht der verdrukkingen moet het juist het hartinnig berouw van de *zonde* wezen, wat ons het meest benauwt. Het moet niet wezen gelijk het bij Farao was, die maar van de plagen wilde vrij zijn, die alleen van Mozes en Aäron vergeving vroeg en door dezen God den Heere wilde gebeden hebben: *dat hij slechts dezen dood van mij weg neme* (Ex. 10 : 17). Veelmeer het moet zijn als bij David (Ps. 51): wees mij genadig, o God, naar uwe goedertierenheid, *delg mijne overtreding uit* naar de grootheid uwer barmhartigheden. Wasch mij wel van mijne *ongerechtigheid* en reinig mij van mijne *zonde*. Want ik ken mijne *overtredingen* en mijne *zonde* is steeds voor mij. Tegen u, u alleen heb ik *gezondigd* en gedaan dat *kwaad* is in uwe oogen! — Die zijne overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn, maar die ze bekend en laat, zal barmhartigheid verkrijgen.

Bij *oprechte* schuldbelijdenis vernedert men zich en veroordeelt men zich zelve en is nu *gewillig om God te dienen*. *Ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden, maak mij als éenen van uwe huurlingen*. Dat is de taal des boetvaardigen. Dit moet erkend en beleden worden, dat alle recht verbeurd is door de zonde en er moet niets overblijven dan zich op genade overtegeven aan den wil van God, dat hij met ons doe wat hem behaagt en ons gebruike waartoe hij verkiest. Stemt gij daarmede niet in, ontwaakte? niet waar, met de minste plaats in Gods huis en rijk zoudt gij tevreden zijn, wanneer gij maar wistet dat gij er toebehoordet, en de nederigste dienst zoudt gij u eene eere achten. Doch verdienen laat zich de genade niet, dan ware het geen

genade meer. Ook is het onmogelijk natebetalen met goede werken zoomin als vooruittebetalen met goede voornemens. Toch moeten de geloften betaald worden, niet ter vergoeding maar uit den drang van dankbaarheid. Zoo worden ook bij den profeet Hosea (14 : 3) aan het boetvaardige Israël deze woorden in den mond gelegd om ze tot den Heere te zeggen: neem weg alle ongerechtigheid en geef het goede, zoo zullen wij betalen de varren onzer lippen. En de Heere spreekt: ik zal hunlieder afkeering genezen, ik zal hen vrijwilliglijk liefhebben: want mijn toorn is van hen afgekeerd. Niet als huurling slechts, maar als kind wil God u aannemen en herscheppen. Alles is verbeurd. Hier komt het evangelie den berouwhebbenden en vreezenden te gemoet en geeft de verzekering van de mogelijkheid en den weg om Gods kind te worden, namelijk door het geloof in den Heere Jezus Christus. — Ik zal ulieden aannemen. En ik zal u tot een Vader zijn en gij zult mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere de Almachtige. En dat is een wonder in de oogen van alle begunadigden en doet hen, wanneer zij het recht indenken, met verbazing uitroepen: ziet hoe groote liefde ons de Vader gegeven heeft, namelijk dat wij kinderen Gods genaamd zouden worden.

5. Maar er moet dan ook een werkelijke *omkeer* geschieden. Dit is het *viijfde* punt dat zich hier voordoet en waardoor de bekeering wordt voltooid. Ziet den verloren zoon: *opstaande ging hij naar zijnen vader*. Zoo alleen is het eene waarachtige bekeering. Wel met nadruk vermaant de profeet Hosea (14 : 2): bekeer u, o Israël, *tot den Heere uwen God toe*, terwijl hij (7 : 16) moest klagen: zij keeren zich, maar *niet tot den Allerhoogste*, zij zijn als een *bedriegelijke boog*. Dat is eene bekeering, waarbij men de gedaante van godzaligheid aanneemt, maar hare kracht verloochent, waar men zich opmaakt, maar zich wederom bij andere burgers in het vreemde land gaat verhuren of onderweg staan blijft, gelijk

Lots huisvrouw, toen die uit Sodom was gegaan; eene bekeering, waarbij men met zijn hart in de wereld blijft. Met zulk een schijn van bekeering is de Heere God niet gediend. Geheelen *omkeer* eischt hij, bij niets anders mag men staan blijven, bij niets buiten hem zich ophouden. En wie waarlijk bekeerd wordt, voelt zich ook van alle banden los en kan zich niet meer houden bij hetgeen waaraan hij vroeger kleefde. Dan is het; Assur zal ons niet behouden, wij zullen niet rijden op paarden en tot het werk onzer handen niet meer zeggen: gij zijt onze God. Immers zal een wees, een hulpeloze bij u ontfermd worden (Hos. 14: 4). Dat is een hoofdstuk van de eere, welke God bij de bekeering van den mensch weder ontvangt, dat men alle eigen hulp en alle troost van schepselen voor ijdelheid erkent en als een hulpeloze bij God ontferming zoekt en tot zijne vaderlijke liefde en genade de toevlucht neemt. Zoo wordt Gods naam weer geheiligd.

Op dan, ziel! zonder uitstel! opgestaan van de gebroken bakken, die geen water houden! Zondaar, *bekeer u!* Dat is Gods stem, dat is zijn *uitgesproken wil*, die u ook nog in dezen oogenblik wordt aangekondigd; wie weet of het niet voor de laatste maal is? Bekeer u, dat is zijne *vermaning*: want de dienst der zonde *moet* verlaten worden, anders kan er geene gemeenschap zijn met een heilig God. Bekeer u, dat is zijne *waarschuwing*: want wie zich niet bekeert, maar in zijne zonden sterft, gaat naar de helle. Bekeer u, dat is de lokstem zijner *liefde*, de stem des genadigen, die zich nog bereidwillig verklaart, om strafwaardigen van hunne schuld te ontslaan en met ontferming aantenemen. Heden, heden, terwijl gij zijne stem hoort, verhard uw hart niet! Hoe lang znlt gij hinken op twee gedachten? het moet tot een vast besluit, tot een besliste keuze komen. Och stel niet langer uit wat geen uitstel lijdt! — En gij *arme en ellendige*, wanhoop niet! gij die twijfelmoedig en radeloos nederzit, gij

vindt geen troost zoolang gij bij u zelve blijft. God roept u, zooals gij zijt. Schroomt gij zoo tot hem te gaan en vraagt gij bekommerd: *waarmede zal ik den Heere tegenkomen en mij bukken voor den hoogen God?* Geen offers ter verzoening kunt gij hem brengen, met hem behachelijke werken kunt gij nooit komen. Deze eischt hij ook niet, maar *neem woorden met u en bekeer u tot den Heere, zeg tot hem: neem weg alle ongerechtigheid en geef het goede.* Stort uw hart vrijmoedig uit, smeeek ootmoedig om genade. Er is een Voorbidder voor de biddenden, een Voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, de rechtvaardige en hij is eene verzoening voor onze zonden. Pleit op het bloed des Lams. Welaan dan, het is nu nog een genadetijd: doe als David en zeg: ik zal belijdenis van mijne overtredingen doen voor den Heere. Doe als de verloren zoon en God zal gewisselijk aan u doen, wat in de gelijkenis de vader aan den verlorene deed. Zijn oor is open voor het gebed des ellendigen. — Hebt gij dat ervaren, hebt gij uzelve leeren kennen als een gevallen en verlorene in Adam en zijt gij gevonden, opgestaan en aangenomen in Christus, zult gij dan niet Gods genade als de eenige oorzaak van uwe redding prijzen? Immers de wederkeer van den verloren zoon tot den vader was niet zijn werk. Door hooger hand werd alles zoo gevoegd, dat hij moest wederkeeren en dat hij het kon. De bekeering is Gods werk, van achteren ziet men dat in. Daarom, bekeerden, geeft God de eer! *Herdenkt* gedurig al wat hij aan u heeft gedaan en hoe hij, waar alle dingen *tegen* u schenen te zijn, juist die alle u tot een zegen deed worden en tot uw heil deed medewerken. — Doch legt u niet ter rust op hetgeen achter is en met u is geschied, maar ziet ook op hetgeen nog vóór u ligt. Daar is nog zoo menig *gevaar*, zoo veel verzoeking om weer aftedwalen. Wie *afwijkt* en in zonden valt, moet „niet in de zonde blijven liggen” maar opstaan en wederkeeren met ootmoedige schuldbelijdenis, gelijk David, gelijk Petrus, en

in de vernieuwde en voortgaande bekeering komt ook wederom alles zoo voor wat bij de eerste bekeering heeft plaats gehad, alleenlijk dit dat „wij een eeuwig verbond der genade met God hebben” en dat de genadegiften en de roeping Gods onberouwelijk zijn, dit blijft nu bij alle leedgevoel het hart verborgen schragen. En de Heere roept: keert weder, gij afkeerige kinderen, Ik zal uwe afkeeringen genezen. Hij nu, die u roept, is getrouw, die het ook doen zal. Daarom gemoedigd voort! Al is het dat nog gedurig de vijand u den weg bestrijdt en gedurig nieuwe beproevingen en hinderpalen zich opdoen, bereiken zult gij eens het schoone doel waarnaar uw hart haakt. Moet gij nog een tijdlang als een vreemdeling in deze wereld zwerven, gij nadert toch hare grenspalen en eenmaal zult gij aankomen in het huis des Vaders en in die zalige rust ingaan, die er overblijft voor het volk van God. Amen.

Laat dit verhaal u in geen zonde stijven,
 Maar alle zonde en wanhoop buiten drijven;
 Uw schuld die is al oud en zwaar genoeg,
 Dat zich uw ongeloof daarbij niet voeg'!
 Zoo gij uw oor voor Jezus niet meer sluit,
 Kom vrij, hij zegt: ik werp u geenszins uit.

Ps. 51 : 1, 2.

„ 84 : 3, 4.

„ 22 : 14.

Gelezen: Spreuk. 28 : 1—14.

De Verloren Zoon met blijdschap ontvangen:

De genadevolle aanneming des boetvaardigen bij God.

De heilige Apostel Paulus zegt Rom. 5 : 20: *Maar de wet is bovendien ingekomen, opdat de misdaad te meerder worde, en waar de zonde meerder geworden is, daar is de genade veel meer overvloedig geworden.*

Het is alleen door de gehoorzaamheid van Christus, mijne medezondaren, dat wij tot rechtvaardigen voor God gesteld worden, gelijk wij door de ongehoorzaamheid van Adam tot zondaars gesteld zijn geworden. Dat is de weg. Niet kunnen wij voor God bestaan met goede werken, met werken van godsdienst, cerimonieel of hoe ook genaamd, met liefde- werken omtrent onzen naaste, met eigene, wettische gehoorzaamheid naar de eerste en de tweede tafel. Neen, in geenerlei wijze. Daartoe is de wet ook niet gegeven. *Maar de wet is „bovendien” ingekomen, is „van ter zijde” — dus niet door natuurlijke, noodzakelijke ontwikkeling, maar door buitengewone tusschenkomst — ingetreden, namelijk tusschen de schuld in Adam en de genade in Christus, ná de eerste, vóór de andere, opdat de misdaad te meerder worde.*

De ervaring bewijst dat. De wet, van den heiligen God op Sinaï gegeven, kon de zonde niet wegnemen. Het volk, dat de wet ontving, werd er niet door gerechtvaardigd noch geheilgd. Waartoe kwam zij dan tusschen in? om het vuur

nog feller te doen branden, om den droesem op te roeren. De wet maakt de *zonde meerder*: door dat zij haar *openbaar* maakt bij hare strenge eischen; door dat zij tot *tegenstand* prikket, want „wij streven naar het verbodene en altijd begeeren wij wat ons ontzegd is”: de zonde neemt oorzaak door het gebod; eindelijk door dat zij over de zonde den *vloek* uitspreekt: de wet is de kracht der zonde.

De zonde heerscht ook vóór de wet, maar de verschrikkelijke macht der zonde wordt niet erkend voor 't geen zij is tot dat de wet er tusschen inkomt en op het hart valt en aanvangt te eischen, te dreigen, te bestraffen en te verdoemen. Den mensch is zijn eigen toestand verborgen: de wet is het middel tot ontdekking. Wie tot grondige zelfkennis is gebracht, vindt geen redding dan in de *genade*, die aan het vermoeide, afgesloofde hart vrede en leven geeft. Dan is het gelijk de Apostel zegt: *waar de zonde meerder geworden is, daar is de genade veel meer overvloedig geweest*. Bij wien de zonde onder het licht en vuur der wet bovenmate zondigende is geworden en wie in Christus vergeving en leven ontvangt, dien is het een wonder dat God hem aanneemt: hij erkent daarin overmaat van genade. Waar de zonde veel was en machtig, daar bleek de genade, in vergeving en heiligmaking, des te overvloediger en almachtig te zijn.

Wordt de overvloed van genade ons niet treffend getoond in den verloren zoon?

TEKST: Lukas XV : 20b—24.

En als hij nog ver van hem was, zag hem zijn vader en werd met innerlijke ontferming bewogen en toeloopende viel hem om zijnen hals en kuste hem.

En de zoon zeide tot hem: vader! ik heb gezondigd tegen den hemel en voor u en ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden.

Maar de vader zeide tot zijne dienstknechten : brengt hier voort het beste kleed en doet het hem aan en geeft eenen ring aan zijne hand en schoenen aan de voeten.

En brengt het gemeste kalf en slacht het en laat ons eten en vroolijk zijn.

Want deze mijn zoon was dood en is weder levend geworden en hij was verloren en is gevonden ! En zij begonnen vroolijk te zijn.

Hier zet de Goddelijke liefde de kroon op haar werk. Hier opent zich eene bron van zaligen troost voor het gefolterd hart: *er is genade bij God, ook voor den grootsten der zondaren ! wie wederkeert*, hoe snood hij heeft misdreven, hij wordt aangenomen, ja met *blijdschap ontvangen*. Wie kon denken dat de groote God zoo zou doen ? De eeniggeborene, die in den schoot des Vaders was, zelf van den God der liefde gezonden, om het verlorene te zoeken en zaligtemaken, heeft het ons verklaard. Hartroerend stelt hij ons dat voor onder dit beeld van dezen vader, die zijnen met berouw terugkomenden zoon niet verstoot, maar met vreugde begroet en met gaven en eere overlaadt.

Zalig, wie zich zelven mag kennen als zulk een gekomene en aangenomene ! Bemoedigend tafereel voor wie nog verlegen en angstig van verre staat ! met het oog hierop moet de twijfel wijken of God genade wil bewijzen aan gansch onwaardigen. En wie nog op zondigen weg wandelt, ook dien wordt hiermede van Gods wege toegeroepen : keer om, nog wordt gij aangenomen !

Het is dan een bekoorlijk onderwerp, geliefde vrienden, dat zich thans voor ons ter overweging aanbiedt : wij komen nu tot de eigenlijke en eerste oorzaak van des zondaars verlossing, de *ontferming Gods*.

Beschouwen wij

- I. Het beeld: de vriendelijke ontvangst van den verloren zoon bij zijnen vader.
- II. De bedoelde waarheid: de genadige aanneming van den berouwhebbenden zondaar bij God.

I.

1. *De verloren zoon* is opgestaan, hij heeft zich op weg begeven om het vreemde land uittekomen, hij is reizende naar zijnen vader. Verre was hij weggetogen, dies moet hij een langen weg afleggen om terugtekomen. Zijn weg is een weg van strijd. Hij heeft voortgaande te kampen met hinderpalen en bezwaren *van buiten*, met aanvechtingen *van binnen*.

a. Hij is arm en zwak. Hij moet, om zijnen honger te stillen, onderweg wel bedelen en daarbij ondervindt hij nog weer dikmaals de onmeedoogendheid der wereld; of hij voedt zich met kruiden van het veld, waar hij ze vindt. Toch komt hij voort, deze eenzame pelgrim, bij al zijne gevaren. Dreigt hij soms te bezwijken, het is alsof een verborgen arm hem schraagt en eene geheime kracht hem weer sterkt. De zon gaat over hem op en onder en wanneer hij na het dalen van den dag zich moede neerlegt op de aarde, verheugt hij zich dat hij toch weer zooveel wijder is gekomen en de rust, die hij mag genieten, vernieuwt zijnen moed. Het is hem soms als of er een bij hem is, wiens oog liefdevol op hem ziet, wiens hand hem beschermt. Met het kriecken van den dage-raad maakt hij zich telkens weer op en zet zijnen tocht voort. Hij blijft bewaard bij de koude des nachts en bij de hitte van den dag. Al had hij nu op zijnen weg ook nog kans gezien om weer beter lot binnen dat vreemde land te verkrijgen, al had een ingezetene voor hem de deur geopend en hem de bekoorlijkste aanbiedingen gedaan, hij zou het ten eenenmale hebben veracht. Maar hem werd ook niets aangeboden. Voor

hem was het een hongerland, over hetwelk hij den dood zijne vale schaduwen zag spreiden.

b. Met geen minder bezwaren had hij inwendig te worstelen. Gedurig viel hem nog de vrees weer aan, of men hem niet aan de deur van zijns vaders huis zou afwijzen en als een verloopen deugniet weggagen. En rees de gedachte aan zijn zondig leven bij hem weer op en aan al die schandelijkheden, waaraan hij zich had schuldig gemaakt, ach dan kwam hij zich zelven zoo laag, zoo verachtelijk voor, dat hij schrikte van voorttegaan. En wanneer hij op den naren toestand van zijn lichaam zag, wanneer hij het oog sloeg op die vermaerde, verslenste leden en op die vuile vodden die hem kommerlijk dekten; of wanneer uit een helder waterplas, waar hij zijnen dorst ging lesschen, zijn eigen hol gelaat hem aanzag: ach dan schaamde hij zich voor zich zelven en hem viel een groote angst aan, dan schroomde hij zijnen vader zoo onder de oogen te komen en zijne beenen beefden. Toch geeft hij het niet op. Hij *moet* voort. Want keert hij op zijn weg weer om en richt hij zijne schreden terugwaarts in het land der ellende of blijft hij stilstaan en staakt hij zijnen gang, hij weet, dan moet hij omkomen. En hij *wil* voort. Zijn hart is afkeerig van dat onreine, akelige land en hij huivert voor de duistere machten die daar heerschen; het berouwt hem in zijn hart dat hij er geweest is; daarbij dringt een geheime trek naar zijnen vader hem al voort en deze drang krijgt steeds weer de overhand boven al wat hem wil beletten van voorttegaan. En hij *kan* voortgaan. Hoe neergeslagen hij soms is, hoe twijfelmoedig dikmaals, hoe radeloos vaak bij vernieuwd bezwaar, bij herhaalde aanvechtingen, telkens krachtiger breekt bij hem het vertrouwen door op de vergevende goedheid zijns vaders. Zoo gaat hij voort.

2. Maar de *vader*? Heeft deze nog een hart voor hem? Wil hij nog te doen hebben met zulk een zoon die het zoo heeft gemaakt? O hij is goed en vriendelijk boven denken.

Hooren wij: als de zoon nog ver was, zag hem zijn vader en werd met innerlijke ontferming bewogen en toeloopende viel hij hem om zijnen hals en kustte hem.

Uit de menschheid ontleent Jezus het beeld van dezen vader. Is het er in werkelijkheid te vinden? Is er zulk een vader, die jegens zulk een zoon zoo zou handelen? In allen gevalle geeft de minzame Zaligmaker hierin meteen een wenk voor ouders, een voorbeeld. Is het dat een kind, een zoon of dochter, halstarrig en ongezeggelijk eenen weg inslaat die niet goed is, tegen bidden en vermanen zich aan alle verleiding gaat overgeven en zich ongelukkig maakt, maar daarna met berouw, schuldbelijdenis en onderwerping wederkeert, dan mogen ouders niet hard, onmeedoogend en onverbiddelijk zijn; om niet te verderven hetgeen waarin misschien nog een zegen is, maar moeten, behoudens hun gezag, barmhartigheid bewijzen.

Nog is de zoon ver van het vaderlijke huis, zoo ziet hem reeds zijn vader. Eens had hij met smart dezen zoon met een schat van goederen en rijk uitgedost naar dien kant zien wegtrekken; het is, als heeft hij van uit de hoogte van zijn huis hem nageoogd tot in het verre land: het oog eens vaders reikt ver! Het is, als heeft hij den verlorene in de verste verwijdering nimmer uit het oog verloren. In zijn hart is hij altijd geweest. Het is als heeft hij hem gedurig weer tegemoet gezien en als was zijne liefde staroogende, hopen- de en wachtende op zijne wederkomst. Daar komt in de verte een ellendige, schamele gestalte langzaam en met wan- kelende schreden aanzweven. Eer iemand van het gezin den arme ziet, ziet de vader hem. Hoe onkenbaar ook, hoe wei- nig hij ook geleek op hetgeen hij eertijds was, het scherp- ziende, doordringende vaderoog herkent hem reeds van verre: ja, het is zijn zoon, de verlorene!

Komt er toorn op bij den vader? veracht hij den diepge- zonkene? O neen, zijn lievend hart wordt van medelijden

ontstoken: hij wordt *met innerlijke ontferming bewogen*, hij is met hem begaan.

De ontferming drijft hem uit. Hij ziet wel, hoe schroomvallig, hoe schoorvoetende, neergebogen van schaamte en vrees de deerlijk gehavende zwerver daar aankomt, niet door onvermijdelijke rampen, maar door eigen schuld zoo ellendig geworden. En het zwaarste lijden is de schuld! De vader weet, hoe noodig het voor den verootmoedigde is dat hij *schielijk* worde opgebeurd en er aan dien angst, die hem tegen het oogenblik der beslissing al heftiger aanvalt, een einde worde gemaakt; en hij is blijde dat de verlorene er maar weer aankomt. Het medelijden en de blijdschap dringen hem. Hij loopt hem tegemoet. Niet langzaam gaat hij, als of hij zich nog eerst bedacht, als of hij nog aarzelde, neen hij *loopt* naar hem toe, met open armen en uitgestrekte handen en terwijl hij hem aanziet met zijn heldere, vriendelijke oogen, waarin de vrede te lezen stond, valt hij hem om den hals, drukt hem aan zijne borst en kust hem hartelijk welkom.

De zoon weent.

Roerend was eens de ontmoeting tusschen Jakob en zijn lang vermisten Jozef in Gosen. Als Jozef zich aan zijn ouden vader vertoonde, „zoo viel hij hem om den hals en weende lang aan zijnen hals.” En Israël zeide tot Jozef: dat ik nu sterve, nadat ik uw aangezicht gezien heb dat gij nog leeft! Maar *hier* is 't geen onschuldige Jozef, door broeders verkocht, geen Jozef, die ook in de ure der verzoeking trouw was gebleven en tot de overspelige vrouw, welke „met hare redenen vleide”, had gezegd: hoe zou ik dit een zoo groot kwaad doen en zondigen tegen God? *Hier* is 't een schuldige, die zwaar misdreven heeft.

Welke liefde! Nog eer de wedergekeerde een woord gesproken, nog eer hij schuld beleden en vergeving gesmeekt heeft, omhelst en kust hem de vader. Geen verwijt, geen

hard woord tegen den schuldige, maar enkel liefdeblijken. Geen zweem van verachting en walging voor den bedelarmen, bemorsten zwijnenhoeder: de vader sluit hem in zijne armen en drukt den kus der verzoening op zijne lippen. Dat was meer dan David deed, toen die zijnen zoon Absalom kuste (2 Sam. 14: 33). Door deze omhelzing en dezen vaderkus neemt hij hem plechtig weer aan als zijnen zoon, als zijn kind.

3. De *zoon* is getroffen. In de eerste oogenblikken weet hij niet hoe 't hem is, of hij waakt dan droomt, of 't werkelijkheid is of verbeelding. En kon het anders? moest hij niet verbaasd staan bij deze boven alle verwachting liefderijke, teedere, minzame ontvangst? Maar nu gaat hem ook het hart open — en wat na zoo vele en zoo zware zonden geschieden moest, dat blijft hier ook niet uit: oprechte schuldbelijdenis, boetvaardige en eerbiedige onderwerping van den afgedwaalde. Onder een vloed van tranen stamelt hij: *vader, ik heb gezondigd tegen den hemel en voor u en ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden.*

Zijn berouw is oprecht, zijne belijdenis zuiver, zijne onderwerping ongeveinsd. Één ding is het dat hem het meest bezwaart: zijne zonden. Dat is het eerste wat er uit moet. De omhelzing en de vaderkus hebben hem wel aanstonds verzekerd dat hij van zijnen vader niets te vreezen, dat hij alle goeds van hem te wachten heeft: hij is daardoor gerustgesteld, zoodat hij „vader!” zeggen kan. Maar deze voorkomende liefde, die de vader hem bewijst, doet hem nu niet denken: „gelukkig, het gevaar is over!” Veelmeer nu de angst hem is ontvallen, wordt het gevoel van zijne schuld nog teederder, inniger, sterker dan te voren, zijn hart smelt weg als was bij dezen gloed van liefde, die hem omvangt. Als huurling zich aanbieden, om voor loon bij zijnen vader te arbeiden en zijne genegenheid zich te verdienen — dat kan hij nu niet meer, daar de vader hem zijne genegenheid reeds geschonken en betoond heeft door dat hij hem omhelsde met zijne armen

en hem kuste met de kussen zijns monds. Maar des te dieper gevoelt hij nu zijne onwaardigheid en met nog andere indrukken en nog meer waarheid, dan toen hij in het vreemde land nog verre van zijnen vader eerst tot zich zelven kwam, spreekt hij nu snikkende onder de omhelzingen des vaders met zachte stem: vader, ik heb gezondigd tegen den hemel en voor u en ik ben niet waardig uw zoon genaamd te worden!

4. Wat zegt de vader hierop? Hij antwoordt met enkel betooningen van liefde, die den zoo hartelijk verwelkomden boeteling al meer verbazen. Hij leidt zelf zijnen zoon naar huis. Daar is inmiddels ook reeds beweging ontstaan. Het gezin heeft den uitgang des vaders wel bemerkt, men bevroedt dat er iets gaande is. Althans de huisknechten staan reeds uitzierende, als de vader daar met dien arme aankomt. Hebben zij tot hunne verwondering wellicht iets van de omhelzingen des vaders aanschouwd?

Dadelijk richt de vader het woord tot deze zijne voornaamste dienaren: hij geeft hun bevel, om den aangekomene te bedienen. En in hetgeen de vader tot de dienaren des huizes spreekt, kan de verloren zoon het afdoend antwoord op zijne belijdenis hooren. *Hij had met bevende stem gezegd: ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden; maar de vader (welke tegenstelling!) zegt tot de dienaren zijns huizes: brengt uit (nog stonden zij buiten het huis) het beste kleed en doet het hem aan en geeft eenen ring aan zijne hand en schoenen aan de voeten; en brengt het gemeste kalf en slacht het en laat ons eten en vroolijk zijn.*

De verloren zoon heeft nog om niets gebeden, hij heeft alleen belijdenis van zijne schuld gedaan; mild en overvloedig wordt hem, alvorens hij een bede doet, alles geschonken.

De afzichtelijke voddën worden hem afgenomen en weggedaan; hij zag ze voortaan niet meer. *Het beste kleed*, eigenlijk het eerste kleed, den huisknechten als zoodanig wel bekend, voor den eersten in het huis bestemd, het kleed des

eerstgeborenen wordt hem aangedaan. Een *vingerring* doet men aan zijne hand, een zegelring, met het wapen van het huis, ten blijke dat hij er nu als lid toebehoorde. *Schoenen* doet men aan zijne voeten, nadat deze hem gewasschen zijn; hij was wel zonder schoenen, met wondgelopen voeten aangekomen. Zoo staat hij daar gereinigd, gekleed en versierd van het hoofd tot de voeten: geheel zijne gedaante is veranderd. De vader ziet hem met welgevallen, de huisgenooten zien hem met verwondering en met eerbied aan, hij zelf is als buiten zich.

En nu zal hij ook ondervinden dat in het huis zijns vaders overvloed is van brood. Hij zal niet maar zoo ter nauwer nood zijn deel ontvangen, om zijnen honger te stillen, neen, hij zal geëerd worden als zoon des huizes. Aan de tafel des vaders komt hij aanzitten en de uitgehongerde eet en drinkt tot verzadiging, hij ontvangt aanstonds mede van het goede van zijn vaders huis. Maar dat is den vader nog niet genoeg. Er zal om des wedergekeerden wil een *feestmaal* worden aangericht, geheel het huis zal vreugde bedrijven en de wederkomst des verlorenen plechtig vieren.

De vader heeft een *gemest kalf*. Het is voor eene bijzonder feestelijke gelegenheid bestemd, het is als was het juist voor dit feest gespaard. De huisknechten hebben bevel ontvangen het nu te slachten. Het wordt toeberaid en al wat voorts tot een heerlijk vreugdenmaal behoort, wordt door de vaardige dienaren weldra gereed gemaakt. Geheel het gezin wordt in de feestzaal ter maaltijd vergaderd, al de huisgenooten samengeroepen om feest te houden. *Laat ons eten en vroolijk zijn!* spreekt de vader en hij geeft als het ware den tekst op tot de vreugdezangen, die zij zullen aanheffen en waarvan het huis zal weergalmen, ja hij heft zelf het feestlied aan, in deze welluidende woorden waarin hij de oorzaak van zijne blijdschap uitspreekt: *deze mijn zoon was dood en is weder levend geworden, hij was verloren en is gevonden!*

En zij begonnen vroolijk te zijn, zij allen, ook de wedergekeerde zoon. Waarlijk, dat was iets anders dan wat van hem vs. 14 werd gezegd: *hij begon gebrek te lijden!* Hij was in eer en goed hersteld. Was hij bij de voorkomende liefde des vaders eerst als een droomende geweest, nu had hij de volle, zalige bewustheid, dat het geen droom maar werkelijkheid was. Hij zat daar aan den rijken maaltijd op de eervolste plaats met zijnen verheugden vader en de blijde huisgenooten aan. Zijn hart is overstelpt van ootmoedige dankerkentenis voor zoo veel goedheid. Van gebrek en schande is hij nu ontheven, hij deelt in al den overvloed van het vaderlijke huis, hij is gelukkig — en hij is dat geworden, dit weet hij nu, niet door eenig recht, waardigheid en verdienst, maar geheel en alleen door de onverdiende, gadelooze gunst van zijnen vader.

II.

Keeren wij ons nu van het beeld tot de *zaak*, beschouwen wij de bedoelde waarheid: *de genadige aanneming van den berouwhebbenden zondaar bij God.*

1. Is het waarlijk zoo? Mag de verlegen zondaar er staat op maken dat hij werkelijk zoo bij God zal worden aangenomen als deze zoon bij zijnen vader? Het is waar, de zaak is groot, is verwonderlijk en gaat ons begrip te boven. Wanneer wij aanmerken wat *God* is en wat *wij* zijn, dan komt het ons schier ondenkbaar voor. Zou de Heer des hemels en der aarde, de in zich zelven volzalige en *algenoegzame* God, die geen schepsel noodig heeft en die, zoo hij van schepselen wil gediend worden, een talloos heir van engelen heeft gereed staan, vaardig als een vlammend vuur, zou die waarlijk omzien naar een *mensch*, *die eene made is en des menschen kind die een worm is?* (Job 25: 6). Zou die *heilige* God, voor wien de Serafs zelfs hun aangezicht be-

dekken, zich waarlijk tot den *onreinen* zondaar zoo nederbui-
gen als hier in dit tafereel de aardsche vader tot zijnen zoon?
Zou de *rechtvaardige* God, die immers den schuldige niet on-
schuldig houdt, den *strafwaardige*, die het tegen hem in alles
bedorven heeft, zoo verschoonen? dat nietige schepsel, dat
zijnen eigen wil durfde volgen, niet alleen verdragen maar
zoo beweldadigen? Is er werkelijk *zulk* een liefde, *zulk* eene
ontferming bij God?

In welk menschenhart kon ooit dat denkbeeld opkomen,
had God het niet zelf *geopenbaard*? Maar hij heeft het be-
tuigd met *woorden* en *daden*, niet alleen in het Nieuwe Ver-
bond, maar van den beginne af: hij heeft zijne ontferming
bewezen aan arme zondaren ten allen tijde. Maar duidelijker,
indrukkelijker, treffender dan ooit wordt het ons *hier* voor
oogen gesteld. Hier zien wij in Gods hart. Ja, zoo is God,
gelijk zijn eigen en eeniggeboren Zoon, de waarachtige en
getrouwe getuige, hier leert. Hierin moet de beangste ziel
troost zoeken. En dit is de hoofdzaak, die de Zaligmaker
tot bemoediging voor alle tollenaars en zondaren met nadruk
betuigt: „indien een *aardsch* vader, een *mensch*, die toch
van nature boos is, zich over zijn verlopen kind ontfermt,
dat hem zwaar beleedigd en langdurig bedroefd heeft en het
verschoont, ja goeddoet, wanneer het met belijdenis van schuld
oetmoedig wederkeert, zoo zal *God*, die de goedheid zelve
is, gewis niet hard wezen jegens den boetvaardigen zondaar,
die zich op genade komt overgeven.” Dat heeft de Heere
ook reeds door de mond van Jesaja (65 : 24) verzekerd:
het zal geschieden, eer zij roepen, zoo zal ik antwoorden;
terwijl zij nog spreken, zoo zal ik hooren. Dat is het wat
ook David van zich mocht betuigen: mijne zonde maakte ik
u bekend en mijne ongerechtigheid bedekte ik niet. Ik zeide:
ik zal belijdenis van mijne overtredingen doen voor den Heere,
en gij vergaift de ongerechtigheid mijner zonde (Ps. 32 : 5).

2. Ja, niet alleen vindt de berouwhebbende zondaar ont-

ferming bij God, maar *geheel de terechtbrenging des verlorenen is van het eerste beginsel aan een werk van Gods genade.* Wij zagen dat reeds in deze gelijkenis. De nood, waarin de verloren zoon geraakt, was het van hooger hand beschikte middel tot zijnen omkeer. Had hij geen gebrek gekregen en ware de hongersnood niet gekomen, zou hij wel uit het vreemde land zijn wedergekeerd? En hier in hetgeen wij nu beschouwden, kunnen wij het allerduidelijkst opmerken. Het zien des vaders, toen de ellendige nog verre van hem was, de innerlijke ontferming, het tegemoetloopen, de omhelzing, het kussen — dat alles is een sprekend beeld van voorkomende genade. De Heere ziet naar den verloren om, eer deze naar hem uitziет. Dat ondervond ook Nathanaël, tot wien Jezus sprak: eer u Filippus riep, daar gij onder den vijgeboom waart, zag ik u (Joh. 1: 49). Dit had ook de vluchtende Hagar ervaren: heb ik ook hier gezien naar dien, die mij aanziet? sprak zij en zij noemde den naam des Heeren: gij God des aanzien (Gen. 16: 13).

Ieder geredde moet betuigen: „God heeft mij aangezien, zijn vaderroog was op mij in mijne zonde en in mijnen jammerstaat.” En dat is de eerste oorzaak van de behoudenis des verlorenen. Hetgeen de Heer bij Ezechiël (h. 16) zegt van Israël in Egypteland, het ellendige volk, dat hij opnam en verlost, dat is waarheid voor een ieder zondaar, dien hij leven geeft; geen oog had medelijden over u — om zich over u te erbammen — spreekt de Heere — ik zag u vertreden zijnde in uw bloed en ik zeide tot u in uw bloed: leef! ja ik zeide tot u in uw bloed: leef! Uit deze voorkomende genade vloeien al de verdere weldaden en gaven voort. Ziet, wat hier in de gelijkenis de vader aan den verloren zoon deed, datzelfde had God aan Israël gedaan, naar zijn eigen woorden daar bij Ezechiël. Merkwaardige overeenkomst van hetgeen Jezus hier van den verloren zondaar leert met wat de Heere daar door den profeet in zinnebeeldige taal van dat Israël zegt,

hetwelk hij aanzag. *Ik zwoer u en kwam met u in een verbond, spreekt de Heere Heere, en gij werdt de mijne. Daarna wiesch ik u met water — en zalfde u met olie. Ik bekleedde u — en ik schoeide u — en omgordde u. — Ook versierde ik u met sieraad en deed armringen aan uwe handen — en eene kroon der heerlijkheid op uw hoofd. En dan ook spijziging met overvloed!*

Maar doet God dat al zonder voldoening aan zijn recht? Bestrijders van de *genoegdoeningsleer* hebben gemeend ook met deze gelijkenis hun gevoelen te verdedigen: als of de mensch maar zoo tot God kon komen, alsof van *schuldbetaling door een borg* niet de rede mocht zijn.

Het is waar, hier staat van een *middelaar* niets. Want de slachting van het kalf ten feestmale zal toch wel Christus zoendood niet zijn. Maar wij moeten hierbij dit bedenken:

1. Het was de *middelaar zelf*, die deze gelijkenis *sprak* en, daartoe bevoegd, zulk eene verzekering van de ontfermende liefde des hemelschen Vaders gaf. 2. Vooraan had hij allereuidelijkst van zich zelven gesproken onder het beeld van den *Herder* — en wij weten dat deze zijn leven voor de schapen ging stellen. Men moet deze derde gelijkenis niet uit het *verband* met de beide vorige rukken — om niet eens te spreken van het verband der geheele heilige Schrift. Deze drie vormen één geheel en schetsen de liefde des Zoons, het werk des Heiligen Geestes en hier de ontferming des Vaders. 3. Hier wordt recht aanschouwelijk getoond, wat de heilige Schrift elders leert: dat de Vader het is, *uit wien* alle dingen zijn, ook het verlossingswerk, en de zoon, *door wien*. Met de Schrift stemt de Belijdenis onzer kerk. Het is niet als had de Zoon meer liefde dan de Vader gehad en als of de toorn des Vaders eerst door Christus in liefde ware gekeerd. Neen de ontfermende liefde des Vaders was juist de bewegende oorzaak van dat hij zijnen zoon, zijnen eeniggeborene in de wereld zond: alzoo lief heeft God de wereld gehad! In den

volmaakten Rechter gaan toorn en ontfermende liefde saam. De rechtelijke toorn Gods kon niet gestild, bevredigd worden dan met volle genoegdoening door een middelaar: anders trof hij de schuldigen zelve. Uit ontfermende liefde gaf God hier toe zijnen eigen zoon, uit liefde gaf de Zoon zich zelve vrijwillig over om voor zondaren verlossing aantebrengen op eene Godebetamende wijze, door in de plaats van die zondaren, die verlost en gezaligd zouden worden, aan de goddelijke gerechtigheid te voldoen, door alles te doen en alles te lijden wat van rechtswege zij doen en lijden moesten, door de wet te vervullen en den vloek der wet, waarin de toorn Gods tegen de zonde zich openbaart, in al zijne ontzaggelijkheid te dragen. De straf, die ons den vrede aanbrengt, was op hem.

4. Wij hebben in deze gelijkenis niet voorbijtezien het *tegemeetkomen* van den vader. Hoe kan God als een Vader den mensch, den zondaar tegemeetkomen? Niet anders dan in zijnen Openbaarder van den beginne af, in zijnen Zoon, zijnen eeniggeborene, die geen jongeren en geen ouderen broeder heeft, maar zich niet schaamt de in hem geheiligden broeders te noemen. In Christus komt God als Vader den zondaar voor: eerst door belofte, in de volheid des tijds door zijne verschijning in het vleesch en nu door het woord, dat den gekruisigden en verhoogden Middelaar voorstelt en door den Geest die hem verheerlijkt.

In en door Christus stort zich de Goddelijke liefde uit. Welke liefde! De Vader omhelst het schuldige, doch zijne schuld erkennend kind; Hij kust, Hij beademt als bezielend en leven inblazend den dooden zondaar, Hij liefkoost den zoo gansch vervallen en mismaakt, onreinen. Is God groot in macht en majesteit, groter nog is Hij, waar Hij, die het heelal aan zijne voeten heeft liggen, zoo zich nederbuigt tot een nietig schepsel!

Zijne ontferming is de eerste oorzaak van onze redding. Dat predikt ons deze gansche gelijkenis. Ziet, de betoonin-

gen van Zijne liefde gaan voor het reinigen en versieren aan. De vader wacht niet totdat de ellendige net gekleed en opgesierd is. Wie tot God komt, die komt als een zondaar, als een goddelooze; alle pogingen om zich zelf te reinigen, alle voornemens om zich zelf voor hem behagelijk te maken, vervliegen ook als waterbellen in de lucht. Alles, alles moet eerst van den Vader zelven gegeven worden, opdat de geredden bekennen: uit genade zijn wij zalig geworden door het geloof, en dat niet uit ons, het is Gods gave.

En bij het ondervinden van deze genade erkent men eerst recht zijne onwaardigheid en voelt en betreurt eerst recht hartinnig met weemoed en leedwezen zijne zonden. In den aanvang, wanneer de zondaar tot zich zelven komt, is het berouw nog nooit rein; het kan sterk uitbreken in jammeren en klagen, maar zuiver is het niet, omdat er telkens eerst zooveel slaafsche schrik en eigengerechtigte voornemens mede onderloopen. Maar de openbaring van Gods genade neemt die weg. De genade vermurwt het hart en bij de gewaarwording van Gods vrije liefde doet de zondaar eerst met ware verootmoediging en met een rein gevoel de belijdenis: Vader, ik heb gezondigd tegen den hemel en voor u en ben niet waardig uw kind genaamd te worden. Maar terwijl de zondaar in de bewustheid van zijne onwaardigheid daar staat, als een ellendige, jammerlijk, arm, blind en naakt en verwonderd en ontsteld is over Gods genade, die zich aan hem openbaart en nog niet waagt zich dezelve toe te eigenen: zoo neemt de hemelsche Vader door de opvolgende, overtuigendste liefdeblijken allen twijfel van den begenadigde weg. Met woorden zegt tot hem de vader in de gelijkenis wel niet: „gij zijt mijn kind”, maar de daden spreken. En waar de vader aan de dienstknechten zijne bevelen geeft, zegt hij: „deze mijn zoon”, om hen te doen weten waarvoor zij den wedergekommenen hebben te houden, die zij nu moeten bedienen.

De *dienstknechten* (vs. 22), dienaren des huizes, zijn wel

meerder dan huurlingen. Uit de rede van één van hen (v. 27) blijkt dat dezen gansch eensgezind met den huisvader zijn. Wie zijn het? Men kon er de dienaren des woords onder verstaan, doch met meerder reden denken wij weder aan de engelen Gods: want dezen zijn vroeger (v. 10) uitdrukkelijk genoemd en evenals die engelen in de beide voorgaande gelijkenissen (v. 6 en 9), zoo worden hier (v. 23) deze dienst-knechten opgewekt om mede vroolijk te zijn. Gods engelen verheugen zich over de bekeering van een zondaar en moeten den bekeerde en begenadigde bedienen. Want zijn zij niet allen gedienslige geesten, die tot dienst uitgezonden worden om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen?

3. De aanneming des zondaars bij God wordt volledig en bevestigd door de *genadegiften*, afgeschetst in die kostbare gaven, waarmede in de gelijkenis de vader den opgenomen zoon begiftigde. *Vooreerst*: het beste *kleed*. Dat is de gerechtigheid van Christus. Maar dat kleed moet aangedaan worden. 't Is niet genoeg, het uit te brengen en te vertoonen; het aandoen is de zaak waarop het aankomt. Maar ook dit wordt dan aan den schroomvallige niet overgelaten om het zelf aan te doen, de Vader laat het hem aandoen. Voor Adam en zijne vrouw *maakte* de Heere God niet alleen rokken van vellen, maar hij *toog ze hun ook aan* (Gen. 3: 21). En in het gezicht, dat de profeet Zacharia zag van den hogepriester Josua, hoorde hij den Heere tot zijne dienaren spreken: doet deze vuile kleederen van hem weg; en tot Josua: zie Ik heb uwe ongerechtigheid van u weggenomen en Ik zal u wisselkleeren aandoen. — En zij togen hem kleederen aan (Zach. 3: 4, 5). Wat baat een kleed, zoo het niet wordt aangedaan? De gerechtigheid en zaligheid is door Christus niet alleen verworven maar zij wordt aan een ieder, die tot hem komt, ook toegeëigend met dit vertrouwen: „dat niet alleen anderen maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zij.”

Welke genade! welk eene stof tot blijdschap! Daar mag de gerechtvaardigde juichen over zijn deel en zeggen: ik ben zeer vroolijk in den Heere, mijne ziel verheugt zich in mijnen God: want hij heeft mij bekleed met de kleederen des heils, de mantel der gerechtigheid heeft hij mij omgedaan (Jes. 61: 10.)

De *tweede* gave is de *vingering*: *geeft eenen ring aan zijne hand!* een gouden vingerring, sieraad van een rijk en vrij man (Jak. 2: 2), blijk van recht en gezag, verbondsteeken! Nam niet Farao zijnen ring van zijne hand af en deed hem aan Jozefs hand? (Gen. 41: 42). Hier is dan de ring de verzekering van de vrijheid, van het zoonschap, kindsrecht en de eere des begenadigden, onderpand en zegel van 's vaders onverbreekbaar liefdeverbond. Deze verzekering en verzegeling geschiedt door den Heiligen Geest, den Geest der aanneming tot kinderen, in welken wij roepen: Abba, Vader! — *Geeft eenen ring aan zijne hand*, beveelt de Vader. De ware verzekering kan men zich zelf niet geven. Niemand kan iets nemen, tenzij het hem van boven gegeven worde. Die ons met u bevestigt in Christus en die ons gezalfd heeft, is God; Die ons ook heeft verzegeld en het onderpand des Geestes in onze harten gegeven (2 Kor. 1: 21, 22). Ook kan niemand het gegevene zelf bewaren. Is er niet veel, christen, wat u weer gedurig twijfelachtig dreigt te maken? Doch wat de hemelsche Vader geeft, dat blijft gegeven: zijne genadegiften en roeping zijn onberouwelijk. God is getrouw. Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar mijne goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond mijns vredes zal niet wankelen, spreekt de Heere, uw Ontfermer.

Eindelijk het *derde* geschenk: *schoenen aan de voeten*, dat is de noodige gave en kracht tot heiligen wandel, tot nieuwe gehoorzaamheid; meteen wederom een teeken van vrijheid, daar een slaaf geen schoenen dragen mocht. De begenadigde ontvangt de roeping en kracht om niet in slaafsche, maar in

meerder dan huurlingen. Uit de rede van één van hen (v. 27) blijkt dat dezen gansch eensgezind met den huisvader zijn. Wie zijn het? Men kon er de dienaren des woords onder verstaan, doch met meerder reden denken wij weder aan de engelen Gods: want dezen zijn vroeger (v. 10) uitdrukkelijk genoemd en evenals die engelen in de beide voorgaande gelijkenissen (v. 6 en 9), zoo worden hier (v. 23) deze dienst-knechten opgewekt om mede vroolijk te zijn. Gods engelen verheugen zich over de bekeering van een zondaar en moeten den bekeerde en begenadigde bedienen. Want zijn zij niet allen gedienslige geesten, die tot dienst uitgezonden worden om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen?

3. De aanneming des zondaars bij God wordt volledig en bevestigd door de *genadegiften*, afgeschetst in die kostbare gaven, waarmede in de gelijkenis de vader den opgenomen zoon begiftigde. *Vooreerst*: het beste *kleed*. Dat is de gerechtigheid van Christus. Maar dat kleed moet aangedaan worden. 't Is niet genoeg, het uit te brengen en te vertoonen; het aandoen is de zaak waarop het aankomt. Maar ook dit wordt dan aan den schroomvallige niet overgelaten om het zelf aan te doen, de Vader laat het hem aandoen. Voor Adam en zijne vrouw *maakte* de Heere God niet alleen rokken van vellen, maar hij *toog ze hun ook aan* (Gen. 3: 21). En in het gezicht, dat de profeet Zacharia zag van den hooge-priester Josua, hoorde hij den Heere tot zijne dienaren spreken: doet deze vuile kleederen van hem weg; en tot Josua: zie Ik heb uwe ongerechtigheid van u weggenomen en Ik zal u wisselkleeren aandoen. — En zij togen hem kleederen aan (Zach. 3: 4, 5). Wat baat een kleed, zoo het niet wordt aangedaan? De gerechtigheid en zaligheid is door Christus niet alleen verworven maar zij wordt aan een ieder, die tot hem komt, ook toegeëigend met dit vertrouwen: „dat niet alleen anderen maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zij.”

Welke genade! welk eene stof tot blijdschap! Daar mag de gerechtvaardigde juichen over zijn deel en zeggen: ik ben zeer vroolijk in den Heere, mijne ziel verheugt zich in mijnen God: want hij heeft mij bekleed met de kleederen des heils, de mantel der gerechtigheid heeft hij mij omgedaan (Jes. 61: 10.)

De *tweede* gave is de *vingering*: geeft eenen ring aan zijne hand! een gouden vingerring, sieraad van een rijk en vrij man (Jak. 2: 2), blijk van recht en gezag, verbondsteeken! Nam niet Farao zijnen ring van zijne hand af en deed hem aan Jozefs hand? (Gen. 41: 42). Hier is dan de ring de verzekering van de vrijheid, van het zoonschap, kindsrecht en de eere des begenadigden, onderpand en zegel van 's vaders onverbreekbaar liefdeverbond. Deze verzekering en verzegeling geschiedt door den Heiligen Geest, den Geest der aanneming tot kinderen, in welken wij roepen: Abba, Vader! — *Geeft* eenen ring aan zijne hand, beveelt de Vader. De ware verzekering kan men zich zelf niet geven. Niemand kan iets nemen, tenzij het hem van boven gegeven worde. Die ons met u bevestigt in Christus en die ons gezalfd heeft, is God; Die ons ook heeft verzegeld en het onderpand des Geestes in onze harten gegeven (2 Kor. 1: 21, 22). Ook kan niemand het gegevene zelf bewaren. Is er niet veel, christen, wat u weer gedurig twijfelachtig dreigt te maken? Doch wat de hemelsche Vader geeft, dat blijft gegeven: zijne genadegiften en roeping zijn onberouwelijk. God is getrouw. Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar mijne goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond mijns vredes zal niet wankelen, spreekt de Heere, uw Ontfermer.

Eindelijk het *derde* geschenk: *schoenen aan de voeten*, dat is de noodige gave en kracht tot heiligen wandel, tot nieuwe gehoorzaamheid; meteen wederom een teeken van vrijheid, daar een slaaf geen schoenen dragen mocht. De begenadigde ontvangt de roeping en kracht om niet in slaafsche, maar in

vrije, kinderlijke gehoorzaamheid te wandelen, wordt bereidwillig en bekwaam om God in geest en waarheid te dienen, krijgt vermaak in de wet Gods naar den inwendigen mensch.

Ziet hier, geliefden, de rechte *orde des heils*. De schoenen komen laatst. Eerst moet ons de Vader omhelsd, gekust, in zijne gemeenschap opgenomen hebben, eerst moet het *kleed* der gerechtigheid van Christus ons aangedaan, eerst de *ring* des verzekerden geloofs geschonken zijn, onder het diep gevoel van onze onwaardigheid en onbekwaamheid: dan volgt de gave der *schoenen*, om te loopen in het pad van Gods geboden, ja ook om op slangen en schorpioenen te treden, de bekwaammaking om God te dienen zonder vreeze in heiligheden en gerechtigheid voor hem al de dagen onzes levens, de voeten geschoeid hebbende met bereidheid van het evangelie des vredes. — Is het zoo met ons toegegaan? vinden wij in ons dat onbedriegelijk kenmerk van ware bekeering? Die heilsorde kende ook de vrome Israeliet, als hij sprak: ik zal de weg uwer geboden loopen, als gij mijn hart verwijld zult hebben (Ps. 119: 32). En een ieder, die met den verloren zoon tot den vader is wedergekeerd, kan ook met Petrus zeggen: zijne Goddelijke kracht heeft ons alles, wat tot het leven en de godzaligheid behoort, geschonken door de kennis desgenen die ons geroepen heeft tot heerlijkheid en deugd (2 Petr. 1: 3).

4. In deze aanneming en herstelling des zondaars heeft God zijn welbehagen. Verkwikte hij zich eens in het volbrachte werk der schepping, nog meer verlustigt hij zich in het werk der verlossing. Het is hem eene blijdschap. Dat zegt ons in de gelijkenis het *vreugdemaal*, hetwelk de verblijde huisvader aanricht. Daardoor wil Jezus tot troost voor al de tollenaars en zondaren en tot beschaming van alle farizeën met nadruk betuigen: zulken lust heeft God in de bekeering en het leven des zondaars.

Wie zou dit kunnen gelooven, dat de groote God zich over

een zondig, nietig schepsel verblijdt, en wel over zulken, die de wereldsche of kerkelijke hoogmoed met verachting aanblijkt? Maar opdat gij dit weten zoudt, gij arme en verachte, niet alleen hoe bereidwillig God is om u aan te nemen, maar hoe Hij zich zelfs verblijdt, wanneer gij tot Hem komt, juist daarom heeft de Heere Jezus het hier bij herhaling ten sterkste verzekerd. Reeds v. 7 sprak Hij, dat er blijdschap zal zijn *in den hemel* over éénen zondaar die zich bekeert; wederom v. 10: er is blijdschap *voor de engelen Gods* over éénen zondaar, die zich bekeert. En hier noemt Hij nu duidelijk den hemelschen *Vader* zelven en stelt ons Hem in zijne blijdschap voor met zijne huisgenooten, zijne hemelsche dienaren, allen verblijd over des verloren zondaars bekeering.

Zult gij dan ook niet komen, gij die nog verre van God zijt, die zonder God in de wereld en alleen voor de wereld leeft? Wilt gij uwe onsterfelijke ziel nog langer bij den draf der wereld laten derven, om eindelijk bij 't breken van den levensdraad in de duistere, nare afgronden van een tweeden dood, in de kwalen der eeuwige rampzaligheid te verzinken? Neen, neen, niet wijder voort op den weg, die tot het verderf leidt! Waakt op rechtvaardiglijk en zondigt niet! Wringt u los, verdwaalden, uit de strikken der verleiding! Gaat uit — nog kan 't geschieden — gaat uit het land des hongers en kommers, uit de dienstbaarheid der zonde! De onzekerheid en korthed van den genadetijd gedooft geen uitstel. Het is tot u, sterveling, als tot Lot (Gen. 19: 17): behoud u om uws levens wil, zie niet achter u om en sta niet op deze gansche vlakte; behoud u naar het gebergte heen, opdat gij niet omkomt.

Het is u voorgesteld en bewezen, dat er voor den snoodsten zondaar, die zich bekeert, ontferming is bij God, dat Hij ook den diepst gezonkene, die tot Hem komt, niet afwijst. God is zoo goed, Hij is een God die mildelijk geeft en niet verwijt. Zal dit alles u te vergeefs gezegd zijn? Wilt gij

van gebrek vergaan, daar er in het huis des Vaders overvloed is van brood? O kom, de weg is nog te vinden, de deur staat nog geopend. Christus is de weg en Hij is de deur. Maar buiten Hem om kunt gij ook niet binnenkomen. Door Hem, door Zijne bemiddeling alleen kunt gij vrede met God verkrijgen. In den Zoon vindt gij den ontfermenden Vader. Alle pogingen om zonder Christus terecht te komen zijn vruchteloos. Want wat gij doet, de schuld staat daar. Maar Christus is eene verzoening voor onze zonden. Buiten Hem is er geene verzoening met God.

Zoo zie dan op Christus, wend u naar Hem toe, roep Hem aan, draag u aan Hem op. Niet als een heilige zult gij tot Hem komen, maar als een zondaar, met de bekentenis dat gij alle straf verdiend hebt en u nergens meer veilig vindt. Maar dan moet gij ook deze getuigenis aannemen: Christus heeft eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen. Grijp die waarheid aan als een vast steunpunt te midden van alle stormen en golven. Of denkt gij bij u zelve: ik heb te veel, te zwaar gezondigd, ik kan niet gelooven, dat de heilige God het mij vergeven zal? Maar opdat gij dit gelooven zoudt, heeft de Heere Jezus het tafereel van den verloren zoon voorgesteld. Houdt er uwe aandacht op, het moet u opbeuren. Zie toch dien vader, hoe hij den schuldige tegenkomt. O de hemelsche Vader komt in dit woord ook u tegen en bereidt ook tot u zijne armen uit. Al hadt gij ook zwaarder nog gezondigd dan de verloren zoon, er is vergeving voor den berouw hebbende. Het bloed van Jezus Christus, den Zone Gods, reinigt ons van alle zonde. En te grooter blijdschap zal er in den hemel zijn, hoe rampzaliger de verdwaling is geweest, waaruit de verlorene weder keert. Hoe onrein, hoe mismaaft gij wezen moogt, kom maar tot Jezus, zoo als gij zijt. In Hem, door Hem wil de Vader u alles schenken, wil u reinigen van de zonde, u met gerechtigheid bekleeden en

u in nieuwigheid des levens doen wandelen. En al moet gij nog veel en lang worstelen, gij zult eens overwinnen en in eenen staat komen, dat gij zeggen moogt: mij is barmhartigheid geschied.

Is het zoo met u geworden, moogt gij gelooven dat God uw Vader is en dat gij door Christus Zijn kind geworden zijt, o gevondene, verblijd u in den Heere! Gods kind te zijn, o heerlijke stand, groote genade, maar ook dure verplichting. Alle roem is uitgesloten. Is niet de vrije *ontferming* Gods de eenige oorzaak van uwe terechtbrenging? Was Hij het niet, die u met mededoogen *aanzag*, toen gij *verre* waart? Hij *kwam* u voor, kwam in Christus u te gemoet, Hij nam u op en omvatte u met de armen Zijner liefde. Moet gij niet met Hiskia zeggen: Gij hebt mijne ziel liefelijk omhelsd, dat zij in de groeve der vertering niet kwame, want Gij hebt al mijne zonden achter Uwen rug geworpen? (Jes. 38 : 17). Alles, alles is genade. Erken uwe voorrechten, maar ook uwe *roeping*. Is het beste *kleed*, de gerechtigheid van Christus, u geschonken en aangedaan, bedenk dan ook dit woord: zalig is hij die waakt en zijne kleederen bewaart! (Op. 16 : 15). Is de *ring* u gegeven, het zegel en onderpand van uw kindschap, gedenk dan ook aan deze vermaning: bedroeft den Heiligen Geest Gods niet, door welken gij verzegelt zijt tot den dag der verlossing (Ef. 4 : 30). Heeft Hij uwe *voeten* geschoeid, wandel dan ook als een vreedzaam kind Gods waardiglijk naar het Evangelie. En hoe meer verkwikking gij van Hem ontvangt, hoe meer Hij uwe ziel *spijsigt* en onthaalt, hoe meer vertroosting, vrede en blijdschap gij door den Heiligen Geest in uw gemoed geniet, laat het u aanzetten om ook in alles des te ijveriger en nauwgezetter uwen plicht te betrachten. *Kinderlijke gevoelens* betamen het kind Gods: kinderlijk *geloof* aan al Zijne woorden, kinderlijke *onderwerping* aan Zijn hoog bestel, stille berusting in Zijne wegen, hoe donker zij ook zijn mogen, kinderlijk *vertrouwen*

op Zijn alvermogen en op Zijne liefde. Kastijdt Hij u, Hij kastijdt als een vader tot uw nut; Hij zal steeds uit de duisternis te Zijner tijd het licht doen opgaan en alles voor u ten goede doen medewerken. Hij is een getrouw Vader, Zijne genade is onveranderlijk. Heeft Christus door Zijne genoegdoening u het recht verworven en de macht gegeven, gelooven, om kinderen Gods te *worden*, Zijne voorbeding geeft u ook de macht om het te *blijven*. De Heere zal u niet begeven noch verlaten. Gedurende uwe reis door de woestijn dezer wereld zal Hij u bewaren, uitredden, ondersteunen bij verlegenheid en in gevaar, Hij zal u troosten en sterken bij smart en droefenis. En treedt gij eenmaal het dal des doods in, Hij zal bij u zijn en uwe oogen opslaande in de eeuwigheid zult gij u onder de hemellingen bevinden in het heerlijk huis des Vaders. Dan is de strijd volstreden, de beproeving geëindigd; dan zult gij *blijdschap* hebben, na het leed dezer ondermaansche wereld, vereenigd met al de verheerlijkte kinderen Gods. Verzadiging der vreugde is bij het aangezicht des Heeren; liefelikheden zijn in Zijne rechterhand, om ze te geven, eeuwiglijk. Amen.

Men zoekt den grond van 't heilwerk in zich zelve:
 Dit hindert maar de ware wel te delven
 Van Godes gunst, zijn vrije harteliefde,
 Die menschen liefde omdat het Hem liefde.
 Genade komt ons aan ons zelf ontdekken
 En 't hart naar den ontdekten Jezus trekken.

(D. MONTANUS.)

Ps. 103 : 1, 2.

" " 5, 6.

" " 7.

Gelezen: Efez. 2 : 11—22.

DE OUDSTE ZOON:

Eigengerechtigheid tegenover de Genade.

Het is lichter, dat een kameel ga door het oog van eene naald, dan dat een rijke inga in het koninkrijk Gods. Zoo sprak de Heere Jezus tot Zijne discipelen (Matth. 19 : 24), als de rijke jongeling bedroefd was weggegaan, omdat hij van zijnen mammon niet scheiden kon.

Een kameel door het oog van eene naald — dat is eene onmogelijkheid.

Men heeft dit gezegde willen verzwakken door het kameel te verdunnen of door de naald te vergrooten. Sommige uitleggers hebben, door verandering van ééne letter in den grondtekst ¹⁾, van kameel kabel gemaakt, 't welk nog wat beter bij de naald zou passen: „eerder gaat een kabeltouw door het oog eener naald, dan een rijke in het koninkrijk Gods.” Anderen, vasthoudende dat het gaan hier gezegd wordt van iets dat voeten heeft, hebben gedacht, dat Jezus met het oog eener naald eene poort van Jeruzalem bedoelde, die wegens hare nauwte naald zou genoemd zijn, zoo laag en eng, dat de bultige kameel zich er slechts gebukt en met veel moeite kon doorwringen, maar er dan toch door kon. Maar welke van de twaalf poorten van het toenmalige Jeruzalem zou dat gweest zijn? Er is geene onder dien naam bekend.

Ieder poging om het denkbeeld van eene onmogelijkheid wegtenemen, loopt lijnrecht tegen Jezus bedoeling in. Onze

¹⁾ Κάμιλον in plaats van κάμηλον.

opperste Leeraar wil kennelijk iets onmogelijks aanduiden. Hij doet dat met een spreekwoord, ook later bij de Joden gebruikelijk. Luidt het in onze ooren vreemd, „een kemel doorzwelgen” (Matth. 23 : 24) klinkt voor ons ook zonderling.

Jezus wil zeggen: een rijke *kan niet* ingaan in het koningrijk Gods.

Er is eene opklimming in Zijne woorden: eerst zeide Hij: 't is *bezwaarlijk*, maar nu, met een „wederom zeg Ik u,” betuigt Hij: 't is *onmogelijk*.

Onmogelijk is het dat een rijke inga in het koningrijk Gods — een rijke in beiderlei opzicht, in *stoffelijk* of *geestelijk* goed.

De rijke naar de *wereld*, zoolang hij een rijke is, zoolang hij met zijnen rijkdom waarlijk rijk meent te zijn, dus zoolang het aardsche goed zijn schat is, kan, *met* zulk gevoelen en bestaan, onmogelijk ingaan en burger zijn in het koningrijk Gods. Hij behoeft zijn goed niet weg te werpen, maar het moet zijn schat niet meer zijn. Zoolang zijn rijkdom hem rijk maakt, kan en wil hij in dat geestelijke rijk, dat niet van deze wereld is, geenszins ingaan.

En wie zich zelve rijk waant aan *geestelijk* goed, die zijn eigen wijsheid, goedheid en kracht voldoende acht en zich zelve behaagt, met allerhande goede werken rijk beladen, kan die ingaan? Onmogelijk, zoolang hij dus bestaat. Het eigene moet in allen opzichte verzaakt worden. Voor armen van geest opent zich de poort van het genaderijk.

Wie kan dan zalig worden?

Bij de menschen is dat onmogelijk, maar bij God zijn alle dingen mogelijk.

Maar geen wonder dat de Zaligmaker daar met het woord sloot: vele eersten zullen laatsten zijn en vele laatsten eersten.

Wij zullen tegenwoordig nader hooren van eenen rijke, die niet inging, van eenen eerste die een laatste werd, die achter bleef, die buiten bleef.

TEKST: Lukas XV : 25—32.

En zijn oudste zoon was in het veld en als hij kwam en het huis genaakte, hoorde hij gezang en gerei.

En tot zich geroepen hebbende ééne van de knechten vraagde, wat dat mocht zijn.

En deze zeide tot hem: uw broeder is gekomen en uw vader heeft het gemeste kalf geslacht, omdat hij hem gezond weder ontvangen heeft.

Maar hij werd toornig en wilde niet ingaan. Zoo ging dan zijn vader uit en bad hem.

Doch hij antwoordende zeide tot den vader: zie ik dien u nu zoo vele jaren en heb nooit uw gebod overtreden en gij hebt mij nooit een bokje gegeven, opdat ik met mijne vrienden mocht vroolijk zijn.

Maar als deze uw zoon gekomen is, die uw goed met hoeren doorgebracht heeft, zoo hebt gij hem het gemeste kalf geslacht.

En hij zeide tot hem: kind, gij zijt altijd bij mij en al het mijne is uw.

Men behoorde dan vroolijk en blijde te zijn: want deze uw broeder was dood en is weder levend geworden en hij was verloren en is gevonden.

Kon het verhaal niet sluiten met de blijdschap over den geredden zoon, die verloren was geweest? Neen, de aanhef vorderde nog iets. Immers het begin was: een zeker mensch had twee zonen. Liet er zich dienstvolgens nu niet ook nog een woord van den anderen verwachten? Bovendien zou de „genade voor zondaars” tegen alle eigen gerechten voldingend en afdoende worden bepleit, zoo moest hun de keerzijde van het vorige ook worden voorgehouden en de verdediging in eenen aanval eindigen. De tollenaars en zondaars, deze jongste zonen, waren nu vertroost door hetgeen

zij van den verlorene gehoord hadden en zij begonnen vroolijk te zijn. De Farizeën en Schriftgeleerden stonden beschamd. Maar dezen zouden nu nog gevoeliger aangevat worden. In het beeld van den oudsten zoon stelt de wijze Zaligmaker hen niet alleen ten toon, maar Hij wil hen ook nog, kon 't zijn, tot inkeer brengen. Ook de eigen gerechten worden tot bekeering geroepen, doch met de waarschuwing, dat zij zullen buiten blijven, indien zij zich niet bekeeren. — Hier zien wij dan de *eigen gerechtigheid tegenover het werk der genade*. Gaan wij na.

I. het bestaan en gedrag van den oudsten zoon.

II. wat het beduidt en waartoe het sterkt.

I.

1. In het huis des vaders, die zijnen verloren zoon had weder ontvangen, was alles feestelijk gestemd. Een kostelijk maal was er aangericht. De goede vader was zoo blijde en al de zijnen waren blijde met hem. Vreugde straalde van zijn gelaat bij het aanschouwen van deze zoon, die daar nu zoo gelukkig en dankbaar aanzat. De huisgenooten waren opgetogen en konden hunne blijdschap niet inhouden. Samen begonnen zij met den huisvader vroolijk te zijn.

Doch zijn oudste zoon was in het veld. Dit is nu de andere van die *twee zonen*, in den aanvang (v. 11) genoemd, zoon van denzelfden vader.

Hij was in het veld. Is dat tot zijn *lof* gezegd, om aan te duiden, dat hij een arbeidzaam, vlijtig, oppassend mensch was? Hij zelf beroemt zich er aanstonds op bij zijnen vader (v. 29): zie, ik dien u zoo vele jaren! Maar nauw bezien wordt er van dezen zoon *niets* loffelijks gezegd dan hetgeen hij daar zelf hooghartig van zich tot zijnen vader spreekt. En houden wij dat voor oogen, dan kunnen wij ook dit: *hij was in het veld* niet als een lof opvatten, maar moeten

vermoeden dat het eenen donkeren achtergrond heeft. Wij hooren ook niet dat de vader hem wegens zijn vlijt en arbeid prijst. Hij was in het veld, bij de huurlingen. Maar of hij daar wel zelf veel werks deed? of hij daar niet misschien zoo wat omliep en zich op zijn recht en gezag nog al iets liet voorstaan en hen, die daar werkten, slechts wakker aandreef —, dat wordt hier met opzet in twijfel gelaten. Met de Farizeën althans, die hij afbeeldt, was het niet beter: zij binden lasten, sprak Jezus van hen, die zwaar zijn en kwalijk om te dragen en leggen ze op de schouderen der menschen, maar zij willen die met hunnen vinger niet verroeren (Matth. 24 : 4).

De oudste zoon was in het veld, als naar gewoonte. Het doet ons denken, dat hij liever buiten's huis verkeerde dan onder de oogen van zijn vader. Een zekere vreemdheid en koelheid jegens zijnen vader bleek hem eigen te zijn. Ja met geheel de verhouding tusschen hem en zijnen vader was het niet richtig. Er lag iets tusschen hen beiden. Want *ten eerste* over al dat „dienen” van den oudsten zoon heeft de vader zich niet zoo kunnen verblijden als over het wederkeeren van den verlorene. Over dezen, dien hij met nadruk zijnen zoon noemt, is hij zoo verheugd en hij roept met zulke opgetogenheid uit: *deze mijn zoon* was dood en is weder levend geworden; heeft hij van den anderen zoon wel ooit zoo groote blijdschap gehad? *Ten Tweede*. Toen de vader met zoo groote blijdschap den verlorene had wederontvangen, valt het niet in het oog, dat hij niet dadelijk naar den oudste zond en hem tijding gaf van de heugelijke gebeurtenis en hem bekend maakte met de wederkomst des broeders? Hij laat het feestmaal aanrichten en roept geheel zijn huisgezin saam tot vreugdebedrijf: is het niet bevreemdend dat dit alles omgaat zonder den oudste en dat deze niet eens geroepen wordt tot het huiselijke feest? Ware alles wél geweest, hij had dan toch wel eer dan al de huisknechten deelgenoot van 's vaders vreugde

moeten zijn. Maar zonderling, hij was in het veld en de vader liet hem daar blijven tot dat hij kwam. Had de jongste in het openbaar zich van zijnen vader gescheiden, was die open uit zijn eigen weg gegaan, dezelfde eigenzin en verwijdering, schoon in anderen vorm, was bij den oudste gevestigd. En de vader kende zijn bestaan, hij had hem er lang op aangezien, hij had wel opgemerkt dat zijn hart niet recht was voor hem en van zijne komst verwachtte hij niets goeds: daarom riep hij hem niet.

2. Eindelijk *komt* hij aangetreden. Maar als hij in de nabijheid is van het huis, wat treft daar zijne oogen? Hij *hoort gezang en gerei*. De tonen van vreugdezangen met statige muziek galmen hem van uit de vaderlijke woning toe. Maar verblijdt het hem? denkt hij aanstonds: daar is wat goeds gebeurd, onzen huize is zeker een groot heil wedervaren, men is er blijde? en spoedt hij, nu zelf verblijd, naar binnen om te zien de oorzaak van deze luide vreugde? Ach neen: terwijl de huisgenooten daarbinnen zingen van blijdschap en huppelen van zielevreugd, wordt hij daarbuiten ontsteld en verstoord in zijn gemoed. „Hoe?” denkt hij, „wat zou dat zijn? wat hebben zij daarbinnen wel? en dat buiten mij?” Hij wordt al nijdig in zijn gemoed en, in plaats van geen oogenblik anders te denken dan dat de goede vader om goede redenen feest geeft en alzoo verheugd naar binnen te snellen, om in de vreugd des huizes te deelen, blijft hij stijf en strak als een pilaar staan.

Daar krijgt hij *éenen van de loopende huisknechten* bij het huis in het oog; dezen *roept* hij, wel hard en barsch genoeg, tot zich en *vraagt* wat er gaande is. „*Uw broeder is gekomen,*” antwoordt de vlugge dienaar, „*en uw vader heeft het gemeste kalf geslacht, omdat hij hem gezond weder ontvangen heeft.*”

De dienaar zag wel dat de zoon verdrietig en gemelijk was. Wilde hij door zijn antwoord het vuur, dat hij bij den eer-

sten aanblik van dit gefronst gelaat wel al zag smeulen, nog meer aanblazen, gelijk sommigen het verstaan? Neen, hij antwoordt eenvoudig op de gedane vraag, hij geeft zonder omhaal en zonder eenig blijk van hartelijke en booze bedoeeling het gevraagd bescheid, hij zegt naar waarheid wat er van de zaak is. Hij spreekt niet op verachtelijken of spottenden toon van den weer te recht gekomen verkwister; hij zegt niet: de deugniet, de weglooper is er weer, maar met achting: *uw broeder* is gekomen — schoon hij misschien wel eens uit den mond des oudsten booze, schampere gezegden had gehoord over den broeder, dien hij als broeder niet meer wilde kennen. De dienaar weet en is er getuige van geweest, hoe de vader den wedergekeerde liefderijk als zijn kind heeft aangenomen en met eere en heerlijkheid begiftigd. Daarom spreekt hij van hem met eerbied: *uw broeder*. Die is *gekomen*: hoe armzalig en ellendig hij had uitgezien en wat de vader met hem had gedaan, daarvan spreekt hij niet; maar de blijdschap, die thans geheel het huis bewoog en die ook hem vervulde, drukt hij uit in de woorden: *uw vader heeft het gemeste kalf* doen slachten, *omdat hij hem*, uwen broeder, *gezond weder ontrangen heeft*. Zoo weet dan de oudste: de broeder leeft, als van de dooden opgestaan, hij is *gezond*, hij is in huis, hij is het voorwerp van deze vreugde, de vader en al de huisgenooten zijn vroolijk met hem en over hem!

2. Wat werkt dat bericht bij den oudste uit? Is het hem een goede boodschap en zegt hij nu verblijd tot dezen huisdienaar: kom, ik ga mede naar binnen, ik wil mijnen broeder zien? Neen, *maar hij werd toornig en wilde niet ingaan*.

Dat doet ons diep in zijn binnenste zien, daar vertoont zich reeds kenbaar genoeg zijn boos hart. Ziet, welk eene *gevoelloosheid*! Hoe blijde de vader moet zijn, nu de verlorene is wedergekomen, dat stelt hij zich niet eens voor; hoe gelukkig de broeder, daaraan denkt hij niet: hij heeft er geheel geen gevoel voor. Liever had hij van den broeder nooit

weer iets gehoord; nu moet hij vernemen dat hij er weer is. Hij oordeelt, de ondeugd moest met zweepslagen weggejaagd zijn; nu hoort hij dat hij eervol is opgenomen: dat keurt hij af, hij wil hem niet zien. Wat is dat voor een hart, dat hij in zich draagt? hoe koud, hoe liefdeloos! — Ziet, welk een *trots*! welk een *eigenzin*! Hij acht zich onteerd door de eer die den onwaardigen broeder wordt bewezen, hij houdt het voor een onrecht, hem aangedaan. Hij rekent zich voor te goed om met dien onreine gemeenschap te hebben en de handelwijs van zijnen vader belgt, beleedigt, verbittert hem. Hij wordt rood van *toorn* en, zegt de dienstknecht, die wederom binnengaat: kom mede! *hij blijft staan, hij wil niet ingaan.*

De dienaar zegt het aan den huisvader. Deze *zendt* nu niet slechts eene uitnoodiging aan hem, maar hij wil *zelf* met hem spreken. Daar staat de vader op te midden van zijne blijdschap en gelijk hij den boetvaardige was tegemoet gegaan, zoo gaat hij nu tot den hoogmoedige uit. Minzaam spreekt hij hem aan en noodigt hem vriendelijk, ja bidt hem om toch integaan. Het baat niet. De voorkomende liefde, de zachtmoedigheid, de nederbuiging van den vader verteedert den trotsaard niet, bezadigt zijne gramstorigheid niet, bedaart zijnen toorn niet. Neen het is olie in 't vuur en de boosheid van zijn hart breekt nu in volle vlam uit. Geen ontzag voor den vader houdt zijne tong gebreideld, schaamteloos vaart hij tegen zijnen vader uit: *zie, ik dien u zoo vele jaren en heb nooit een gebod van u overtreden en gij hebt mij nooit een bokje gegeven, opdat ik met mijne vrienden mogt vroolijk zijn. Maar als deze uw zoon gekomen is, die uw goed met hoeren doorgebracht heeft, zoo hebt gij hem het gemeste kalf geslacht.*

In deze woorden komt het binnenste van den oudsten zoon nu nog meer naar buiten. Hier openbaart hij geheel zijn onkinderlijk bestaan. Hij geeft hoog van zich zelve op. Hij twist met zijnen vader, hij doet hem verwijtingen, hij

houdt hem voor dat hij niet recht, dat hij partijdig gehandeld, dat hij hem tekort gedaan heeft. Hij spreekt dat alles uit op eenen toon, die een kind jegens zijnen vader niet betaamt, met woorden, die geen blijk dragen van den eerbied, welken de Goddelijke huiswet den kinderen gebiedt. Hij zegt niet eens „vader.” Waarlijk hij *heet* wel zoon, kind, maar hij *is* het niet. Let slechts, hoe hij *zich* beroemt, hoe hij zijnen vader *beschuldigt*.

a. Hij *beroemt zich* op zijn werk en onberispelijk gedrag.

Op zijn werk: *zie, ik dien u zoo vele jaren* — al mijne jaren, wil hij zeggen. Wat hij gedaan heeft, wat hij doet, het is niet uit liefde gedaan, hij heeft zich nooit zalig gevoeld in dit zijn doen: hij zelf noemt het een *dienen*. En indien hij ook alles gedaan had wat hem bevolen was, hij had dan toch slechts gedaan hetgeen hij schuldig was te doen: wat kon hij eischen? Maar hij rekent het zich als eene verdienste aan, als een werk waarop hij iets vragen kan. — Met een gewillig hart heeft hij niet gewerkt: hij heeft *gediend*, het is hem een last geweest. Ach is dat een zoon, die zoo loonzuchtig spreekt, met een hart zoo vreemd, zoo ver van den vader, voor wien de vader geen vader is maar slechts gebieder, dien hij niet liefheeft noch kinderlijk eert, maar als huurling dient?

Hij beroemt zich op een onberispelijk gedrag: *ik heb nooit een gebod van u overtreden*. Hij heeft dan niets te belijden, de vader heeft hem niets te vergeven; hij is zijnen vader niets schuldig gebleven, hij heeft altijd zijn plicht gedaan — terwijl hij nog in dit zelfde oogenblik den vader onteert, den broeder benijdt. Welke blindheid! Verbazend verschil tusschen de ootmoedige belijdenis van den jongste: *vader, ik heb gezondigd!* en deze hooghartige taal des oudsten: *ik heb nooit een gebod van u overtreden!*

b. Terwijl hij van zich zelven roemt, *beschuldigt* en bekijft hij den vader: bij de hooge verbeelding van zich zelven

heeft hij ook hooge eischen en meent dat de vader hem grootelijks is verplicht, maar hem niet naar behooren heeft behandeld. Hoe vermetel! Hij durft zeggen: *ik heb altijd stiptelijk gedaan wat gij mij hadt geboden en gij hebt mij nooit een genoeg bereid, zelfs een bokje — spijtige tegenstelling tegen het gemeste kalf dat hem hoog zit! — een bokje hebt gij mij nooit gegeven, opdat ik daarvan ook een maaltijd kon aanrichten en met mijne vrienden mogt vroolijk zijn.* Ziet, om de gaven is het hem te doen, niet om den gever; uit ware liefde heeft hij zijnen vader niet gehoorzaamd. Hij geeft te kennen hoe hij denkt, hij zegt hier duidelijk genoeg: gij hebt mij niet gegeven wat mij toekwam. Die *ondankbare!* had hij niet alles van zijnen vader? En is dat naar den grond zijns harten niet dezelfde zin, die in den jongsten zoon was, toen deze zeide: vader, geef mij het deel des goeds dat mij toekomt?

Hij haalt daar van *zijne vrienden* aan: wederom een blijk van zijne innerlijke vervreemdheid van den vader. Hij had zijne bijzondere vrienden. Maar hoedanige vrienden mochten dat wel zijn, met wie hij zooveel ophad en die hem nader aan het hart lagen dan zijn vader? Die kameraden — zij deelden zeker in zijne gevoelens, streelden wel zijnen hoogmoed en stookten zijne onvergenoegdheid aan en vormden wellicht eene geheime oppositie tegen het vaderlijke huisbestuur? En wat mocht dat dan voor eene *vroolijkheid* zijn, die hij met deze makkers weleens begeerde te genieten?

Voor mij met mijne vrienden geen bokje, *maar als deze uw zoon gekomen is*, zegt hij, *die uw goed met hoeren doorgebracht heeft, zoo hebt gij hem het gemeste kalf geslacht.*

Met verachting spreekt hij van den aangekomene. Hij zegt niet eens: „mijn broeder,” maar „deze uw zoon:” moogt gij hem voor uw zoon erkennen, *ik erken hem voor mijn broeder niet.* Hij acht hem voor niets, hij haat zijnen broeder. Die is *gekomen*, dat weet hij nu; maar hoe hij kwam,

daarnaar vraagt hij niet, dat heeft hij niet gezien: dat diep berouw, die oprechte schuldbelijdenis, die hartgrondige bekeering, en vooral de liefdevolle ontferming des vaders zijn voor deze hoogmoedige vreemde dingen, voor welker werkelijkheid en waarheid hij geen oog heeft. O hoe bevestigt het zich wat Jezus heeft gezegd: tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het koninkrijk Gods niet *zien*! Van wezenlijke verandering des harten, van een overgaan uit den dood tot het leven wil de eigengerechtigte niet weten. Ziet dezen: hij heeft alleen een open en scherp oog voor het kwade van den broeder, op wien hij zijne steenen werpt. *Uw goed heeft hij met hoeren doorgebracht*, zegt hij tot den vader. Dit was waar. Maar dat *hij* het zoo ras uitspreekt, bewijst dat er in hem geen zweem is van die liefde die geen kwaad denkt en die alle dingen bedekt. De sterkste uitdrukking gebruikt hij, om met éénen trek dat liederlijke leven te brandmerken, hetwelk hij van den broeder, al wist hij het anders niet, vaardig veronderstelt en hetwelk de neiging van zijn eigen hart, vol van gelijk kwaad, hem vermoeden doet. Tot den vader spreekt hij dit zoo rauw en grovelijk uit, als om het *hem* te verwijten, als droeg *deze* er de schuld van. En voor dien *hebt gij het gemeste kalf geslacht?* spreekt hij verbolgen. Zijn oog is boos, omdat de vader zoo goed is; hij is vol van bittere gal. Is dat een zoon, een kind, een broeder?

4. Na zulk eene taal van den verbitterden nijdigaard, en dat op zoo vriendelijke bede des vaders, zou 't billijk en recht zijn geweest, had de vader geen woord meer tot hem gesproken. Maar zijne liefde is nog niet uitgeput. Met de grootste kalmte zegt hij nog iets tot dezen zoon, om, ware 't mogelijk, dat onkinderlijke kind zijn gansch verkeerd bestaan onder het oog te brengen en alzoo ook dezen verlorene nog weder te gewinnen — niet minder verloren, niet weiniger met zijn hart van den vader verwijderd dan het de jongste ook met zijn lichaam was geweest. Hij zegt hem dat hij *geen reden*

had om *zich te beklagen*; hij verklaart dat er *reden* bestond tot blijdschap.

a. Wat *beklaagt* gij u? spreekt de vader tot dezen Kaïn, waarom zijt gij tegen uwen broeder ontstoken? — Immers het minzame onthaal van zijnen broeder was voor hem geen schande en bij al de verkwisting van den jongste leed de oudste geen schade: want van 's oudsten goed had de jongste niet ontvangen, maar zijn eigen erfdeel, terwijl al het andere, het vaste goed, den oudste stond toetevallen. Maar zoolang de vader leefde, was deze heer en eigenaar van alles en kon hij met het zijne niet doen wat hij wilde?

Kind, gij zijt altijd bij mij en al het mijne is uw? Dat is het minnelijke wederwoord van den vader tot den ontevreden zoon. Heeft deze niet eenmaal „vader” gezegd, de vader spreekt hem toch teerhartig als *kind* aan. Het zegt intusschen niet zoo zeer wat hij is als wat hij wezen moet. Deze naam zal hem te binnenbrengen, hoe hij behoorde te zijn: het is eene getuigenis tegen hem, het is tot zijne beschaming. *Kind, gij zijt altijd bij mij*, zoon des huizes; wat spreekt gij zoo van dienen, als waart gij maar een huurling? Wat mort gij, dat ik u nooit een bokje gaf? heb ik u ooit iets geweigerd? kondt en mocht gij van mij niet alle goede gave bidden? En wat wilt gij toch met die *vrienden*, die gij *uwe* vrienden noemt? Gij hebt immers mij, gij zijt altijd bij mij, gij kunt mijne gemeenschap genieten; gij weet, mijn vaderhart stond altijd voor u open: hoe is dat met u? ben ik u dan niet genoeg? is het u dan niet goed nabij mij te wezen? — Is het u om de goederen te doen? Gij wordt niet bekort, hetgeen aan uwen broeder is gegeven en thans voor hem wordt ten koste gelegd, vermindert het uwe niet. *En al het mijne is uw*: de vader wil zeggen: zijt gij waarlijk kind, mijn goed is dan uw goed, dat gij als kind staat te erven. De vader verstoot hem nog niet, maar wat stond hem te wachten, wanneer hij niet anders werd en in zijn boosheid en opstand tegen den vader verhardde?

b. De vader sluit met de betuiging, dat hier *reden* bestond voor *blijdschap*: *men behoorde dan vroolijk en blijde te zijn: want deze uw broeder was dood en is weder levend geworden, en hij was verloren en is gevonden.* De heer des huizes had tegenover den murmureerder alleen zijn gezag kunnen doen gelden: ik wilde het zoo, dat er een vreugdemaal werd aangericht; is mijn bevel u niet genoeg? Maar ten einde hem het onredelijke van zijn gedrag onder het oog te brengen, verklaart hij aan hem, even als vroeger aan de dienst-knechten, de reden die hem drong en om welke het al de zijnen betaamde zich te verheugen. Hoe? zal er in een huisgezin geen blijdschap wezen, wanneer daar een kind van doodelijke ziekte geneest en uit de kaken des doods is gered? geen blijdschap, wanneer een kind, een zoon verloren geraakt en vermist was, maar wedergevonden is en terechtgekomen? — Wilde de oudere in deze vreugd niet deelen over den gereden broeder, hij moest dan wel een gansch onbroederlijke broeder, ja geen broeder wezen — zoomin als de priester en de Leviet naasten waren van hem die onder de moordenaars gevallen was. Maar indien dit, was hij dan voor den vader een zoon, een kind? Hem werd hiermede gezegd: is de vreugd in ons huis u een verdriet, dan moet gij buiten blijven: gij kunt mijn zoon niet zijn, wanneer gij zijn broeder niet wezen wilt.

Hoe liep het met den eigenzinnige af? Erkende hij thans zijn boos bestaan, zijnen opstand tegen zijnen vader, die lang bij hem had geschild, maar nu ten volle was uitgebroken? Boog hij zich met schaamte en bekende hij die liefde des vaders, die ook hem nog zocht? Beleed bij met berouw: vader, ik heb gezondigd, vergeef nu ook mij, neem mij in genade aan?

Neen, de betuiging des vaders van zijne en zijns huizes welgegronde blijdschap over den gevonden verlorene is het laatste wat ons wordt bericht; daarmede valt de voorhang van

het roerend tooneel. Geen woord heeft de oudste te zeggen op dat laatste woord van den vader tot hem. Hij wordt niet met geweld naar binnen gebracht: wat zou hij daar zoo doen? Geen bekeering wordt van hem vermeld. En dit zwijgen, dit stille slot doet ons helaas niet anders denken dan dat de vader weer naar binnen gaat en de murmureerder *buiten blijft*. En waarlijk het was toen en het is nog alzo: de bekeering van zulken als deze is allerzeldzaamst; lichter gaat een kemel door het oog eener naald: zij willen zelve niet ingaan en verhinderen ook anderen om integraal.

II.

Wij vragen: *wat beduidt dit beeld?* en *waartoe strekt dit voorstel?*

1. *Wat beduidt het?* Wie is deze oudste zoon? Zeker zijn het in de eerste plaats de Farizeën, dan de Joden in het gemeen, eindelijk allen die zich zelve verheffen.

De oudste zoon beeldt *ten eerste* de Farizeën af, met wie Jezus daar te doen had. Dat is uit het verband duidelijk. Geheel dit voorstel was uit de daar tegenwoordige omstandigheden gevloeid. De Farizeën en Schriftgeleerden, die daar stonden te murmureeren, omdat Jezus zoo goed was jegens de tollenaars en zondaars, moesten in hun geweten wel bekenen: Hij doelt op ons, van ons heeft Hij dat gezegd.

En gewis, zij waren hier naar waarheid geteekend. Treffend was het ook, dat de Heiland juist den *oudsten* van de twee zonen tot een beeld van hen stelde, waarop wij bij het begin van dit tafereel reeds hebben gelet. De Farizeën toch schreven zich hooge voorrechten toe boven het volk: zij waren de eigenlijke kinderen en wettige erfgenamen van het huis Gods, naar hunne gedachten. Daar nu de *eerstgeborene* zoon naar aloud recht veel vooruit had boven zijne broederen, zoo was het juist gepast dat Jezus den *eersten* zoon tot vertegen-

woordiger van die ingebeelde rechtvaardigen met hunne ge-
waande voorrechten koos. Zij waren er over verontwaardigd,
dat Jezus zich met de verachte tollenaars en zondaren inliet,
ja blijde met hen was. Zij morden. Zij achtten het beneden
hunne waardigheid zich bij zulke onreinen te voegen: *zij wil-*
den niet ingaan. De hemelsche Vader kwam daar tot hen in
Christus, in wien hij nu in die laatste dagen sprak en noo-
digde ook hen nog liefderijk, om integaan, om te deelen in
de zaligheid uit genade. Maar dat was niet naar den smaak
van hun hoogmoedig hart. In hunne blindheid meenden zij
God altijd gediend en zijne geboden onderhouden te hebben
en eigenden zich in Gods huis den voorrang toe als eerst-
geborene zonen. Zij waren naar hun gevoelen de *eerste* en
belangrijkste mannen voor het godsrijk; nu zagen zij zich als
zeer misbaar achteruitgezet — de eersten werden de laat-
sten —, dat was hun onverdragelijk: toen ontstak hun toorn.

Hunne verkeerdheid werd hun hier op de treffendste wijs
voor oogen gesteld. Hier toonde hun de hartenkenner, wat
zij waren: jegens God geheel onkinderlijk, loonzuchtig, trotsch
op hunne werken, jegens hunne medemenschen en wel jegens
die zich bekeerden en genade ontvingen, liefdeloos, nijdig,
bitter. Hoe dwaas, hoe onrechtvaardig! de zondaars, die zich
bekeerden, hielden zij nog immer voor de oude zondaren,
hetgeen God gereinigd had, was hun nog niet rein. Hoe
onbillijk is het, wanneer men iemand, die vroeger een slecht
leven leidde, maar zich bekeerd heeft en een nieuw leven
heeft aangevangen, nog altijd om zijne vorige zonden veracht
en hem die verwijt. Die dat doen, gelooven wel geen bekee-
ring, houden haar voor zich zelve niet noodig, voor diepgen-
zonkenen niet mogelijk. — Om hun de onredelijkheid van
hunne ontevredenheid te bewijzen, herinnert Jezus hun nog,
dat zij bij de aanneming van zulke verloren zonen als daar
die tollenaars en zondaars waren, geen schade leden. Immers
de gemeenschap met God (om als kinderen *altijd bij Hem te*

zijn) met al de goederen van zijn huis (*al het Mijne is het uwe*), werd ook hun nog aangeboden, maar, zouden zij er deelgenooten en erfgenamen van zijn, dan moesten zij anders van hart, moesten in waarheid Gods kinderen worden. Wilden zij op hun standpunt blijven, dan helaas moesten zij buiten staan. Maar wat hem betrof, Hij wilde blijde zijn met de ellendige zondaars die tot Hem kwamen en Hij wilde alzo doen, wat Hij zijnen vader zag doen, die hierin lust heeft dat de zondaar zich bekeere en leve.

Doch de Heer doelt niet op de murmureerende Farizeën alleen; Zijn oog zag wijder uit: Hij kenmerkt in den oudsten zoon *ten tweede* de eigengerechte Joden in het gemeen tegenover de heidenen, die Joden, die er op roemden, dat God gezegd had, mijn zoon, mijn eerstgeborene, is Israël (Ex. 4: 22), die Joden, die hoogmoedig op hunne voorrechten steunden en de onreine heidenen verachtten en van hunne aanneming in het koninkrijk Gods niet weten wilden. Hoe diep dit in den Jood zat, bleek naderhand meermalen; het bleek aanstonds, toen Petrus het eerst in Kornelius huis het hemelrijk voor de heidenen had ontsloten: geloovigen, die uit de besnijdenis waren, twistten tegen hem en deden hem een verwijt bijna als de Farizeën hier den Heiland, zeggende, gij zijt ingegaan tot mannen die die voorhuid hebben en hebt met hen gegeten (Hand. 11: 3).

Eindelijk *ten derde* ziet de Heer op *alle* scortgelijke hoogmoedigen te aller plaatse en in alle volk, die zich zelven rechtvaardigen en anderen veroordeelen en die door de bekeering en begunadiging van zondaren, welke uitgespat hebben, geërgerd worden. Dit is zoo vast in 's menschen natuur geworteld, dat er ook in den bekeerde nog iets van overblijft. Was het niet ook zoo met Jona? Dat de Ninevieten zich bekeerden en nu gespaard werden, *dit verdroot Jona met groot verdriet en zijn toorn ontstak* (Jon. 4: 1). De genade geeft een ruim hart en de liefde is niet afgunstig, maar de liefde

kan verkoelen, de genade kan verdonkeren — en dan komt ook bij Gods ware kinderen uit de schuilhoeken van het hart de oudste zoon wederom ten voorschijn: men wil *alleen* vroom zijn, *alleen* genade hebben. Helaas de oudste zoon is *overal* — en toch, zooals hij zich zelf verbeeldt te zijn, is hij in werkelijkheid *nergens*: nergens is er een, die God altijd trouw gediend en nooit een gebod overtreden heeft allen zijn verloren zonen, maar niet allen kennen zich er voor.

2. *Waartoe strekt* dit voorstel van den oudsten zoon? Het staat daar tot *waarschuwing voor zelfbedrog*, het toont de *noodzakelijkheid van bekeering ook voor zedigen*, het is eene *bemoediging* voor die zich bekeeren *tegen miskenning*, het wekt tot *blijdschap op in het werk des Heeren*.

a. Hier zien wij tot ons aller *waarschuwing*, hoe jammerlijk de mensch zich zelven bedriegen kan. Gelijk de oudste zoon, zoo kan men meenen, dat men Gods geboden onderhoudt, terwijl men een hart heeft vol van nijd en alle boosheid; men kan zich op zijn goed gedrag beroemen en er zelfs voor God op pleiten, terwijl men in hetzelfde oogenblik door liefdeloosheid en ongerechtigheid zich grovelijk bezondigt. O blindheid! dille en komijn brengt men in rekening, maar het zwaarste der wet, het oordeel en de barmhartigheid en het geloof, laat men na (Matth. 23 : 23). — Men kan in de schoonste gelegenheid zijn om te koopen zonder geld en zonder prijs, onder het ruimste aanbod om alle goed te ontvangen en er toch van verstoken blijven, wijl men meent er een *recht* op te hebben of het *reeds te bezitten*. Gedenkt het woord dat de getrouwe Zaligmaker heeft gesproken: wie heeft, dien zal gegeven worden en hij zal overvloediglijk hebben; maar wie niet heeft, van dien zal genomen worden ook dat hij heeft (Matth. 13 : 12).

b. Ook de *zedigste* mensch heeft *bekeering* noodig. Gevaarlijk is de gedachte dat men voor zich geen bekeering

noodig zou hebben, dewijl men niet heeft uitgespat. Hoe nauwgezet voor het uitwendige iemand ook mag geleefd hebben, hoe lofwaardig ook voor de menschen en hoezeer het vast staat dat op reine zeden altijd zegen rust: zoo wordt toch zonder bekeering geen mensch behouden. Alle ware volgelingen van Jezus, alle wezenlijke deelgenooten van het koninkrijk Gods zijn bekeerde zondaars, die verloren waren maar gevonden zijn, die dood waren maar levend zijn geworden. Er is geen onbekeerde onder. Zie dan wél toe, sterveling of gij er toebehoort. Kent gij nog niets van die bekommring, van die vrees, van die droefheid, die er altijd voorafgaat eer de hope des eeuwigen levens wordt verkregen, hebt gij nog steeds in het denkbeeld verkeerd dat het wél met u stond: o geloof dit, het moet nog anders worden. Is het voorstel van Jezus niet beschamend voor die op hunnen eerbaren wandel steunen? Sluit er uwe oogen niet voor! O mocht gij in het licht der voorgestelde waarheid u zelven leeren kennen en voor God uit den grond uws harten deze nog nooit gedane belijdenis doen: ik ben de verloren zoon, niets beter! Dan is er nog redding. De liefdevolle Zaligmaker wil ook *uwe* ziel behouden; in Hem komt de ontfermende Vader ook tot u uit door dit woord, ook u bidt Hij om integaan. Wee u, wanneer gij deze goedertierenheid Gods van u stoot! dan helaas moet gij Zijne gestrengheid onder vinden. Och, of gij ook bekendet, ook nog in dezen uwen dag, hetgeen tot uwen vrede dient! Geef gehoor aan de vermaning, gehoor aan de bede, die in de helle niet meer gehoord wordt: bekeer u, laat u verzoenen met God!

c. Het voorgestelde dient ook tot *bemoediging* voor die zich bekeeren, om zich niet te kreunen aan het *oordeel* der trotsche *wereld*, die in den oudsten zoon is afgebeeld. — Gemeenschap met den Vader door Christus in den Heiligen Geest, dat de groote zaak, waarvoor men alies moet over hebben, waarvoor men alles moet dragen. Het kost strijd

om integaan. Waar zich een zondaar bekeert en den weg der goddeloozen verlaat, daar zullen dezen weldra hunne *vijandschap* betoonen: hoogmoedige wereldlingen zullem hem met verachtende blikken aanzien en met zijne bekeering spotten. En 't kan gebeuren dat ook christenen hem eerst met wantrouwen behandelen even als Saulus na zijne bekeering ondervond, daar de christenen te Jeruzalem hem allen vreesden, niet geloovende dat hij een discipel was (Hand. 9 : 26). Moet gij zulks op aarde ondervinden, laat het u dan bemoeiden, dat er in den hemel blijdschap over u is, laat het u dan genoeg wezen, dat gij Jezus tot Voorspraak hebt, dat de Heilige Geest u een nieuw hart heeft gegeven, dat de hemelsche Vader u liefheeft. En allen, die uit God geboren zijn, zullen u ook weldra kennen en liefhebben.

d. Eindelijk dit voorstel wekt tot *blijdschap op in het werk des Heeren*. Verblijdt u, kinderen Gods, in zijne genade, zoo voor u zelve als aangaande uwe medemenschen: weest het tegendeel van den oudsten zoon.

Ziet niet altoos mismoedig op het bederf alleen, dat helaas nog in u woelt, maar verheugt u ook in de dingen die u van God geschonken zijn. Uit genade wordt gij zalig. Hoe meer gij dat in het oog houdt, hoe vaster gij bouwt op die genade, die u toegebracht wordt in de openbaring van Jezus Christus, destemeeer verzekerdheid zult gij verkrijgen, des te schielijker zullen telkens de wolken afdrijven, die uit het besef van uwe gebreken en onwaardigheid over uwe ziel oprijzen, destemeeer zult gij uwen weg met blijdschap wandelen.

Uit genade zalig! Zoo gij dat recht erkent, zult gij ook over de bekeering van anderen recht oordeelen en u daarin verblijden. Want gij vertrouwt dan al aanstonds dat het waarheid zijn kan, wetende dat de genade machtig is om het te doen. Daarom twijfelde ook Barnabas niet aan Saulus bekeering, maar nam hem tot zich en leidde hem tot de Apostelen (Hand. 9 : 27). En Paulus verblijdde zich reeds bij de

gedachte en den wensch, dat koning Agrippa en allen die daar met hem waren, hem gelijk mochten worden in het geloof (Hand. 26 : 29). Zoo moet het wezen. Verven wij ons en vroolijk zijn, wanneer God werkt, wanneer de vrije genade Gods zich in de bekeering van zondaren verheerlijkt, in welk genootschap, in welken vorm en door welke werktuigen het ook geschiede. Verheugen moet het ons, ook waar een Eldad en een Medad in het leger profeteren en wij mogen niet zeggen: mijn heer Mozes, verbied hun! (Num. 11 : 27, 28); blijde moeten wij wezen, waar anderen, „die ons niet volgen,” in den naam van Jezus duivelen uitwerpen (Mark. 9 : 38), blijde, wanneer wij ontwaren, dat de wind blaast waarheen hij wil. Blijdschap moet het bij ons verwekken, wanneer het werk des Heeren onder de Heidenen voortgaat en Joden toegebracht worden, blijdschap, wanneer God zich uit den mond der jonge kinderen en der zogelingen lof toebereidt. Dan worde onze mond vervuld met lachen en onze tong met gejuich, dan mogen wij zeggen: de Heere heeft groote dingen aan dezen, groote dingen bij ons gedaan, dies zijn wij verblijd. Amen.

Laat u dit woord van Jezus diep inscherpen :
 „Wie tot Mij komt, zal ik geenszins uitwerpen!
 Al wie gelooft (geen zonde, schuld, noch feil
 Wordt uitgezonderd) krijgt Gods eeuwig heil.”
 Geen zonde dan, hoe hoog ten top gesteigerd,
 Verschoont uw kwaad, zoo gij 't heilmiddel weigert.
 Gods gunst is nooit, o mensch, uw weig'ring waard,
 Al zijt gij die nooit waardig: die aanvaard!

(D. MONTANUS.)

Ps. 138 : 2, 3.

— 86 : 5, 6.

— 133 : 3.

Voorgelezen: 1 Joh. 3 : 1—13.

ie
e-
-
er
r-
æe
ok
vij
n.
ie
en
nd
k-
t-
od
of
en
re
n,

)

Bij den Uitgever dezes is mede verschenen:

- GRAVEMEIJER, Gereformeerde Geloofsleer**, nagezien door Dr. E. C. GRAVEMEIJER. Nieuwe uitgaaf in 3 deelen, met Algemeen Register. Prijs ingenaaid f 12,00.
Geb. in half chagr. leëren banden met verg. . . . - 15,00.
Van dit werk met doorlopende pagineering, op best papier gedrukt, is het 1^e deel, groot 845 pag., verschenen.
- GRAVEMEIJER, Vijftal Leerredenen** uit den Brief aan de Hebreë f 0,50.
- GRAVEMEIJER, Goddelijk Geleide**, Exodus 33:15. Intree-predikatie gehouden te Midwolda f 0,20.
- GRAVEMEIJER, Afscheid van Midwolda**. Leerrede uit Johannes 2:28 f 0,20.
- GRAVEMEIJER, Jezus Zondaarsliefde**. Leerrede uit Lukas 15:1-7 f 0,20.
- GRAVEMEIJER, Een Kreupele Genezen**. Leerrede over Handelingen 3:1-8 f 0,15.
- GRAVEMEIJER, Zestel Leerredenen** over de Verloren Zoon f 0,50.
- A. P. A. DU CLOUX, Eerste en Tweede Twaalfstal Leerredenen**. Vrije Stoffen. Prijs van ieder bundel f 1,00.
- H. F. KOHLBRUGGE, Zeven Leerredenen** over den Profeet Jona f 0,50.
- HUTCHESON, Zakelijke en Praktikale verklaring van de 12 kleine Profeten**. Uit het Engelsch vertaald, met breede voorrede enz., door Ds. THEOD. VAN DER GROE. Onveranderde uitgave, onder toezicht van Dr. E. C. GRAVEMEIJER en Ds. J. TEVES. Verschijnt in 8 stukken, ieder groot 11 vel à f 1,00.
of in 2 dln., geb. in half leer, met vergulde titels . . - 9,50.
Het eerste deel is reeds verschenen.
- ÆGEDIUS FRANKEN, Kern der Christelijke Leer** . . . f 1,00.
- Uittreksel uit de Belijdenissen van AUGUSTINUS** . . . f 0,10.

Ter perse:

- PETRUS IMMENS, De Godvruchtige Avondmaalganger**. Prijs ingenaaid f 1,80.
Gebonden, met verguld - 2,30.
Het zal onder toezicht van een deskundige in de nieuwe spelling en met duidelijke letter, op best papier gedrukt, worden uitgegeven. Groot omstreeks 45 vel.

